

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی
مبارزه علیه فساد اداری

نظارت از سکتور معارف سومین گزارش نظارتی ربع‌وار

دلو ۱۳۹۷

/MEC_Afghanistan

www.mec.af

/mec.afghanistan

" برای ساختن معارف افغانستان حاضرم هر نوع قربانی دهم"

دکتر میرویس بلخی؛ سرپرست وزارت معارف

فهرست مطالب

خلاصه گزارش	۴
مقدمه و پیشینه	۱۰
روند نظارت؛ پیگیری سفارشات با نهادهای ذیدخل	۱۱
وزارت معارف	۱۱
اداره مستقل تعلیمات تخنیکی و مسلکی	۱۲
کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی	۱۲
نهادهای ذیربط دیگر	۱۲
بازدید از ولایات	۱۲
سپاسگزاری	۱۴
روش تحقیق	۱۴
تمرکز ویژه؛ اصلاحات در وزارت معارف	۱۵
درآمد	۱۵
تدوین برنامه‌های اصلاحی	۱۶
بازنگری و اصلاحات ساختار وزارت معارف	۱۷
غیر متمرکزسازی وزارت معارف	۱۸
اصلاحات در بخش مالی و اداری	۱۹
سواد آموزی	۲۰
بازنگری نصاب درسی	۲۱
چاپ و توزیع کتاب؛ معمای حل‌ناشدنی	۲۲
تسهیل در آگاه‌دهی و دسترسی مردم به وزارت معارف	۲۲
اصلاحات به منظور افزایش مشارکت زنان در وزارت معارف	۲۳
مکاتب خصوصی	۲۳
بازنگری اسناد تقنینی؛ لوایح، طرز‌العملها و پالیسیها	۲۴
آمار و پلانگذاری	۲۴
مشکلات و چالشها در برابر اصلاحات و مبارزه با فساد اداری	۲۴
سیاسی شدن معارف	۲۵

۲۵	پایین بودن ظرفیت و فرار مغز ها
۲۵	تفکر سنتی
۲۵	نبود امنیت و امکانات کافی
۲۶	اصلاحات در اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی
۲۶	تدوین پروفایل ولایتی
۲۷	رسیدگی به کارهای نیمه تمام
۲۷	سیستمسازی
۲۸	کار بالای نصاب آموزشی
۲۸	برنامه ارتقای ظرفیت برای استادان
۲۸	مبارزه با فساد اداری
۳۰	۳. وضعیت سفارشات در جریان سومین دوره نظارتی
۳۰	الف. یافته‌ها و تجزیه و تحلیل:
۳۰	۱. سفارشات که ۱۰۰ فیصد تطبیق شده‌اند.
۳۱	۲. سفارشات که حداقل تا ۵۰ فیصد تطبیق شده اند:
۴۳	۳. سفارشات که حداقل تا ۲۵ فیصد تطبیق شده‌اند
۵۱	۴. سفارشات که مطالعه یا کار بالای آنها آغاز شده است
۶۴	۵. سفارشات که در ارتباط با آنها هیچ اقدامی صورت نگرفته است
۶۶	۶. سفارشات به حالت تعلیق درآمده است
۷۳	۷. وضعیت عمومی سفارشات
۷۴	داستانهای موفقیت و مبارزه علیه فساد اداری در سکتور معارف در دومین ربع نظارت
۷۴	چالشها و نگرانیهای موجود در سکتور معارف (در جریان گزارش سوم)
۷۷	پیوست الف: سفارشات

خلاصه گزارش

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» را در چهارم عقرب ۱۳۹۶ به نشر رساند. بر بنیاد یافته‌های این ارزیابی، کمیته نظارت و ارزیابی برای بهبود جنبه‌های گوناگون معارف و آوردن اصلاحات موردنیاز در وزارت معارف، ۱۱۳ سفارش پیشنهاد کرد.

پس از آن، کمیته نظارت و ارزیابی به گونه فعال از تطبیق سفارشات، اصلاحات پیشنهادی، و تلاش‌های مبارزه با فساد اداری در سکتور معارف نظارت و به گونه منظم گزارش‌های نظارتی آماده و نشر می‌کند. نخستین گزارش نظارتی ربع-وار کمیته نظارت و ارزیابی در سوم سرطان ۱۳۹۷ منتشر شد. دومین گزارش نظارتی ربع‌وار کمیته نظارت و ارزیابی ۱۵ عقرب سال ۱۳۹۷ نشر گردید. این گزارش، سومین گزارش نظارتی می‌باشد که در برگرفته دوره زمانی ماه اگست تا نوامبر ۲۰۱۸ میلادی می‌باشد.

پس از نشر «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف»، رهبری وزارت معارف همواره بر مبارزه با فساد اداری و اصلاحات در این وزارت تاکید کرده است. تیم نظارتی کمیته نظارت و ارزیابی، ضمن آنکه از تطبیق سفارشات نظارت می‌کند، در جریان هر دوره نظارتی، یک عرصه مشخص وزارت را مورد مطالعه موضوعی قرار می‌دهد. در این دوره نظارتی، برنامه ریفورم و اصلاحات رهبری وزارت معارف مورد مطالعه قرار گرفته است.

کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان گزارش نظارتی سوم از ولایت‌های بلخ، جوزجان و سمنگان بازدید کرده است. علاوه بر آن، با رئیس معارف ولایت نورستان نیز مصاحبه تلفنی انجام داده است. این کمیته در ولایات، همراهی ریاست-های معارف ولایات، آمریت‌های معارف ولسوالی‌ها، مکاتب (مصاحبه به آمر و معلمان مکاتب و همچنان مشاهده صنف‌های درسی)، شوراهای مکاتب، شوراهای ولایتی، کمیسیون اصلاحات اداری و نهادهای جامعه مدنی مصاحبه و گفتگو می‌نماید.

اصلاحات در وزارت معارف

وزارت معارف در راستای مبارزه با فساد اداری و آوردن اصلاحات در این وزارت، «پلان عمل مبارزه علیه فساد اداری»، «پلان اصلاحات معارف؛ مجموعه جامع از پالیسی‌ها، پروسه‌ها و رهنمای وظایف» را تدوین کرده است. وزارت معارف به منظور نظارت از تطبیق پلان مبارزه با فساد، گزارش داده که «کمیته عالی مبارزه با فساد» را نیز ایجاد کرده است.

«پلان اصلاحات معارف؛ مجموعه جامع از پالیسی‌ها، پروسه‌ها و رهنمای وظایف»، مهمترین سند وزارت معارف در راستای اصلاحات در این وزارت می‌باشد، اما پلان نام‌برده در مدت بسیار کوتاه تدوین شده است. وزارت معارف گزارش داده است که «پلان اصلاحات وزارت معارف بر بنیاد هدایت جلالتمآب رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان، در طی سه ماه (از قوس الی حوت سال ۱۳۹۶ش) در نتیجه کار تشدید تیم کاری وزارت معارف و مشوره-های گسترده با کارشناسان، رهنمودی را که اصلاحات عمیق در سیستم معارف را پیش‌بینی می‌کند، ترتیب کرده است».

وزارت معارف در روند تدوین پلان اصلاحات وزارت معارف، سیستم‌های معارف ۴۸ کشور را مرور و از سیستم تعلیمی چند کشور بازدید کرده تا آموزه‌ها و درس‌هایی که کشورهای دیگر در اصلاح سیستم‌های تعلیمی‌شان آموخته‌اند، نیز در این سند در نظر گرفته شوند. این پلان در ۶ فصل و ۳۳۲ صفحه به زبان دری نوشته شده است. وزارت معارف برای اینکه این سند را تطبیق کند، گزارش داده که «کمیته عالی اصلاحات» را نیز ایجاد کرده است. کمیته نظارت و ارزیابی،

از آنجا که تاکنون در هیچ یک از نشست‌های کمیته نام‌برده و سایر کمیته‌های پیشنهادی اشتراک نکرده، در مورد کارکرد و فعالیت‌های آن معلومات ندارد. کمیته نظارت و ارزیابی از آغاز نظارت و ارزیابی، از وزارت معارف خواست تا از این پس کمیته نظارت و ارزیابی را در جریان نشست‌های کمیته‌های پیشنهادی قرار دهند تا به عنوان ناظر در این نشست‌ها اشتراک نماید. تاکنون، اما، این امر از سوی وزارت معارف عملی نشده است.

عرصه های عمده اصلاحات:

- وزارت معارف در بخش اصلاح و کوچک سازی ساختار این وزارت شاهد پیشرفت بوده است. اکنون، مهم‌ترین وظیفه وزارت معارف، آن‌گونه که رهبری این اداره تعریف می‌کند، «تعلیم و تربیه» است؛ نه ساخت‌وساز مکاتب، تدارکات، استخدام نیروی انسانی، ساخت‌وساز مکاتب و دیگر مواردی که پیش از این وزارت معارف انجام می‌داد. اما مشکلات در عرصه‌های نامبرده در وزارت معارف هنوز هم بطور کلی حل نشده است. چنانچه، وزارت معارف می‌پذیرد که پروسه استخدام معلمان توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی به شفافیت این پروسه افزوده است. اما، این پروسه توسط این کمیسیون بسیار وقت‌گیر و توأم با مشکلات تخنیکی بوده است.
- رهبری وزارت معارف، افزون بر بازنگری ساختاری که تاکنون در وزارت معارف صورت گرفته، طرح‌های جدیدی نیز روی دست دارد. از آن میان، انجام مطالعه سازمانی (Functional Review) وزارت معارف می‌باشد که در همکاری با کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی و بانک جهانی انجام خواهد شد. در نتیجه این مطالعه سازمانی، ساختار تشکیلاتی و وظایف وزارت معارف بار دیگر مورد بازنگری قرار خواهد گرفت.
- عرصه دیگری که وزارت معارف پیشرفت داشته، غیرمتمرکزسازی وزارت معارف می‌باشد. منظور از غیرمتمرکزسازی وزارت معارف، غیرمتمرکزسازی طرزالعمل‌ها در راستای کاری می‌باشد. هدف اصلی و بنیادین این موضوع آنست که چگونه ریاست‌های ولایتی معارف صلاحیت بیشتر پیدا کنند تا کارها در زودترین فرصت ممکن، در ولایات اجراء شوند. یک مثال برجسته این موضوع، افزایش صلاحیت مالی ریاست‌های معارف تا سقف ۵۰۰ هزار افغانی می‌باشد (سرپرست وزارت معارف می‌گوید که شخصا موافق است تا یک میلیون افغانی به روسای ولایتی معارف صلاحیت داده شود، اما این کار پیش از آن باید آزمایش شود). به همین گونه، صلاحیت‌های اداری نیز در حال انتقال است. وزارت معارف می‌گوید که این کار با در نظرداشت ظرفیت نهادهای ولایتی، با احتیاط و آهسته انجام می‌شود.
- وزارت معارف از طرح‌شان در مورد ایجاد «سیستم مدیریت معلومات پرداخت معاشات منابع بشری»^۱ یاد می‌کند که با تدوین و تطبیق آن، سیستم‌های سه‌گانه وزارت معارف؛ سیستم پرداخت معاشات^۲، سیستم مدیریت معلومات منابع بشری وزارت معارف^۳ و سیستم مدیریت معلومات معارف^۴ در یک سیستم مدغم می‌شوند. وزارت معارف باورمند است که تطبیق این طرح به وزارت معارف کمک می‌کند تا این وزارت معلومات و آمار دقیق‌تر جمع‌آوری کند.

^۱ Human Resource Pay Roll Management Information System

^۲ Pay roll

^۳ Human Resource Management Information System (HRMIS)

^۴ Education Management Information System (EMIS)

- وزارت معارف، همچنین در بخش دسترسی به آمار مالی در ولایات، تطبیق «سیستم تهیه/تدوین بودجه»^۵ را آغاز کرده است که در نتیجه آن، سیستم مالی ولایات با سیستم وزارت معارف در مرکز وصل شده است. وزارت معارف تمام واحدهای ولایتی‌اش را مکلف ساخته است تا مصارف مالی‌شان را درج این سیستم نمایند. این کار به وزارت معارف کمک کرده است تا با آمدن کوچک‌ترین تغییری در سیستم مالی در ولایات، این وزارت در مرکز از آن تغییر آگاه می‌گردد. وزارت معارف در مورد کارایی این سیستم خوش‌بین است و می‌گوید که این سیستم سبب تامین شفافیت در مصارف مالی گردیده است.
- وزارت معارف، تطبیق سیستم پرداخت معاشات از طریق «ام پی‌سه/مبایل منی» را در هفت ولایت پروان، قندهار، ننگرهار، بلخ، بادغیس، پکتیا و بامیان، توسط «پروژه افزایش ظرفیت»^۶ آغاز کرده است که به تامین شفافیت در پرداخت معاشات کارمندان کمک می‌کند. با تطبیق این پروژه، معلمان ثبت دستگاه بایومتریک می‌شوند که این کار آمار و تعداد معلمان را در این ولایات دقیق می‌سازند. همچنین، وزارت معارف گزارش داده است که اکنون میزان کاربرد روش‌های الکترونیکی در قسمت پرداخت معاشات در وزارت معارف تا ۶۲ درصد افزایش یافته است.
- معینیت سوادحیاتی وزارت معارف از مشکلات ساختاری یاد می‌کند. مثلاً، معلمان بخش سواد حیاتی دایمی اند که در جریان فصل زمستان از آنها استفاده نمی‌شوند. معینیت سوادحیاتی وزارت معارف، طرح مشخصی را برای رفع این مشکل تهیه کرده است. براساس این طرح، معلمان رسمی باید به معلمان قراردادی و کوتاه مدت تبدیل شوند. معینیت سواد حیاتی وزارت معارف می‌گوید که این طرح پس از نهایی شدن، به زودی به شورای عالی منابع بشری فرستاده خواهد شد. افزون بر آن، معینیت سواد حیاتی وزارت معارف طرح سهیم ساختن سکتور خصوصی در سواد حیاتی را مطرح می‌کند. آنها پیشنهاد می‌کند که تطبیق کورس‌های سواد آموزی به سکتور خصوصی (انجوها) سپرده شود. معینیت سوادحیاتی می‌خواهد این طرح را به شکل آزمایشی تطبیق کند. اما پیش از تطبیق آن، نیاز به تغییر در لوایح و اسناد تقنینی می‌باشد.
- وزارت معارف اکنون دوباره بازنگری نصاب آموزشی را آغاز کرده است. چارچوب نصاب درسی توسط وزارت معارف آماده شده است. بربنیاد چارچوب نصاب درسی جدید، شمار کتاب‌های درسی، که بربنیاد سفارش کمیته نظارت و ارزیابی به گونه چشم‌گیری کاهش پیدا می‌کند؛ نیز مشخص شده است. وزارت معارف اکنون کار روی تدوین کتاب‌های درسی را آغاز کرده که بربنیاد گفته‌های رهبری وزارت معارف، این امر تا پایان سال ۱۳۹۸ تکمیل خواهد شد. وزارت معارف می‌پذیرد که در زمینه تدوین نصاب درسی، با نبود/کمبود متخصص نصاب روبه‌رو می‌باشد.
- کمبود کتاب یکی از چالش‌های شاگردان مکاتب در افغانستان می‌باشد که وزارت معارف هنوز هم آن را حل نتوانسته است. کمیته نظارت و ارزیابی در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» در سال ۱۳۹۶، دریافته بود که بیش از ۷۰ فیصد شاگردان در مکاتب کتاب ندارند. این وضعیت هنوز هم توسط وزارت معارف حل نشده است؛ چنانچه کمیته نظارت و ارزیابی در دو گزارش نظارتی خویش این مشکل را یادآوری کرده است

^۵ Budget Preparation System
^۶ Capacity Building Activity Project

- وزارت معارف برای دسترسی آسان شهروندان به مقامات این وزارت، دریافت و رسیدگی به شکایات و نیز برای تسهیل روند دسترسی به اطلاعات، ۱۰ کارمند را به عنوان شخص ارتباطی (فوکل پاینت) استخدام نموده است.
- وزارت معارف پیشرفت‌هایی را در زمینه افزایش مشارکت زنان نیز داشته است. چنانچه به تازگی، وزارت معارف ۹ ریاست از تقریباً ۵۰ ریاست مرکزی وزارت معارف را به زنان اختصاص داده است. به همین گونه، ۱۱ ریاست تربیه معلم را به زنان اختصاص داده است. وزارت معارف پلان دارد تا در ۳۴ ریاست ولایتی معارف، معاونان تدریسی آنها زنان استخدام شوند. قبلاً، وزارت معارف، ۵۰ درصد ۸۰۰۰ بست معلمان را به خانم‌ها اختصاص داده بودند.
- وزارت معارف در بخش بازنگری اسناد تقنینی، لوايح، طرزالعمل‌ها و پالیسی‌ها دست‌آوردهایی داشته است که پیش از این نیز در گزارش‌های نظارتی ربع‌وار کمیته نظارت و ارزیابی به آنها اشاره شده است. آنچه در اینجا لازم به تکرار می‌باشد این است که وزارت معارف برای نخستین بار اسناد تقنینی همچون لوايح، طرزالعمل‌ها، مقررات و پالیسی‌ها را پس از بازنگری از طریق وبسایت‌اش برای دو هفته برای نظرخواهی به اعلان می‌گذارد. این موضوع شامل اصلاح متن کتاب‌های درسی نیز می‌باشند. چنین اقدامی در وزارت معارف، پیشینه نداشته است.
- یکی از مشکلات جدی در وزارت معارف، چنانچه تاکنون در گزارش‌های کمیته نظارت و ارزیابی بارها بازتاب یافته، موضوع صحت و درستی آمار می‌باشد که پلان‌گذاری و پالیسی‌سازی در این وزارت را متاثر ساخته است. سیستم مدیریت معلومات معارف هنوز به شکل آنالین با تمام ریاست‌های ولایتی معارف وصل نشده است. مکاتب، آمارشان را از طریق آمريت‌های معارف به ریاست معارف و ریاست‌های معارف چه به گونه آنالین و آفلاین در دیتابیس مرکزی درج می‌نمایند. وزارت معارف در نظر دارد سیستم/دیتابیس مدیریت منابع بشری را به گونه‌یی عیار نماید که پس از آن مکاتب مستقیم بتوانند معلومات‌شان را درج سیستم نمایند، چنانچه در کشورهای توسعه‌یافته از این روش استفاده می‌کنند.
- اداره مستقل تعلیمات تخنیکي و مسلکی، بر بنیاد فرمان شماره ۱۱ مورخ ۱۳۹۷/۲/۱ از بدنه وزارت معارف جدا و به عنوان اداره مستقل ایجاد گردید. این اداره در راستای مبارزه با فساد و تامین اصلاحات، اقداماتی را انجام داده و پلان‌هایی را نیز روی دست دارد. اما قبل از وقت است که در مورد تطبیق آن گزارش دهیم.

وضعیت سفارشات در جریان سومین دوره نظارتی

در جریان دوره نظارتی سوم، هیچ یکی از سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی توسط وزارت معارف و دیگر نهادهای ذیربط که شامل کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، وزارت احیاء و انکشاف دهات، وزارت شهرسازی و اراضی، وزارت مالیه و شرکای انکشافی می‌شوند؛ به شکل کامل تطبیق نشده است. از آغاز نظارت تا کنون، صرفاً ۱۶ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و وزارت معارف به صورت کامل تطبیق شده است.

از مجموع ۱۱۳ سفارش، تا کنون ۱۶ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی (در دوره نظارتی دوم، ۱۴ سفارش)، تا ۵۰ درصد تطبیق شده است. این سفارشات، شامل مشارکت سازمان‌های جامعه مدنی برای نظارت فعال از روند استخدام معلمان و گسترش استفاده از روش‌های الکترونیکی در پروسه استخدام خدمات ملکی، می‌گردد. یکی از مثال‌های برجسته این کتگوری از سفارشات، الکترونیک ساختن پروسه امتحانات، بخصوص امتحانات بست‌های ۱ و ۲ توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی می‌باشد.

مثال دیگر از این کتگوری سفارشات بازنگری نصاب درسی توسط وزارت معارف می باشد که براساس آن کتاب های درسی نیز به طور چشمگیری کاهش پیدا می کند. در جریان دوره نظارتی سوم، وزارت معارف نشست هایی را به منظور دریافت نظریات کارشناسان و نمایندگان نهاد های مختلف در مورد نصاب درسی برگزار کرده است. نمونه دیگری از سفارشات که ۵۰ درصد تطبیق شده، تدوین «سیستم اعتباردهی معلمان» می باشد که به دلیل کمبود بودجه هنوز تطبیق آن آغاز نشده است. همچنین، موضوع ارتقاء یا ابقاء دارالمعلمین ها به شکل فعلی اش، تا هنوز نهایی نشده است.

وزارت معارف تا کنون موفق به ایجاد یک مرکز سمع شکایات نشده است. صندوق شکایات در نهادهای معارف، جنبه نمادین داشته است. ولی وزارت معارف در این راستا اقداماتی دیگری مانند اختصاص پس از چاشت هر روز دوشنبه توسط روسای معارف به منظور شنیدن و رسیدگی به شکایات مردمی؛ اختصاص یک روز در تلویزیون معارف به منظور رسیدگی به شکایات؛ گماشتن اشخاص ارتباطی به منظور پاسخ دهی به شکایات مردم از طریق رسانه های آزاد و اطلاع رسانی به مردم را انجام داده است.

براساس یافته های کمیته نظارت و ارزیابی، از مجموع ۱۱۳ سفارش این کمیته تاکنون صرفاً ۱۵ سفارش آن، تا ۲۵ درصد تطبیق شده است. در این دوره نظارتی، در این کتگوری از سفارشات، پیشرفت قابل ملاحظه ای مشاهده می شود. چنانچه در دوره نظارتی قبلی، یعنی در دوره نظارتی دوم، صرفاً ۸ سفارش تا ۲۵ درصد پیشرفت داشت. مثال های برجسته این طبقه از سفارشات شامل، احداث مکاتب با استفاده از مواد موجود در محل و گسترش استفاده از روش های الکترونیکی برای پرداخت معاشات می باشد. چنانچه، در زمان انجام نخستین ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری در وزارت معارف، ۵۳ فیصد معاشات کارمندان معارف از طریق بانک و روش های الکترونیکی پرداخت می شد. فعلاً این موضوع تا ۶۲ درصد افزایش یافته است. برای ۳۸ درصد باقی مانده، علاوه بر پرداخت معاشات معلمان از طریق ام-پیس، پرداخت معاشات معلمان را از طریق تیم های سیار بانکی نیز آغاز شده است.

وزارت معارف در مورد دیجیتل سازی صدور شهادت نامه (صنف ۱۲) پیشرفت خوبی را انجام داده است. چنانچه، صدور شهادت نامه های معارف شهرکابل ۱۰۰ درصد دیجیتل شده است. وزارت معارف به منظور، تدقیق، تصحیح و حصول اطمینان از صحت و ثقم معلومات، کارمندان اش را به ۳۳ ولایت به شمول شهر کابل فرستاده تا معلومات جمع آوری شده را در ولایات مربوطه، تصحیح و تدقیق نماید.

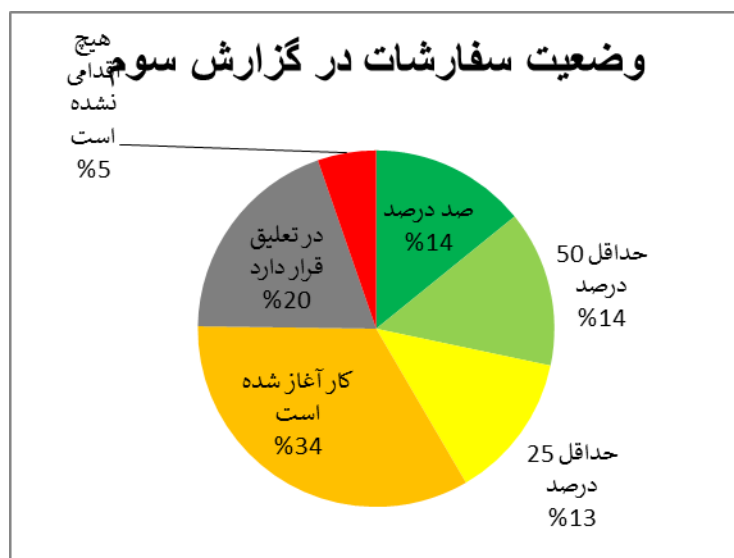
کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که تشکیلات ریاست تفتیش داخلی را افزایش دهد. وزارت معارف در ربع اول گزارش داده بود که برای افزایش ۱۰ فیصدی تعداد مفتشان داخلی خود در ظرف دو سال، ساختار ریاست تفتیش داخلی را بازنگری نموده و استخدام ۱۲ مفتش جدید را از دفتر ریاست جمهوری درخواست نموده است

بالای ۳۸ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی کار آغاز شده است. بطور مثال، کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده بود که یک کمیته عالی نظارت برای نظارت از اصلاحات در سکتور معارف، تأسیس کند. لایحه وظایف این کمیته تدوین شده است. افزون بر آن، وزار معارف در مورد چاپ کتاب توسط سکتور خصوصی، یک مقرر را پیش نویس کرده است. همچنین، وزارت معارف براساس سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، برگزاری گفتمان های مبارزه با فساد اداری را در سطح پلان در نظر گرفته، اما تاکنون موفق به برگزاری آنها در ۳۴ ریاست ولایتی معارف، نشده است.

پس از سه دوره نظارتی- که یک مدت زمان طولانی را در بر می گیرد- وزارت معارف هنوز هم در مورد ۶ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، هیچ گونه اقدامی را انجام نداده است. در عین زمان، از مجموع ۱۱۳ سفارش، ۲۲ سفارش این کمیته در حالت تعلیق قرار دارد. وضعیت تعلیق بدین معناست که این سفارشات وابسته و مشروط به تطبیق سفارشات دیگر و یا مشروط به یک سلسله اقدامات و مراحل دیگر هستند که پیش از آنها، باید اجرا شوند. بطور مثال، کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که به منظور جلب اعتماد جوامع محلی نسبت به معارف، ریاست ها و آمریت های معارف هر ماه جلسات و دیالوگ هایی را با جوامع محلی مربوطه شان برگزار کنند. و سفارش شده است که ریاست های ولایتی معارف، باید بودجه و مصارف واقعی معارف ولسوالی ها را در هر سال را به صورت علنی پخش و در دسترس عموم قرار دهند.

در طی سومین دوره نظارتی، کمیته نظارت و ارزیابی از معارف ولایت های بلخ، سمنگان و جوزجان بازدید نموده که آنها کمبود کتاب درسی، کمبود معلم، کمبود معلمان مسلکی، کمبود تعمیر برای مکاتب، ناامنی، غیرحاضری شاگردان، و مداخلات غیرقانونی نمایندگان پارلمان و زورمندان محلی در امور معارف، کمبود بودجه و امکانات، عدم هماهنگی میان ادارات، آمار و احصایه غیردقیق و همچنان کمبود آب آشامیدنی در مکاتب را از مشکلات عمده و اساسی گزارش دادند.

بطور عموم، وضعیت سفارشات در جریان دوره نظارتی سوم، قرار ذیل می باشد:

وضعیت سفارشات	تعداد
صد درصد	۱۶
حدافل ۵۰ درصد	۱۶
حدافل ۲۵ درصد	۱۵
کار آغاز شده است	۳۸
در تعلیق قرار دارد	۲۲
هیچ اقدامی نشده است	۶
مجموع سفارشات	۱۱۳

درکل، یافته های کمیته نظارت و ارزیابی نشان می دهد که ریفورم و اصلاحات در وزارت معارف آغاز شده است، اما بیشتر در حد طرح و پلان قرار دارد. تطبیق سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی نیز به کندی به پیش می رود؛ اگرچه بعضی سفارشات به همکاری و تشریک مساعی نهادهای ذیرط مانند وزارت مالیه، کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، وزارت تحصیلات عالی و وزارت احیاء و انکشاف دهات ضرورت دارد. کمیته نظارت و ارزیابی، از نهادهای ذیربط بخصوص وزارت معارف می خواهد که روند تطبیق سفارشات را در ربع های بعدی در اولویت کاری اش قرار داده و شتاب بیشتر ببخشد.

مقدمه و پیشینه

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری "گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری در وزارت معارف" را در چهارم عقرب ۱۳۹۶ منتشر نمود. این کمیته بر مبنای یافته‌های این ارزیابی، ساحات عمده آسیب‌پذیری فساد اداری را شناسایی نمود و سپس ۶۶ سفارش برای بهبود ابعاد مختلف معارف و ایجاد اصلاحات مورد نیاز در وزارت معارف و سکتور گسترده‌تر معارف ارایه کرد. این سفارشات متعاقباً در قالب ۱۱۳ سفارش کوچک‌تر/اختصاصی، صورت‌بندی شده‌اند. قابل ذکر است که کمیته نظارت و ارزیابی می‌تواند در جریان دوره‌های نظارتی، براساس یافته‌های جدید، سفارشات جدیدی را به وزارت معارف نیز مطرح نماید.

کمیته نظارت و ارزیابی، از تطبیق سفارشات و همچنان روند اصلاحات و مبارزه با فساد اداری در وزارت معارف نظارت می‌کند و پس از هر چهار ماه یک گزارش نظارتی در مورد تهیه و پخش می‌کند. کمیته نظارت و ارزیابی، تا کنون دو گزارش نظارتی در مورد تطبیق سفارشات و روند اصلاحات در وزارت معارف نشر کرده است. نخستین گزارش نظارتی ربع‌وار کمیته نظارت و ارزیابی در سوم سرطان ۱۳۹۷ به دست نشر سپرده شد. دومین گزارش نظارتی ربع‌وار در ۲۱ عقرب سال ۱۳۹۷ منتشر گردید. این گزارش، سومین گزارش نظارتی ربع‌وار کمیته نظارت و ارزیابی است که در برگیرنده دوره زمانی ماه‌های اگست الی نوامبر ۲۰۱۸ میلادی می‌باشد.

کمیته نظارت و ارزیابی برای تهیه گزارش‌های نظارتی، با تمام شرکای ذیدخل مانند وزارت معارف، کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، وزارت انکشاف دهات، وزارت شهرسازی، موسسات که در بخش معارف کار می‌کنند و همچنان با شرکای انکشافی که در بخش حمایت‌های مالی با وزارت معارف همکار هستند، گفتگو و اسناد و شواهد مورد نیاز را از آن‌ها جمع‌آوری می‌کند. افزون بر آن، کمیته نظارت و ارزیابی برای تصدیق و تایید ادعاها و معلومات جمع‌آوری شده از سوی نهادهای مختلف در کابل، سفرهای ولایتی نیز انجام می‌دهد تا از وضعیت واقعی معارف در سطح ولایات نیز نظارت داشته باشد.

کمیته نظارت و ارزیابی در طی نخستین دور نظارتی، از معارف ولایت‌های کابل، لغمان و ننگرهار بازدید کرد. در جریان گزارش نظارتی دوم، معارف ولایت‌های پروان، پنجشیر و هرات را مطالعه کرده است و در ضمن همراهی نماینده ریاست معارف ولایت ارزگان مصاحبه تلفنی نیز انجام داده است. برای تدوین گزارش کنونی (گزارش نظارتی دور سوم)، معارف ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان در شمال کشور مورد تحقیق و مطالعه قرار گرفته و در کنار آن همراهی رئیس معارف ولایت نورستان نیز مصاحبه تلفنی انجام شده است.

این گزارش، در دو بخش اساسی نوشته شده است. بخش اول گزارش، اجندا و برنامه اصلاحات رهبری وزارت معارف را مورد مطالعه قرار داده است. بخش دوم گزارش، جزییات دقیق از پیشرفت وزارت معارف و دیگر نهادهای ذیدخل در مورد تطبیق سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی، ارایه می‌کند. علاوه بر این، در پایان گزارش چند پیوست/ضمیمه نیز افزوده شده است.

روند نظارت؛ پی‌گیری سفارشات با نهادهای ذیدخل

طوری‌که در بالا توضیح داده شد، کمیته نظارت و ارزیابی در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» ۱۱۳ سفارش مطرح کرده بود که بجزء از موارد اندک آن، همه آنها به وزارت معارف راجع می‌گردید. وزارت معارف پس از آن، مطابق سفارش کمیته نظارت و ارزیابی مورد بازنگری ساختاری قرار گرفت. چنانچه، مسؤولیت ساخت‌وساز مکاتب از وزارت معارف به وزارت احیا و انکشاف دهات و نیز به وزارت شهرسازی و مسکن انتقال یافته است. معینیت تعلیمات تکنیکی و مسلکی از بدنه وزارت معارف جدا و به عنوان اداره مستقل فعالیت می‌کند. آن‌گونه که در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» بازتاب یافته بود، استخدام یکی آسیب‌پذیرترین بخش‌های وزارت معارف است و طی فرمان رئیس جمهور، این مسؤولیت به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی انتقال یافته است. اکنون وزارت معارف اگرچه در موارد گفته شده با نهادهای ذیربط همکاری می‌کند، اما بخش عمده اجراءات در این امور را نهادهای متذکره به عهده دارند. از این جهت، موازی با این تغییرات ساختاری و انتقال وظایف و مسؤولیت‌ها، بعضی سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی، نیز به نهادهای نامبرده راجع گردید. بنابراین، کمیته نظارت و ارزیابی سفارشات را برعلاوه وزارت معارف، همراهی کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، وزارت تحصیلات عالی، وزارت شهرسازی و اراضی، وزارت احیاء و انکشاف دهات و دیگر نهادهای ذیربط، نظارت و پی‌گیری می‌کند که در ذیل به طور مختصر اشاره گردیده است.

وزارت معارف

کمیته نظارت و ارزیابی، قبلاً گزارشات نظارتی را به شکل ربع وار تهیه و منتشر می‌نمود که تجربیات بدست آمده در جریان این دو ربع نشان داد که پیشرفت نهادها بخصوص پیشرفت وزارت معارف در خصوص تطبیق سفارشات در جریان هر سه ماه به حدی نیست که بتوان از آن گزارش داد. از سویی هم، دوره زمانی سه ماه روی کیفیت گزارش نظارتی کمیته نظارت و ارزیابی هم تاثیرات منفی برجای می‌گذارد.

بطور مشخص، جمع‌آوری معلومات از سوی نهادهای مختلف در کابل، انجام سه سفر ولایتی، تحلیل معلومات، نوشتن گزارش، ترجمه آنها به دو زبان دیگر و ویرایش آنها در جریان هر سه ماه تاحدودی روی کیفیت کار تاثیرات منفی گذاشته بود. از این جهت کمیته نظارت و ارزیابی تصمیم گرفت تا پس از این، هر چهار ماه، یک گزارش نظارتی در مورد تطبیق سفارشات، اصلاحات و مبارزه با فساد اداری در سکتور معارف، آماده و منتشر نماید.

کمیته نظارت و ارزیابی برای گزارش سوم، از وزارت معارف تقاضا نمود تا معلومات خویش را در مورد تطبیق سفارشات به تاریخ ۲۰ ماه نوامبر همراهی این کمیته شریک نماید. وزارت معارف، پس از سه هفته تاخیر معلومات را شریک ساخت که در بخش سوم این گزارش تحلیل شده است. وزارت معارف، در جریان این ربع اشخاص ارتباطی خویش را نیز تغییر و اشخاص دیگری را برای این کار توظیف نموده اند.

از موارد قابل ذکر می توان به ضعف هماهنگی داخلی بین ریاست های مختلف در وزارت معارف اشاره کرد که روند گزارش دهی به کمیته نظارت و ارزیابی را متاثر می سازد. چنانچه، در مواردی ریاست های مختلف وزارت معارف در مورد عین موضوع معلومات متناقض و مختلفی را شریک ساخته است.

اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی

کمیته نظارت و ارزیابی پیشرفت اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی را در راستای اصلاحات، مبارزه با فساد اداری و تطبیق سفارشات، نظارت می کند. اگرچه در اوایل دسترسی به رهبری این اداره غرض دریافت معلومات، دشوار بود. اخیراً، اما با معرفی رئیس جدیدالتقرر پلان و پالیسی این اداره به عنوان شخص ارتباطی این مشکل تا حدودی رفع شده است. کمیته نظارت و ارزیابی، ضمن ارایه معلومات در مورد سفارش شماره ۱۱ که به این اداره تعلق می گیرد، دیدگاه رهبری این اداره را در مورد اصلاحات و مبارزه با فساد اداری، نیز مورد بررسی قرار داده است که در قسمت نخست گزارش بدان پرداخته شده است.

کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی

از مجموع ۱۱۳ سفارش، ۱۷ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، که عمدتاً به پروسه استخدام و منابع بشری ارتباط می گیرد، به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی راجع می گردد. کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، یکی از کمیشنرهای خود را به عنوان شخص ارتباطی با کمیته نظارت و ارزیابی گماشته بود. کمیته نظارت و ارزیابی، با فرستادن ایمیل و همچنان تماس های مکرر با شخص ارتباطی کمیسیون، برای این دور گزارش دهی موفق به انجام مصاحبه و دریافت معلومات نگردیده است. کمیته نظارت و ارزیابی، این موضوع را در جریان گزارش دهی بعدی، با رهبری کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی، در میان خواهد گذاشت.

نهادهای ذیربط دیگر

علاوه بر نهادهایی که در بالا نام برده شد، سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی، به وزارت احیاء و انکشاف دهات، وزارت مسکن و اراضی، وزارت تحصیلات عالی، وزارت مالیه، شرکای انکشافی، جامعه مدنی و یا موسسات ملی و بین المللی که در سکتور معارف کار می کنند؛ راجع می گردد و یا ضرورت به تعقیب و پی گیری دارد. کمیته نظارت و ارزیابی با وزارت انکشاف دهات، وزارت مسکن و اراضی، وزارت تحصیلات عالی در مواردی که به آنها تعلق می گرفته است، مصاحبه نموده و معلومات لازم را جمع آوری نموده است.

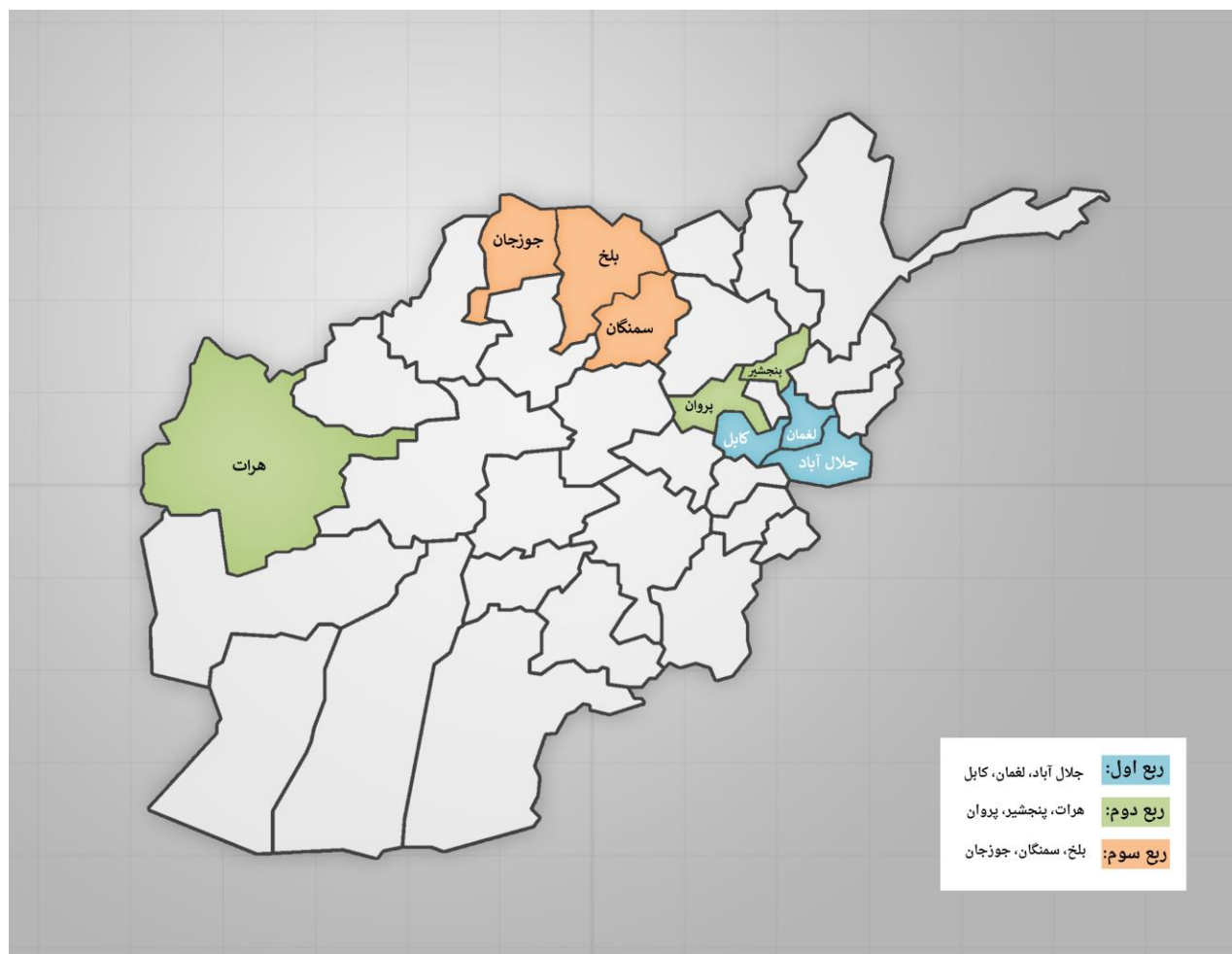
بازدید از ولایات

کمیته نظارت و ارزیابی به منظور اثبات و ابطال درستی معلومات و همچنان تصدیق ادعاهای نهاد های ذیربط در خصوص تطبیق سفارشات و همچنان اصلاحات و مبارزه با فساد اداری، تنها به معلومات آنها در کابل اکتفا نکرده، بلکه در جریان هر دوره نظارتی، حداقل سه سفر ولایتی را انجام می دهد. هدف از انجام سفرهای ولایتی دو موضوع می باشد: یکی معلومات و ادعاهای صورت گرفته باید تثبیت شود که آیا چنین کاری صورت گرفته است یا خیر؟ دوم، معلومات و تحلیل دقیق از وضعیت واقعی و عینی معارف در ولایات ارایه گردد. از این جهت، کمیته نظارت و ارزیابی، معلومات دریافت شده از نهادهای مرکزی را در سطح ولایات نیز

به تحلیل و مقایسه می گیرند و همچنان اسناد و شواهد کافی از ولایات جمع آوری می کنند. کمیته نظارت و ارزیابی، از طریق سفرهای ولایتی خویش، علاوه بر انجام مصاحبه های عمیق، مصاحبه های گروهی، از مکاتب و از امور مربوط به ساحه این گزارش، مشاهده مستقیم نیز انجام می دهند.

کمیته نظارت و ارزیابی در طی نخستین ربع نظارتی از ولایت های کابل، لغمان و ننگرهار بازدید کرده بود و در جریان ربع دوم نیز از ولایت های هرات، پنجشیر و پروان دیدن کرده است. علاوه بر آن، کمیته نظارت و ارزیابی همراهی ریاست معارف ولایت ارزگان مصاحبه تلفنی نیز انجام داده است. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان گزارش نظارتی سوم از ولایت های بلخ، جوزجان و سمنگان بازدید کرده است. علاوه بر آن، با رئیس معارف ولایت نورستان نیز مصاحبه تلفنی انجام داده است. این کمیته در ولایات، همراهی ریاست های معارف ولایات، آمریت های معارف ولسوالی ها، مکاتب (مصاحبه به آمر و معلمان مکاتب و همچنان مشاهده صنف های درسی)، شوراهای مکاتب، شوراهای ولایتی، کمیسیون اصلاحات اداری و نهادهای جامعه مدنی مصاحبه و گفتگو می نماید.

کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان سه گزارش نظارتی نخست خویش، از ولایت های ذیل بازدید کرده است و به تناسب هر دوره نظارتی، سفرهای ولایتی خود را به منظور مطالعه معارف به سطح ولایات، گسترش خواهد داد.

سیاس‌گزاری

کمیته نظارت و ارزیابی از همه افراد و نهادهایی که در تدوین گزارش های نظارتی با کمیته نظارت و ارزیابی همکاری می کند، سپاس و امتنان می نماید.

روش تحقیق

- کمیته نظارت و ارزیابی برای تدوین گزارش های نظارتی با انجام مصاحبه های عمیق، مصاحبه های گروهی همراهی نهادهای ذیدخل، معلومات جمع آوری می کند و برای اثبات و ابطال معلومات جمع آوری شده، اسناد و شواهد نیز جمع آوری می کند. کمیته نظارت و ارزیابی در مواردی که ضرورت باشد، مشاهده مستقیم نیز انجام می دهد.
 - کمیته نظارت و ارزیابی تنها به معلومات یک دست که از سوی نهادهای ذیربط ارایه می گردد، نیز اکتفا نکرده بلکه آن را با تمام نهادهای ذیدخل به بحث و بررسی می گیرد. مثلا، در رابطه به استخدام معلمان، ضمن دیدگاه وزارت معارف، دیدگاه کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، وزارت تحصیلات عالی که از لحاظ تخنیکی پروسه استخدام معلمان را انجام می دهد و دیدگاه نهادهای ناظر را نیز دریافت کردیم.
 - افزون بر موارد فوق، کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان هر گزارش نظارتی، حداقل سه سفر ولایتی نیز انجام می دهد. هدف از انجام سفرهای ولایتی، طوریکه ذکر گردید، دو موضوع می باشد: یکی معلومات و ادعاهای صورت گرفته باید تثبیت شود که آیا چنین کاری صورت گرفته است یا خیر؟ دوم، معلومات و تحلیل دقیق از وضعیت واقعی و عینی معارف در ولایات ارایه گردد. از این جهت، کمیته نظارت و ارزیابی، معلومات دریافت شده از نهادهای مرکزی را در سطح ولایات نیز به تحلیل و مقایسه می گیرند و همچنان اسناد و شواهد کافی از ولایات جمع آوری می کنند.
 - با توجه به سه روش فوق، گزارش های نظارتی کمیته نظارت و ارزیابی، نه صرفا براساس دیدگاه بلکه بر مبنای اسناد، شواهد، مشاهده مستقیم و معلومات موثق تهیه می گردد.
- کمیته نظارت و ارزیابی، در هر گزارش نظارتی خویش، یک بخش مشخص وزارت معارف را به عنوان موضوع خاص مورد مطالعه قرار می دهد. کمیته نظارت و ارزیابی، در گزارش نظارتی دوم خویش منابع بشری وزارت معارف، که یکی از آسیب پذیرترین بخش های وزارت معارف در مقابل فساد پنداشته می شد، را مورد مطالعه قرار داد. در گزارش کنونی، برنامه اصلاحات رهبری وزارت معارف مورد تامل و بررسی قرار گرفته که در صفحه بعدی با جزییات، مورد تامل و بررسی قرار گرفته است.

تمرکز ویژه؛ اصلاحات در وزارت معارف

درآمد

کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری (MEC) در نتیجه «گزارش ارزیابی آسیب-پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» که در ۴ عقرب ۱۳۹۶ منتشر کرد سفارشات را به منظور اصلاحات اساسی در وزارت معارف مطرح نمود که بخش عمده آن از سوی رهبری دولت و نیز رهبری وزارت معارف مورد استقبال قرار گرفت. افزون بر آن، رهبری جدید وزارت معارف بارها از اراده جدی‌شان در راستای مبارزه با فساد اداری و آوردن اصلاحات سازمانی در این وزارت سخن گفته است.

کمیته نظارت و ارزیابی در این دوره از گزارش نظارتی ربع‌وار، با هیأت رهبری وزارت معارف مصاحبه‌های عمیق انجام داده است تا مردم افغانستان، شرکای انکشافی معارف و رهبری دولت را در روشنایی کامل قرار دهد تا ببینند رهبری وزارت معارف در زمینه اصلاحات در این وزارت چه گام‌هایی را برداشته و چه کارهایی را انجام داده است. به سخن دیگر، پس از نشر «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف»، چه اصلاحاتی روی دست گرفته شده و رهبری وزارت چه دست‌آوردهایی داشته است؟ طرح، پلان و برنامه‌های رهبری وزارت معارف برای آوردن اصلاحات در وزارت معارف در آینده چیست؟ و همچنین در این فرصت محدود کوشش شده است به این پرسش نیز پاسخ داده شود که رهبری این وزارت در عرصه آوردن اصلاحات با چه چالش‌هایی روبه‌رو می‌باشد.

کمیته نظارت و ارزیابی در گزارش دوم نظارتی، ضمن ارایه گزارش یافته‌های نظارتی خویش پیرامون تطبیق سفارشات، مطالعه و تمرکز ویژه‌یی را بر مدیریت منابع بشری در وزارت معارف انجام داده بود. در این دور از گزارش نظارتی، به همین گونه، افزون بر ارایه گزارش دقیق پیرامون وضعیت سفارشات، بر اجندا و برنامه‌های اصلاحی رهبری وزارت معارف تمرکز کرده است. کمیته نظارت و ارزیابی، به هدف این مطالعه، با ۹ تن از اعضای برجسته و بلندپایه وزارت معارف، همچون وزیر معارف و معینان وزارت مصاحبه عمیق انجام داده و تلاش کرده است پیرامون اجندای اصلاحات هیأت رهبری وزارت معارف برای بهبود وضعیت تعلیم و تربیه در افغانستان گفتگو کند.

پیام وزیر معارف افغانستان

تعلیم و تربیه پایه اساسی رشد و انکشاف پایدار جامعه است و یک پیش شرط بنیادین برای تأمین صلح پایدار می‌باشد. منظور از انکشاف نظام معارف، انکشاف مردم و تربیت کادرهایی است تا انکشاف در زمینه ساختمان و زیربناها به وجود آید، از این رو، هدف ما از این انکشاف ایجاد تغییرات در ارزش‌های اخلاقی، رفتار و روش مردم است. سیستم معارف ما وظیفه بزرگ تربیت نسل‌های کنونی و آینده افغان‌ها را به عهده دارد تا بتوانند هر کودک وطن را به حیث یک مسلمان خوب، یک افغان خوب و یک کدر توانا پرورش دهند و در آینده به مثابه افغان‌های دارای اندیشه وسیع، باورمند به تحولات موجود در کشور و جهان و هم‌زیستی مسالمت‌آمیز به بار آیند.

از همین رو، دولت جمهوری اسلامی افغانستان انکشاف معارف را یکی از اولویت‌های کلیدی خویش می‌داند. وزارت معارف متعهد است به تمام اطفال اعم از دختران و پسران دسترسی برابر به تعلیم و تربیه با کیفیت را فراهم سازد. همچنین این وزارت مکلفیت دارد تا نیروی بشری‌ای را انکشاف دهد که به نیازمندی‌های بازار کار امروز و فردا

پاسخگو باشد و در بخش انکشاف اقتصادی و بازسازی ملی نیز نقش کلیدی را ایفا کند .

ما در حالی که طی ۹ سال گذشته به کمک و یاری خداوند متعال (جل جلاله)، زحمت‌کشی ملت مسلمان و کمک‌های همکاران بین‌المللی خویش پیشرفت‌های چشمگیر را در بخش معارف داشته‌ایم و فاصله زیادی را پیموده‌ایم ولی هنوز هم راه طولانی، دشوار و پر از چالش را در پیش رو داریم که به این چالش‌ها باید با جدیت و قاطعیت رسیدگی صورت گیرد تا بتوان به اهداف دراز مدت معارف، که در قانون اساسی افغانستان، استراتژی انکشاف ملی افغانستان و اهداف هزارهٔ سوم میلادی ملل متحد پیش‌بینی گردیده، دست یابیم .

به مثابهٔ وزیر معارف، تعهد من در راستای ارتقای کیفیت و افزایش دسترسی به معارف است تا بدین وسیله قادر شده باشیم در پرورش نسل جوان کشور بهبود آورده و از این طریق رفاه عامه، انکشاف اقتصادی، تحکیم امنیت پایدار و تأمین صلح و ثبات تضمین گردد. باور دارم که تأمین صلح و ثبات در افغانستان در فراهم‌آوری زمینهٔ اشتغال و انکشاف اقتصادی کشور اساسی‌ترین نقش را ایفا می‌کند .

به امید باروری هرچه بیشتر، ارتقا و سربلندی نظام معارف افغانستان (منبع: وبسایت وزارت معارف)^۷

تدوین برنامه‌های اصلاحی

وزارت معارف با داشتن ۲۷۱۹۰۰ کارمند، در حدود ۶۸ درصد از کارمندان خدمات ملکی دولت را تشکیل می‌دهد. این وزارت که بزرگ‌ترین نهاد ملکی افغانستان است، نیازمند توجه و اقدامات جدی اصلاحاتی می‌باشد. وزارت معارف در راستای مبارزه با فساد اداری و آوردن اصلاحات در این وزارت، «پلان عمل مبارزه علیه فساد اداری»، «پلان اصلاحات معارف؛ مجموعهٔ جامعی از پالیسی‌ها، پروسه‌ها و رهنمای وظایف» را تدوین کرده است.

وزارت معارف پلان عمل مبارزه علیه فساد اداری خویش را به پیروی از استراتژی ملی مبارزه علیه فساد اداری، مصوبه‌های شورای عالی حاکمیت قانون و مبارزه علیه فساد اداری و احکام مقام عالی ریاست جمهوری ترتیب نموده است. کمیتهٔ نظارت و ارزیابی این پلان را، که محتوای آن عمدتاً از گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری های وزارت معارف گرفته شده، بررسی نموده است. این پلان در مشورت به شرکای ذیدخل تدوین نشده است.

وزارت معارف، به منظور نظارت و ارزیابی از تطبیق پلان عمل مبارزه با فساد اداری خویش، کمیتهٔ استراتژی مبارزه با فساد اداری در سطح وزارت را ایجاد کرده است که متشکل از معین اداری و مالی، روسای تفتیش، دفتر مقام وزارت، ریاست مالی و حساب‌داری، ریاست منابع بشری، ریاست نظارت تعلیمی، ریاست پلان و ارتباطات و آگاهی عامه می‌باشند. کمیتهٔ نامبرده مسؤولیت نظارت و ارزیابی از تطبیق پلان عمل در سطح ادارات مرکزی و ولایتی وزارت معارف را برعهده دارد. مطابق به پلان عمل، ادارات مسؤول موظف‌اند فعالیت‌های تعیین شده را تطبیق و در وقت معین به کمیتهٔ گزارش ارایه نمایند.

«پلان اصلاحات معارف؛ مجموعهٔ جامعی از پالیسی‌ها، پروسه‌ها و رهنمای وظایف»، مهمترین سند وزارت معارف در راستای اصلاحات در این وزارت می‌باشد، اما پلان نام‌برده در مدت بسیار کوتاه تدوین شده است.

^۷ (<http://moe.gov.af/fa/page/۲۰۵۶>)

وزارت معارف گزارش داده است که "پلان اصلاحات وزارت معارف بر بنیاد هدایت جلالتمآب رئیس جمهور جمهوری اسلامی افغانستان، در طی سه ماه (از قوس الی حوت سال ۱۳۹۶ش) در نتیجه کار تشدید تیم کاری وزارت معارف و مشوره‌های گسترده با کارشناسان، رهنمودی را که اصلاحات عمیق در سیستم معارف را پیش-بینی می‌کند، ترتیب کرده است".

وزارت معارف در روند تدوین پلان اصلاحات وزارت معارف، سیستم‌های معارف ۴۸ کشور را مرور و از سیستم تعلیمی چند کشور بازدید کرده تا آموزه‌ها و درس‌هایی که کشورهای دیگر در اصلاح سیستم‌های تعلیمی‌شان آموخته‌اند، نیز در این سند در نظر گرفته شوند. این پلان در ۶ فصل و ۳۳۲ صفحه به زبان دری نوشته شده است که این نوشتار فرصت پرداختن به جزئیات آن را ندارد. وزارت معارف برای اینکه این سند را تطبیق کند، گزارش داده که «کمیته عالی اصلاحات» را نیز ایجاد کرده است. کمیته نظارت و ارزیابی، از آنجا که تاکنون در هیچ یک از نشست‌های کمیته نام‌برده و سایر کمیته‌های پیشنهادی اشتراک نکرده، در مورد کارکرد و فعالیت‌های آن معلومات ندارد. کمیته نظارت و ارزیابی از آغاز نظارت و ارزیابی، از وزارت معارف خواست تا از این پس کمیته نظارت و ارزیابی را در جریان نشست‌های کمیته‌های پیشنهادی قرار دهند تا به عنوان ناظر در این نشست‌ها اشتراک نماید. تاکنون، اما، این امر از سوی وزارت معارف عملی نشده است.

بازنگری و اصلاحات ساختار وزارت معارف

کمیته نظارت و ارزیابی، در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» دریافت بود که ساختار وزارت معارف بیش از حد بزرگ و دارای مشکلات گسترده می‌باشد. تا نشر آن گزارش، وزارت معارف، ساخت‌وساز مکاتب، تدارکات و استخدام را نیز به پیش می‌برد. اکنون، مهم‌ترین وظیفه وزارت معارف، آن-گونه که رهبری این اداره تعریف می‌کند، «تعلیم و تربیه» است؛ نه ساخت‌وساز مکاتب، تدارکات، استخدام نیروی انسانی و دیگر مواردی که پیش از این وزارت معارف انجام می‌داد.

از این رو، رهبری وزارت معارف تلاش نموده است ساختار و وظایف وزارت معارف را بازنگری نماید تا فعالیت‌های وزارت معارف تنها روی «تعلیم و تربیه» متمرکز گردد. این موضوع در برنامه اصلاحی وزارت معارف گنجانیده شده است. مسؤولیت ساخت‌وساز مکاتب از وزارت معارف به وزارت احیا و انکشاف دهات و نیز به وزارت شهرسازی و مسکن انتقال یافته است. مسؤولیت تدارکات نیز به اداره ملی تدارکات انتقال یافته است. معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی از بدنه وزارت معارف جدا و به عنوان اداره مستقل فعالیت می‌کند. آن-گونه که در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» بازتاب یافته بود، استخدام یکی آسیب‌پذیرترین بخش‌های وزارت معارف است و طی فرمان رئیس جمهور، این مسؤولیت به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی انتقال یافته است. اکنون وزارت معارف اگرچه در موارد گفته شده با نهادهای زیربند همکاری می‌کند، اما بخش عمده کارها را نهادهای مربوط انجام می‌دهند. رهبری وزارت معارف باور دارد که اکنون وزارت معارف صرف ماموریت اصلی‌اش که همانا «تعلیم و تربیه» است را انجام می‌دهد و کارهای فرعی از شانه‌های این وزارت برداشته شده است.

وزارت معارف می‌پذیرد که انتقال مسؤولیت‌های نام‌برده باعث شده است وزارت معارف بتواند بر ماموریت اصلی‌اش تمرکز نماید. اما با این انتقالات، برخی مشکلات حل نشده باقی مانده و حتی در برخی موارد، مشکلات جدید بوجود آمده است. وزارت معارف می‌پذیرد که پروسه استخدام معلمان توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی به شفافیت این پروسه افزوده است و این خود دست آورد بزرگی

ست. اما، این پروسه توسط این کمیسیون بسیار وقت‌گیر است و نیازهای این وزارت را برطرف نمی‌تواند. به گونه مثال، وزارت معارف شکایت دارد که در سال جاری معلمان تنها یک بار استخدام شده‌اند. در حالی که وزارت معارف ماهانه در حدود (نزدیک به) منفکی ۱۰۰ نفر را به دلایل مختلف منظور می‌کند. از این جهت ایجاب می‌کند که معلمان جایگزین و بدیل در زودترین وقت استخدام شوند. اما کمیسیون اصلاحات اداری به دلیل نبود ظرفیت و توانایی انجام این کار را ندارد. وزارت معارف نمی‌تواند برای یک سال دیگر منتظر باشد تا کمیسیون اصلاحات اداری کانکور معلمان را برگزار کند. رهبری وزارت معارف به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی پیشنهاد می‌کند که امتحان معلمان را حداقل هر سه ماه یک‌بار برگزار کند تا کمبود معلمان در مکاتب رفع گردد.

رهبری وزارت معارف می‌گوید افزون بر بازنگری ساختاری که تاکنون در وزارت معارف صورت گرفته، طرح‌های جدیدی نیز روی دست است. از آن میان، انجام مطالعه سازمانی (Functional Review) وزارت معارف می‌باشد که در همکاری با کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی و بانک جهانی انجام خواهد شد. هدف از مطالعه سازمانی در وزارت معارف این است که این وزارت از رهبری وزارت معارف به شمول وزیر تا سطوح پایین بررسی و مطالعه شوند تا مشخص گردد که کجا تداخل وظیفوی وجود دارد، در کجا تراکم تشکیلاتی دیده می‌شود، در کجا اختصار تشکیلاتی وجود دارد و در کجا نیاز به ایجاد بخش‌های جدید می‌باشد. اگرچه انجام این کار را پیش از این کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی در وزارت‌ها با کمیته نظارت و ارزیابی در میان گذاشته بود، اما تاکنون در حد یک مفکوره و طرح باقی مانده و جامعه عمل به خود نپوشانده است.

غیر متمرکزسازی وزارت معارف

کمیته نظارت و ارزیابی در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» دریافت بود که ساختار وزارت معارف بیش از حد متمرکز و کابل‌محور می‌باشد. در آن هنگام، سفارش کمیته نظارت و ارزیابی پیرامون غیرمتمرکزسازی وزارت معارف بیشتر به دلیل سیاسی شدن این موضوع در افغانستان با استقبال روبه‌رو نشد. رهبری وزارت معارف، اکنون پس از گذشت تقریباً یک سال، غیرمتمرکزسازی وزارت معارف و یا آنچه وزیر معارف از آن به عنوان «تمرکززدایی از کابل» (De-Kabulization یا De-Kabulification) تعبیر می‌کند را آغاز کرده است.

منظور از غیرمتمرکزسازی وزارت معارف، غیرمتمرکزسازی طرزالعمل‌ها در راستای کاری می‌باشد. هدف اصلی و بنیادین این موضوع آن است که چگونه روسای ولایتی معارف صلاحیت پیدا کنند تا فشار کار از مرکز کمتر شود و در عین حال نیازها در ولایت‌ها در زودترین وقت برآورده شوند. به گونه مثال، در شرایط کنونی، شاگردان برای دریافت یک شهادت‌نامه صنف ۱۲، بایست از دورترین نقطه افغانستان کیلومترها راه را به مقصد کابل سپری کنند تا شهادت‌نامه‌اش را با امضای وزیر معارف دریافت کند. وزارت معارف می‌گوید چنانچه ۱۰۰۰ قطعه شهادت‌نامه هم در روز توزیع شود، کار به گونه مناسب و بایسته‌اش پیش نمی‌رود.

به همین دلیل بخشی از کارها باید به ریاست‌های ولایتی معارف واگذار شود. چنانچه اکنون وزارت معارف برنامه دارد که با ایجاد یک سیستم دیتابیس مرکزی، شهادت‌نامه‌ها پس از این در ولایات صادر شوند و رئیس معارف باید آن را امضا کند. ساختار شهادت‌نامه‌ها را وزارت معارف آماده کرده و با امضای رئیس معارف توزیع می‌گردد.

در راستای غیرمتمرکزسازی وزارت معارف، کار دیگری را که وزارت معارف انجام داده این است که تا پنج-صدهزار افغانی برای روسای ولایتی معارف صلاحیت داده شده است (سرپرست وزارت معارف می‌گوید که شخصا موافق است تا یک میلیون افغانی به روسای ولایتی معارف صلاحیت داده شود، اما این کار پیش از آن باید آزمایش شود). به همین گونه، صلاحیت‌های اداری نیز در حال انتقال است. وزارت معارف می‌گوید که این کار با در نظر داشت ظرفیت نهادهای ولایتی، با احتیاط و آهسته انجام می‌شود.

اصلاحات در بخش مالی و اداری

وزارت معارف از طرح‌شان در مورد ایجاد «سیستم مدیریت معلومات پرداخت معاشات بشری»^۸ یاد می‌کند که با تدوین و تطبیق آن، سیستم‌های سه‌گانه وزارت معارف؛ سیستم پرداخت معاشات^۹، سیستم مدیریت معلومات منابع بشری وزارت معارف^{۱۰} و سیستم مدیریت معلومات معارف^{۱۱} در یک سیستم مدغم می‌شوند. وزارت معارف باورمند است که تطبیق این طرح به وزارت معارف کمک می‌کند تا این وزارت معلومات و آمار دقیق‌تر جمع‌آوری کند. وزارت معارف، همچنین در بخش دسترسی به آمار مالی در ولایات، تطبیق «سیستم تهیه/تدوین بودجه»^{۱۲} را آغاز کرده است که در نتیجه آن، سیستم مالی ولایات با سیستم وزارت معارف در مرکز وصل شده است. وزارت معارف تمام واحدهای ولایتی‌اش را مکلف ساخته است تا مصارف مالی‌شان را درج این سیستم نمایند. این کار به وزارت معارف کمک کرده است تا با آمدن کوچک‌ترین تغییری در سیستم مالی در ولایات، این وزارت در مرکز از آن تغییر آگاه می‌گردد. وزارت معارف در مورد کارایی این سیستم خوش بین است و می‌گوید که این سیستم سبب تامین شفافیت در مصارف مالی گردیده است.

کار مهم اصلاحاتی دیگری که معینیت مالی و اداری وزارت معارف از آن یاد می‌کند تطبیق سیستم پرداخت معاشات از طریق «ام پی‌سه/مبایل منی» در هفت ولایت پروان، قندهار، ننگرهار، بلخ، بادغیس، پکتیا و بامیان، توسط «پروژه افزایش ظرفیت»^{۱۳} می‌باشد. وزارت معارف می‌گوید که از طریق تطبیق این پروژه، معلمان ثبت دستگاه بایومتریک گردیده‌اند. تطبیق سیستم بایومتریک ارائه آمار، به ویژه آمار تعداد معلمان را در این ولایات دقیق ساخته است.

پیش از نشر گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری در وزارت معارف، ۵۳ فیصد معاشات کارمندان معارف از طریق بانک و روش‌های الکترونیکی، و ۴۷ فیصد آن به شکل نقد پرداخت می‌شد. کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده بود که کاربرد روش‌های الکترونیکی برای پرداخت معاشات را گسترش دهد. اکنون میزان کاربرد روش‌های الکترونیکی در قسمت پرداخت معاشات در وزارت معارف تا ۶۲ درصد افزایش یافته است. یعنی ۶۲ درصد معاشات کارمندان وزارت معارف به شمول معلمان از طریق بانک و یا دیگر روش‌های برقی پرداخت می‌شوند.

وزارت معارف گزارش داده است که آنها روند پرداخت‌های الکترونیکی معاشات را در همکاری با وزارت مالیه و وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی ادامه خواهند داد. وزارت معارف در طی دومین ربع نظارتی نیز گزارش

^۸ Human Resource Pay Roll Management Information System

^۹ Pay roll

^{۱۰} Human Resource Management Information System (HRMIS)

^{۱۱} Education Management Information System (EMIS)

^{۱۲} Budget Preparation System

^{۱۳} Capacity Building Activity Project

داده بود که پروژه ثبت نام نزدیک به ۳۲۰۰۰ کارمند در سیستم ام‌پیس در سه ولایت کشور (قندهار، ننگرهار و پروان) تکمیل شده و روند پرداخت از طریق این سیستم به زودی آغاز خواهد شد. سیستم خدمات پولی موبایل به ولایات بدخشان، هرات، کابل، خوست، لغمان، پکتیا و تخار گسترش خواهد یافت و اسناد قراردادهای مربوطه در حال تهیه شدن می‌باشند - در مرحله نخست، حدود ۱۲۰۰۰ کارمند ثبت نام و از طریق سیستم موبایل معاش‌شان پرداخت خواهد شد. معلمان با استفاده از این سیستم می‌توانند معاشات‌شان را از دفاتر مخابراتی در نزدیکی منازل‌شان دریافت نمایند و مجبور نیستند مسافه‌های طولانی را تا مراکز ولایت پیمایند. کمیته نظارت و ارزیابی تطبیق این سیستم در سطح ولایات به ویژه ولایت پروان را تصدیق نموده است. برخی اقدامات اولیه همچون ثبت نام کارمندان پیش از این انجام شده است. با این حال، کمیته نظارت و ارزیابی دریافته است که این پروژه با چالش‌های امنیتی روبه‌رو خواهد شد. مشخصاً، گروه مخالف دولت با فرستادن نامه‌ای به ریاست معارف ولایت، با تطبیق این سیستم مخالفت کرده است (منبع: گزارش دوم نظارتی ربع، کمیته نظارت و ارزیابی).

پیشرفت دیگری که وزارت معارف از آن یاد می‌کند، پیرامون مصرف و تطبیق بودجه این وزارت می‌باشد. رهبری وزارت معارف مدعی است که این وزارت در جریان سال روان توانسته است بیش از ۵۰ درصد (وزیر معارف می‌گوید ۶۳ درصد بودجه این وزارت مصرف شده است) بودجه خویش را مصرف کند که در تاریخ وزارت معارف بی‌پیشینه بوده است. وزارت معارف خوش بین است که تا پایان سال روان، مصرف بودجه تا ۷۵ درصد افزایش خواهد یافت. ساده‌سازی طرزالعمل‌های کاری در بخش اجراءات مالی در این وزارت باعث شده تا آنها در جریان سال روان در زمینه مصرف بودجه پیشرفت خوبی داشته باشد.

سواد آموزی

اگرچه وزارت معارف در خصوص بازنگری ساختار اش دارای پیشرفت و دست آوردهایی بوده است، اما هنوز هم بطور کامل رفع نشده است. بطور نمونه، معینیت سوادحیاتی وزارت معارف از مشکلات ساختاری متعدد یاد می‌کند. مثلاً، معلمان بخش سواد حیاتی دایمی اند که در جریان فصل زمستان از آنها استفاده نمی‌شوند. یا اینکه معاش هایشان پس از چندین ماه تاخیر برایشان داده می‌شوند. در نبود معاش، معلم کاری کرده نمی‌تواند. معینیت سوادحیاتی وزارت معارف، طرح مشخصی را برای رفع این مشکل تهیه کرده است. براساس این طرح، معلمان رسمی باید به معلمان قراردادی و کوتاه مدت تبدیل شوند. این طرح کمک می‌کند تا از یک طرف پول صرفه جویی شود و از طرف دیگر کورس‌های سواد آموزی بشتر می‌تواند ایجاد شود. معینیت سواد حیاتی وزارت معارف می‌گوید که این طرح پس از نهایی شدن، به زودی به شورای عالی منابع بشری فرستاده خواهد شد. معینیت سوادحیاتی معتقد است که هرگاه این طرح تطبیق شود؛ این نهاد بجای یک معلم دو معلم استخدام خواهد کرد.

افزون بر آن، معینیت سواد حیاتی وزارت معارف طرح سهیم ساختن سکتور خصوصی در سواد حیاتی را مطرح می‌کند. آنها پیشنهاد می‌کند که تطبیق کورس‌های سواد آموزی به سکتور خصوصی (انجوها) سپرده شود. معینیت سوادحیاتی می‌خواهد این طرح را به شکل آزمایشی تطبیق کند. اما پیش از تطبیق آن، نیاز به تغییر در لوایح و اسناد تقنینی می‌باشد. مثلاً، تا زمانی که اسناد تقنینی، لوایح و مقررات تغییر نکرده است آنها نمی‌تواند به جای معلمان رسمی، معلمان غیر رسمی/قراردادی استخدام کند. در لایحه آمده است که کورس سواد حیاتی از اول سال برای ۹ ماه برگزار شود. معینیت سواد حیاتی وزارت معارف شکایت دارد که

عمدتاً بودجه در آغاز سال نه، بلکه ناوقت در اختیار آنها قرار می گیرد که این خود زمینه را برای مشکلات زیادی فراهم می کند. معینیت سواد حیاتی، در صورتی طرح شان منظور گردد، پیشنهاد می کند که جریان درس کورس های سواد آموزی از ۹ ماه به ۶ ماه کاهش پیدا کند.

نظارت از کورس های سواد آموزی از طریق مرجع سومی، در پنج ولایت کشور به گونه آزمایشی تطبیق شده است؛ از طریق مایل. تطبیق آزمایشی پروژه موفق نبوده است. یونیسکو به خاطری که قیمت و هزینه این شیوه نظارتی بسیار سنگین تمام می شود، به تداوم این پروژه توافق نکرده است.

بازنگری نصاب درسی

وزارت معارف افغانستان، در سال ۱۳۸۲ بر بنیاد یک فرمان رئیس جمهور کار بالای نصاب تعلیمی واحد در کشور را آغاز کرد. تیم کاری وزارت معارف، پس از گذشت چند سال، نصاب آموزشی را تدوین کرد که بدون مشکلات املائی، نگارشی، اشتباهات محتوایی و همچنان مشکلات مانند رنگ و طراحی نمی باشد. در کنار آن، بعضی کارشناسان، نصاب آموزشی را غیر کاربردی و مجموعه یی از معلومات نادرست نیز می دانند. در کنار آن، کمیته نظارت و ارزیابی در «گزارش ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری وزارت معارف» دریافته بود که تراکم مضامین درسی از یک سو و کوتاه بودن وقت تدریس از سوی دیگر، نصاب درسی معارف را در برابر فساد آسیب پذیر ساخته است. این موضوع، سبب شده است تا معلمان و دانش آموزان در مکاتب برای سپری نمودن امتحانات، باهم سازش و تبانی نمایند.

بر بنیاد این مشکلات، وزارت معارف اکنون دوباره بازنگری نصاب آموزشی را آغاز کرده است. چارچوب نصاب درسی توسط وزارت معارف آماده شده است. بر بنیاد چارچوب نصاب درسی جدید، شمار کتاب های درسی، که بر بنیاد سفارش کمیته نظارت و ارزیابی به گونه چشم گیری کاهش پیدا می کند؛ نیز مشخص شده است. وزارت معارف اکنون کار روی تدوین کتاب های درسی را آغاز کرده است که بر بنیاد گفته های رهبری وزارت معارف، این امر تا پایان سال ۱۳۹۸ تکمیل خواهد شد. تطبیق نصاب درسی جدید در مکاتب پس از آن سه سال دیگر را دربر خواهد گرفت. وزارت معارف می پذیرد که در زمینه تدوین نصاب درسی، با نبود/کمبود کارشناسان نصاب روبه رو است. وزارت معارف با حمایت رهبری دولت افغانستان در نظر دارد کارمندان بخش نصاب وزارت را به منظور تحصیلات عالی به خارج از کشور بفرستد.

وزارت معارف در بخش سواد حیاتی نیز از دو دست آورد یاد آوری می کند. یکی تغییر و بازنگری نصاب درسی سواد آموزی می باشد که بحث های ابتدایی آن در سال ۲۰۱۶ آغاز و در سال ۲۰۱۷ کتاب های درسی آن آماده گردید. این نصاب در سال ۲۰۱۸ به شکل آزمایشی تطبیق گردید که دیگر نیاز به اصلاح و بازنگری ندارد. دست-آورد دوم، کار در مورد «طرح بسیج ملی» برای مبارزه با بی سوادی می باشد که اکنون طرح آن نهایی و به «شورای عالی منابع بشری» جهت منظوری فرستاده شده است. براساس این طرح، ضعف ها، قوت ها، چالش ها و فرصت های سواد حیاتی نیز مطالعه شده است و برای اجرایی کردن آن، تفاهم نامه های متعدد با وزارت ها و نهادهای مختلف دولتی امضاء شده است.

چاپ و توزیع کتاب؛ معمای حل ناشدنی

کمبود کتاب یکی از چالش‌های شاگردان مکاتب در افغانستان می‌باشد که وزارت معارف هنوز هم آن را حل نتوانسته است. کمیته نظارت و ارزیابی در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» در سال ۱۳۹۶، دریافت‌ها بود که بیش از ۷۰ فیصد شاگردان در مکاتب کتاب ندارند. این وضعیت هنوز هم توسط وزارت معارف حل نشده است؛ چنانچه کمیته نظارت و ارزیابی در دو گزارش نظارتی خویش این مشکل را یادآوری کرده است. رهبری وزارت معارف نیز می‌پذیرد که این وزارت در جریان ۱۷ سال گذشته هیچ‌گاه نتوانسته مشکل کتاب را بیش از ۳۵ درصد حل نماید. اکنون رهبری وزارت معارف می‌گوید که آنها تا ماه حمل سال ۱۳۹۸، ۳۷ میلیون جلد کتاب چاپ خواهند کرد (۱۲۰۲ میلیون آن در داخل چاپ خواهد شد). وزارت معارف، دلیل اینکه چرا روند چاپ کتاب با حمایت دفتر بین المللی انکشافی ایالات متحده آمریکا^{۱۴} طولانی شد را مشکلات حقوقی در روند تدارکات این پروژه می‌داند. وزارت معارف، افزون بر آن، در پلان اصلاحات معارف، فروش آزاد کتاب در بازار خصوصی را نیز به رسمیت شناخته است.

تسهیل در آگاهی‌دهی و دسترسی مردم به وزارت معارف

وزارت معارف برای دسترسی آسان شهروندان به مقامات این وزارت، دریافت و رسیدگی به شکایات و نیز برای تسهیل روند دسترسی به اطلاعات، ۱۰ کارمند را به عنوان شخص ارتباطی (فوکل پاینت) استخدام نموده است تا در زمینه بهبود وضعیت معارف و همچنین در شریک‌سازی اطلاعات با رسانه‌ها همکاری باشند. افزون بر آن، وزارت معارف مدعی است که در زمینه رسیدگی به شکایات از هفت روش مختلف استفاده می‌کند که در زیر به آنها اشاره گردیده است:

- استفاده از صندوق شکایات در معارف؛
- اختصاص پس‌ازچاشت هر دوشنبه توسط روسای معارف به منظور شنیدن و رسیدگی به شکایات مردمی؛
- اختصاص یک روز در تلویزیون معارف به منظور رسیدگی به شکایات؛
- گماشتن اشخاص ارتباطی به منظور پاسخ‌دهی به شکایات مردم از طریق رسانه‌های آزاد و اطلاع-رسانی به مردم؛
- شماره تماس برای تماس و دریافت شکایات مردم. وزارت معارف می‌گوید که در نظر دارد در آینده نزدیک یک مرکز رسیدگی به شکایات را نیز در وزارت معارف ایجاد کند. اداره تنظیم خدمات مخابراتی افغانستان در این زمینه وعده همکاری داده است.
- دریافت شکایات از طریق فیسبوک و رسانه‌های اجتماعی؛
- آسان‌ساختن دسترسی کارمندان وزارت معارف به رهبری وزارت معارف؛

"سرپرست وزارت معارف می‌گوید که تلفون شخص خودم در اختیار مردم است. در صورت فرصت، خودم شخصا پاسخ می‌دهم و به شکایات و نگرانی‌های مردم رسیدگی می‌کنم. به گونه مثال، "از ولسوالی

^{۱۴} USAID

جبل السراج شب برایم پیام داد که معلم از من پول گرفته است. مدیر مکتب را تادیب کردیم. به مشکل شاگرد رسیدگی صورت گرفت. شاگرد مکتب را دیدم. پدر و مادر شاگرد به من تماس گرفت که اکنون شاگرد صنف ۸ مکتب به وزیر معارف دسترسی دارد. حالا در وزارت معارف یک تشویش ایجاد شده است که پس از این «گپ پنهان نمی ماند». مامور در مورد رئیس و آمر خود به من پیام می فرستند. البته این ترس در مورد اطرافی های خودم نیز صدق می کند".

اصلاحات به منظور افزایش مشارکت زنان در وزارت معارف

رهبری جدید وزارت معارف پیشرفت هایی را در زمینه افزایش مشارکت زنان داشته است. چنانچه به تازگی، وزارت معارف ۹ ریاست مرکزی وزارت معارف را به زنان اختصاص داده است. به همین گونه، ۱۱ ریاست تربیه معلم را به زنان اختصاص داده است. وزارت معارف پلان دارد در ۳۴ ولایت افغانستان، معاونان تدریسی ریاست های ولایتی معارف باید از میان زنان استخدام شوند که این روند در حال اجرا شدن می باشد. پیش از این نیز وزارت معارف نیمی از ۸۰۰۰ بست معلمان را به زنان اختصاص داده بود که امتحان آن توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی گرفته شد. افزون بر این موارد، زنان می توانند در ریاست های ولایتی معارف و دیگر بست های رهبری وزارت معارف نیز زنان از طریق رقابت آزاد استخدام شوند.

مکاتب خصوصی

وزارت معارف در مورد مکاتب خصوصی در نظر دارد مقرره تعلیمات خصوصی را بازنگری کند. در بازنگری مقرره تعلیمات خصوصی، افزون بر دیدگاه مسؤولان وزارت معارف، دیدگاه های جامعه مدنی و نمایندگان مکاتب خصوصی نیز در نظر گرفته خواهد شد. وزارت معارف با تعدیل این مقرره می خواهد یک رشته الزامات را برای مکاتب خصوصی تعیین کند. مثلاً، مدیران مکاتب خصوصی را وزارت معارف باید استخدام کند تا بر بنیاد آن از استخدام های فامیلی در مکاتب خصوصی پیش گیری شود. همچنان، در زمینه معلمان مکاتب خصوصی شرایطی تعریف خواهد شد که بر بنیاد آن افراد غیر واجد شرایط به عنوان معلم استخدام شده نتوانند. به همین گونه، شرایط صنوف درسی مکاتب خصوصی نیز در این مقرره مشخص می شود. در مورد مصونیت کاری معلمان نیز شرایطی مانند این که مسؤول مکتب خصوصی هر گاه خواست معلم را برکنار کند، اقدامات و مکانیزم هایی در نظر گرفته شوند. به سخن دیگر، شرایط استخدام و اخراج معلم را سخت تر خواهد ساخت.

افزون بر این، وزارت معارف می خواهد شاخص های نظارتی مکاتب را نیز بازتعریف کند تا بر بنیاد آن مشخص شود که یک مکتب خصوصی دارای چه ویژگی هایی باید باشد. وزارت معارف در زمینه تعیین فیس مکاتب می گوید که آنها به دلیل پالیسی های کلان دولت که بازار آزاد را به رسمیت شناخته است، کاری کرده نمی تواند. رقابت در بازار، فیس را تعیین می کند. اما برای رقابت سالم، وزارت معارف در نظر دارد مکاتب نمونه ای را در سطح ۶ زون ایجاد کند که تعلیمات با کیفیت ارائه کنند.

وزارت معارف در حمایت از تعلیمات خصوصی، ابتکاری را روی دست گرفته که عبارت است از کاهش مالیه مکاتب خصوصی. همچنین، جواز مکاتب خصوصی را می خواهد یک دست کند؛ این یعنی، مکاتب خصوصی تنها ملزم به دریافت جواز از وزارت معارف باشند نه نهاد دیگر. به همین گونه، در این بسته حمایتی، این

موضوع نیز مطرح است که مکاتب خصوصی برای مدت ۵ سال، پول صرفیه برقشان به قیمت تجارتی محاسبه نشود.

بازنگری اسناد تقنینی؛ لوایح، طرزالعمل‌ها و پالیسی‌ها

وزارت معارف در بخش بازنگری اسناد تقنینی، لوایح، طرزالعمل‌ها و پالیسی‌ها دست‌آوردهایی داشته است که پیش از این نیز در گزارش‌های نظارتی ربع‌وار کمیته نظارت و ارزیابی به آنها اشاره شده است. آنچه در اینجا لازم به تکرار می‌باشد این است که وزارت معارف برای نخستین بار اسناد تقنینی همچون لوایح، طرزالعمل‌ها، مقررات و پالیسی‌هایش را پس از بازنگری از طریق وبسایت خویش برای دو هفته به منظور دریافت نظر کارشناسان به اعلان می‌گذارد. کمیته نظارت و ارزیابی این اقدام وزارت معارف را نظارت کرده و طرح‌های فراوانی را در وبسایت وزارت معارف که برای نظرخواهی گذاشته شده را مشاهده نموده است. این موضوع شامل اصلاح متن کتاب‌های درسی نیز می‌باشند. چنین اقدام در وزارت معارف، پیشینه نداشته است.

آمار و پلان‌گذاری

یکی از مشکلات جدی در وزارت معارف، چنانچه تاکنون در گزارش‌های کمیته نظارت و ارزیابی بارها بازتاب یافته، موضوع صحت و درستی آمار می‌باشد که پلان‌گذاری و پالیسی‌سازی در این وزارت را متاثر ساخته است. سیستم مدیریت معلومات معارف هنوز به شکل آنلاین با تمام ریاست‌های ولایتی معارف وصل نشده است. مکاتب، آمارشان را از طریق آمریت‌های معارف به ریاست معارف و ریاست‌های معارف چه به گونه آنلاین و آفلاین در دیتابیس مرکزی درج می‌نمایند. وزارت معارف در نظر دارد سیستم/دیتابیس مدیریت منابع بشری را به گونه‌ی عیار نماید که پس از آن مکاتب مستقیم بتوانند معلومات‌شان را درج سیستم نمایند، چنانچه در کشورهای توسعه‌یافته از این روش استفاده می‌کنند.

نقدی دیگر که در مورد پلان‌سازی وزارت معارف مطرح می‌باشد این است که پلان‌سازی و برنامه‌سازی در این وزارت، پروژه‌محور است تا بربنیاد یک نگاه دراز مدت و استراتژیک. به همین دلیل گفته می‌شود وزارت معارف برای حل چالش‌ها به گونه بنیادی برنامه ندارد. این دیدگاه را اما اکنون رهبری وزارت معارف به ویژه مسؤولین پلان و برنامه‌ریزی وزارت معارف نمی‌پذیرند. از نظر آنها، تمام برنامه‌ها بربنیاد نیازها و اولویت‌های کلان، پلان می‌شوند. برای رسیدن به این امر، منابع بشری بخش پلان‌گذاری ۵۰۰ نفر را در مرکز و ولایات در بخش پلان‌گذاری آموزش داده‌اند. این برنامه آموزشی تحت معینیت تخنیک و مسلکی برگزار گردید که به فارغین این برنامه دوساله سند ۱۴ اهدا شده است. وزارت باور دارد که با آموزش آنها در بخش پلان‌گذاری بهبودی رونما گردیده است.

وزارت معارف در بخش پلان‌سازی این مشکل را می‌پذیرد که آنها آمار پروژه‌هایی که بیرون از بودجه رسمی (Off- budget) تطبیق می‌شوند را ندارد که این موضوع پلان‌گذاری آنها را نیز متاثر ساخته است.

مشکلات و چالش‌ها در برابر اصلاحات و مبارزه با فساد اداری

رهبری وزارت معارف در ذیل، به مشکلات و چالش‌های بنیادین در برابر اصلاحات و مبارزه با فساد اداری در وزارت معارف اشاره نموده اند:

سیاسی شدن معارف

وزارت معارف می‌پذیرد که یکی از جدی‌ترین چالش‌ها در برابر اصلاحات و مبارزه با فساد اداری در این نهاد، نگاه سیاسی و گزینشی نسبت به این اداره می‌باشد. سیاست‌مداران و نمایندگان پارلمان، وزارت معارف را به مثابه «بانک رای» می‌نگرند و به همین دلیل در امور معارف مداخله می‌کنند. رهبری جدید وزارت معارف می‌گوید که آنها در پی تغییر این ذهنیت می‌باشند. آنها در انتخابات پارلمانی گذشته کوشیدند تا در انتخابات، بی‌طرفی معارف را حفظ کنند.

چالش دیگری که در رابطه به سیاسی شدن معارف قابل یادآوری می‌باشد این است که به دلیل نگاه سیاسی به وزارت معارف، در گذشته این وزارت، بست‌ها بر بنیاد خواست و فرمایش رهبران سیاسی، احزاب و یا نفوذ افراد مطرح سیاسی ایجاد شده است و نه بر بنیاد نیاز. از این رو، ساختار وزارت معارف بیش از حد متورم شده است.

پایین بودن ظرفیت و فرار مغزها

پایین بودن ظرفیت نیروی انسانی یکی از دیگر چالش‌ها در برابر اصلاحات و مبارزه با فساد اداری در وزارت معارف می‌باشد. چنانچه، بخش عمده از معلمان وزارت معارف شرایط ابتدایی تدریس را ندارند. اگرچه به منظور ارتقای ظرفیت معلمان و کارمندان غیر واجد شرایط، برنامه‌های آموزشی متعددی در سالهای اخیر تطبیق و راه اندازی شده‌اند. اما به نظر می‌رسد که برنامه‌ها و ورکشاپ‌های کوتاه مدت، نمی‌تواند این مشکل را بطور اساسی حل کند. وزارت معارف، پیش از هر اقدامی می‌تواند در این زمینه یک ارزیابی انجام دهد تا چه تعداد از معلمان از طریق برنامه‌های کوتاه مدت این خلا را جبران کند و چه تعداد معلمان بایست به تقاعد سوق داده شوند. رهبری وزارت معارف می‌گوید سطح پایین معاشات باعث فرار مغزها از این وزارت شده است.

تفکر سنتی

وزارت معارف می‌گوید که به دلیل حاکمیت فرهنگ سنتی و نیز پایین بودن سطح ظرفیت/آموزش، برنامه‌های اصلاحی آنها با مقاومت روبه‌رو می‌شوند. رهبری وزارت معارف به گونه‌ی مشخص نگرانی خویش را پیرامون مقاومت جامعه در برابر نصاب جدید وزارت معارف مطرح می‌کند. از نظر وزارت معارف، نصاب جدید حاوی ارزش‌های جدید مانند تعامل، حقوق شهروندی، حقوق بشر، آزادی و از این دست می‌باشد که با مقاومت روبه‌رو خواهد شد. و یا در مورد بازنگری مضمون تاریخ مقاومت صورت خواهد گرفت. تاکنون، درباره‌ی روایت تاریخ افغانستان سیاه و سفید بوده است. وزارت معارف در نصاب جدید می‌خواهد یک روایت خاکستری داشته باشد تا شاگردان مکتب خود تاریخ را قضاوت کنند.

نبود امنیت و امکانات کافی

تهدیدات امنیتی در کشور، معارف را سخت متاثر ساخته است. کمیته‌ی نظارت و ارزیابی نیز از طریق مصاحبه‌هایی که با روسای معارف ولایت‌های ناامن داشته دریافت کرده است که آنها قادر به نظارت از معارف در ساحات ناامن نمی‌باشند. در کنار چالش‌های امنیتی، نبود امکانات/بودجه‌ی کافی مشکل دیگری است که رهبری وزارت

معارف از آن به عنوان چالش یاد می‌کند. دربارهٔ کمبود امکانات، شوراهای اداری مکاتب نیز در برخی ولایات موفقانه عمل کرده‌اند. بربنیاد ادعای رهبری وزارت معارف، شوراهای اداری مکاتب در طی دو سال گذشته، ۱۵۰ میلیارد افغانی از مردم به معارف کمک جمع‌آوری کرده‌اند.

اصلاحات در ادارهٔ مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی

کمیتهٔ مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه علیه فساد اداری، سرانجام پس از تماس‌های مکرر، با رئیس عمومی ادارهٔ مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی پیرامون مبارزه با فساد و اصلاحات در این اداره مصاحبه نمود^{۱۰}. اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی در پاسخ به درخواست کمیته نظارت و ارزیابی، اخیراً سرپرست ریاست پلان و پالیسی این اداره را به منظور گزارش‌دهی در بارهٔ تطبیق سفارشات و اصلاحات در این اداره، به عنوان شخص ارتباطی (فوکل پاینت) معرفی کرده است.

جداسازی معینیت تعلیمات تخنیک و مسلکی از چارچوب وزارت معارف به عنوان ادارهٔ مستقل یکی از سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی نیز بود تا بدین گونه، ساختار سازمانی وزارت معارف کوچک‌تر گردد. کمیتهٔ نظارت و ارزیابی در «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» دریافت‌ه بود که ساختار اداری و سازمانی وزارت معارف بیش از حد گسترده، متورم و بزرگ می‌باشد که خود زمینه را برای فساد فراهم می‌سازد. از این رو، کمیتهٔ نظارت و ارزیابی بر بازنگری و کوچک کردن ساختار وزارت معارف تأکید دارد. ادارهٔ مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی، بربنیاد فرمان شماره ۱۱ مورخ ۱۳۹۷/۲/۱ از بدنهٔ وزارت معارف جدا و به عنوان ادارهٔ مستقل ایجاد گردید.

کمیتهٔ نظارت و ارزیابی به عنوان جزیی از فعالیت‌های نظارتی‌اش خواسته است تا از کارکرد ادارهٔ مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی که از تاسیس آن بیش از ۷ ماه می‌گذرد نظارت کند و دربارهٔ تغییراتی که پس از تاسیس آن اداره رونما گردیده است، گزارش دهد. در حال حاضر، این اداره ۷۱۲۰ دانشجو در سطح کشور دارد. همچنین رهبری این اداره از دست‌آوردها، طرح‌ها و برنامه‌های زیر سخن می‌گوید:

تدوین پروفایل ولایتی

ادارهٔ تعلیمات تخنیک و مسلکی در راستای تهیه و تدوین پروفایل ولایتی تحقیقی را آغاز کرده است تا بر مبنای آن نیازها و ضرورت‌های هر ولایت مشخص شود. هدف از تهیهٔ پروفایل‌های ولایتی این است که شناسایی گردد کدام ولایت نیاز به آموزش کدام حرفه‌ها دارد. به سخن دیگر، کدام حرفه و تخصص در ولایت-ها بازار کار دارند تا بربنیاد یافته‌های پروفایل‌های ولایتی ظرفیت و نیازهای هر ولایت مشخص گردد و سپس آموزش‌های حرفوی برنامه‌ریزی شوند. تاکنون پروفایل‌های آزمایشی برای ولایت‌های کابل و بغلان آماده شده است و ۱۲ مورد دیگر تا ۲ ماه تکمیل خواهد شد (کمیتهٔ نظارت و ارزیابی پروفایل آزمایشی ولایت بغلان را دارد).

ادارهٔ مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی در نظر دارد برای تمام ولایت‌های کشور پروفایل‌های ولایتی آماده کند. بربنیاد گزارش این نهاد، آنها بعد از تدوین پروفایل‌های ولایتی یک پلان استراتژیک عمومی برای ادارهٔ

^{۱۰} تاریخ: چهارشنبه، ۲۴ اکتبر ۲۰۱۸

تعلیمات تخنیک و مسلکی تدوین خواهند کرد. موسسه GIZ^{۱۱}، برای تدوین استراتژی اداره کمک تخنیک می-کند. در این زمینه، یک تیم کاری متشکل از نهادهای مختلف دولتی و خصوصی تشکیل خواهد شد. دلیل اینکه چرا این اداره هنوز قادر به تدوین استراتژی اداره نشده است نبود آمار و ارقام دقیق می باشد. تاکنون همه مطالعات و تحقیقاتی هم که صورت گرفته کیفی بوده است. سیستم مدیریت معلومات این اداره نیز مشکل داشته است. فعلا سیستم مدیریت معلومات این اداره با ولایت ها وصل نیست. این اداره می پذیرد که اکنون معلومات دقیق ندارد. یونیسکو در زمینه آمار و ارقام این اداره را کمک خواهد کرد.

رسیدگی به کارهای نیمه تمام

رئیس عمومی اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی می گوید ابتدا در مورد کارهای نامکملی که از گذشته باقی مانده بود، کار صورت گرفته است. به گونه مثال، قراردادهایی بودند که از چندین سال فسخ نشده بودند و یا با چالش هایی روبه رو بودند که به آنها رسیدگی شده است. همچنین، در مورد برنامه های انکشافی اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی نیز کار صورت گرفته است. در کنار آن، آنها پیش از اقدامات عملی برای تطبیق اصلاحات در این اداره، یک مطالعه و ارزیابی «تحلیل وضعیت» انجام داده اند تا بر بنیاد آن نقاط ضعف، قوت، چالش ها و فرصت ها شناسایی شوند. این موضوع، ولایت ها را نیز شامل می گردد.

بر بنیاد گفته های رئیس عمومی اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی، آنها پس از آن، خود اداره و نهاد را ارزیابی کرده اند که شامل بخش های منابع بشری، سیستم اداری و مالی می گردد. در ادامه، ساختار تشکیلاتی و امکانات انستیتیوت ها و مکاتب تعلیمات تخنیک و مسلکی در سطح ولایت ها نیز ارزیابی و برنامه های افزایش ظرفیت بر بنیاد آن آماده شده است. اما گزارش مطالعه «تحلیل وضعیت» و دیگر ارزیابی هایی که رهبری این اداره مدعی است را با کمیته نظارت و ارزیابی شریک نکرده اند و از این رو، این کمیته در جریان نیست که این کارها با چه جزئیات انجام شده و یافته های آن چیست. کمیته نظارت و ارزیابی در نبود اسناد و شواهد نمی تواند این ادعاها را تصدیق و تایید کند.

سیستم سازی

تغییرات دیگری که اداره مستقل تعلیمات تخنیک و مسلکی از آن یاد می کند در بخش سیستم سازی است. رهبری این اداره می گوید که قبلا یک سیستم سنتی وجود داشت و در بخش هایی هم هیچ سیستمی وجود نداشت. تغییرات بنیادین در بخش سیستم سازی شامل موارد مختلف، از جمله ایجاد سیستم نظارت و ارزیابی می گردد. به گونه مثال، پیش از این در مورد گزارش های نظارتی که تهیه می شد هیچ اقدام علمی صورت نمی گرفت. رهبری این اداره مدعی است که حالا یافته های گزارش تطبیق می شود و بر بنیاد آن اقدامات صورت می گیرد. رئیس عمومی این اداره می گوید که آنها پلان دارند در بخش نظارت هم از روش ها و تکنیک های مختلف استفاده کنند؛ مانند نظارت از راه دور و نظارت مستقیم.

نمونه دوم از سیستم سازی این اداره در بخش منابع بشری قابل یادآوری است. پیش از این سیستم حاضری سنتی بود. اداره تعلیمات تخنیک و مسلکی با تطبیق سیستم بایومتریک که نخست به شکل آزمایشی آغاز گردیده بود، حالا در مرحله تطبیق قرار گرفته است. اکنون سیستم جدید حاضری در این اداره ساخته شده

^{۱۱} GIZ

است و رهبری این اداره پلان دارد آن را در تمام انستیتوت‌ها و مکاتب تحت مدیریت خود تطبیق کند. به همین گونه، این اداره از پلان خود درباره تطبیق همین سیستم در بخش مالی یاد می‌کند. آنها می‌گویند که در تلاش‌اند تا تمام سیستم‌ها الکترونیک شوند.

کار بالای نصاب آموزشی

اداره مستقل تعلیمات تخنیکی و مسلکی کیفیت پایین آموزش‌های حرفوی و مسلکی و همچنان کاستی‌های نصاب آموزشی را می‌پذیرد. نصاب آموزشی بخش تعلیمات تخنیکی و مسلکی، آخرین باری که بازنگری شد نزدیک به ۲۰ سال قبل بود. نصاب آموزشی تعلیمات تخنیکی و مسلکی، کهنه و مطابق نیازمندی‌های بازار کار امروزی نمی‌باشد. کیفیت آموزشی پایین و پاسخگوی نیازها نیست. مثلاً، در یک انستیتوت این اداره، آموزش زبان جرمنی بر بنیاد ماشین‌های روسی تطبیق می‌شود. به دلیل پایین آمدن کیفیت آموزش، بخش عمده‌یی از فارغان و دانش‌آموخته‌گان انستیتوت‌های مسلکی و حرفوی جذب بازار کار نمی‌شوند.

رهبری اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی می‌گوید که آنها بر بنیاد مطالعه بازار، نصاب آموزشی را بازنگری خواهند کرد. در نتیجه آن، رشته‌بندی از نو صورت خواهد گرفت. فعلاً، در انستیتوت‌های مسلکی و حرفوی، ۸۹ رشته درسی وجود دارد که به گفته رئیس عمومی این اداره، به همه آنها نیاز نیست و برعکس بعضی از رشته‌ها که نیاز بازار کار است ما در جمع رشته‌ها وجود ندارد. اداره نام‌برده در نظر دارد که در همکاری نهادهای ذیربط، نصاب آموزشی را معیاری سازد. در این زمینه، موسساتی مانند بانک جهانی و GIZ تعهد داده‌اند که به لحاظ تخنیکی این اداره را کمک کنند. موسسه دیگر به نام KTW نیز در بخش انکشافی کمک خواهد کرد. البته آنچه برای کمیته نظارت و ارزیابی آشکار است این است که همه این‌ها تاکنون در حد طرح و پلان می‌باشند. اینکه این طرح‌ها و پلان‌ها چه هنگام جامه عمل می‌پوشند، کمیته نظارت و ارزیابی نظارت خواهد کرد و در هر دوره گزارش‌دهی در مورد پیشرفت‌ها گزارش ارایه خواهد کرد.

برنامه ارتقای ظرفیت برای استادان

اداره مستقل تعلیمات تخنیکی و مسلکی، در نظر دارد که پس از تغییر نصاب آموزشی، برنامه ارتقای ظرفیت برای استادان را تطبیق نماید. این اداره فعلاً، ۲۲۰۰ استاد در ۳۰۱ انستیتوت و مکتب (که از این جمع، فقط ۸۲ آنها تعمیر دارند و بقیه فاقد تعمیراند)، در ۳۴ ولایت کشور دارد. برنامه‌های افزایش ظرفیت این اداره به دو بخش؛ پیداگژی و آموزش‌های تخنیکی تقسیم‌بندی می‌شوند. رئیس عمومی اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی می‌گوید که تاکنون آنها توانسته‌اند در تفاهم نامه با کشورهای هندوستان و قزاقستان به تعداد ۱۰۰۰ بورسیه برای استادان شان داشته باشند. بانک جهانی نیز در زمینه افزایش ظرفیت استادان با این اداره همکاری می‌کند. به گونه مثال، ۲۵ نفر برای آموزش فرستاده شده و ۵۵ نفر دیگر در ماه‌های بعدی به هندوستان فرستاده خواهد شد. این اداره در داخل کشور نیز به وزارت اقتصاد و وزارت مالیه پیشنهاد همکاری در این زمینه را مطرح کرده است.

مبارزه با فساد اداری

کمیته نظارت و ارزیابی، چنانچه ماموریت‌اش ایجاب می‌کند از فعالیت‌های مبارزه با فساد اداری توسط نهادهای حکومت نظارت می‌کند. در این زمینه، اداره تعلیمات تخنیکی و مسلکی اگرچه مدعی است که از طریق اصلاح ساختار تشکیلاتی و نیز سیستم‌سازی با فساد مبارزه کرده است؛ ولی آن‌گونه که در بالا گفته شد،

اکثر آنها در حد پلان و طرح اند. نه اینکه، طرح‌ها، پلان‌ها برای اصلاحات و سیستم‌سازی، آماده و تطبیق شده باشد. همان گونه که در بالا توضیح داده شد، بخش عمده‌یی از این ادعاها مربوط به آینده‌اند.

ادعای دیگری را که این اداره دارد، ترویج نواندیشی و فرهنگ کاری جدید در اداره می‌باشد که برای کمیته نظارت و ارزیابی محسوس نبوده است. کمیته اسناد و شواهدی ندارد و یا در اختیار کمیته قرار داده نشده است که چقدر برخورد مسلکی، و اجزآت اصولی در این اداره تطبیق و افزایش یافته است.. این اداره همچنین می‌گوید چالش‌های سه‌ساله این اداره که از سوی رهبری دولت فرصت/ضرب‌الاجل یک هفته‌یی داده شد را حل کرده است. اما هنوز از تطبیق و حل آن نظارت صورت نگرفته است.

کمیته نظارت و ارزیابی خواست مکانیزم رسیدگی به شکایات این اداره را مورد مطالعه و بررسی قرار دهد. رئیس اداره می‌گوید که آمران ولایتی خویش را طی برنامه آموزشی سه‌روزه آموزش داده‌ایم، درحالی‌که پالیسی اداره در این عرصه، پالیسی دروازه باز (open door) است. کمیته نظارت و ارزیابی این ادعا را تایید نمی‌تواند؛ چنانچه این اداره پس از تماس‌های مکرر که یک مدت زمان طولانی را دربر گرفت، موفق به نشست با کمیته شد. قابل ذکر است که دانشجویان انستیتوت‌های مسلکی و حرفوی و والدین شان نیز با این مشکل مواجه اند. رئیس عمومی این اداره وعده سپرده بود که رئیس نو استخدام شده، ریاست پلان و پالیسی را به عنوان شخص ارتباطی معرفی می‌نماید، اما تاکنون این امر جامه عمل به خود نپوشانده است. دسترسی به این اداره و دسترسی به معلومات در این اداره، یک مشکل جدی برای کمیته نظارت و ارزیابی بوده است.

۳. وضعیت سفارشات در جریان سومین دوره نظارتی

الف. یافته‌ها و تجزیه و تحلیل:

۱. سفارشات که ۱۰۰ فیصد تطبیق شده‌اند.

در جریان دوره نظارتی سوم، هیچ یکی از سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی توسط وزارت معارف و دیگر نهادهای ذیربط که شامل کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، وزارت احیاء و انکشاف دهات، وزارت شهرسازی و اراضی، وزارت مالیه و شرکای انکشافی می‌شوند؛ به شکل کامل تطبیق نشده است. از آغاز نظارت تا کنون، صرفاً ۱۶ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و وزارت معارف به صورت مکمل تطبیق شده است که متن هر یکی از سفارشات در جدول زیر ارائه شده است:

شماره	متن سفارشات	وضعیت
۱	سفارش ۴: الف) وزارت معارف باید پالیسی تعلیمات محلی را مرور و بازنگری نماید	بطور کامل تطبیق شده است
۲	سفارش ۶: الف) فهرست بست‌های خالی باید بر روی وبسایت وزارت معارف یا وبسایت کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی اعلان شود.	بطور کامل تطبیق شده است
۳	سفارش ۶: ب) فهرست متقاضیان بست‌ها باید بر روی وبسایت وزارت معارف یا کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی نشر شود.	بطور کامل تطبیق شده است
۴	سفارش ۶: فهرست کاندیدان انتخاب شده (شارت لیست شده) باید بر روی وبسایت وزارت معارف و یا کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی نشر شود.	بطور کامل تطبیق شده است.
۵	سفارش ۶: د) نتایج استخدام بست‌ها باید بر روی وبسایت وزارت معارف یا کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی نشر شود.	بطور کامل تطبیق شده است.
۶	سفارش ۷: وزارت معارف، در مشورت با رهبری حکومت وحدت ملی، باید طرح پیشنهادی که حاوی مراحل و اقدامات مشخص برای بازنگری ساختار و کاهش ساختار وزارت معارف باشد، را تدوین نماید.	بطور کامل تطبیق شده است.
۷	سفارش ۸: جهت افزایش مشارکت و حضور زنان در اداره (وزارت معارف)، درصدی مشخص از بست‌های خالی به زنان اختصاص داده شود.	بطور کامل تطبیق شده است.
۸	سفارش ۱۹: رهبری وزارت معارف و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی اعلامیه‌ای را عنوان "هدف اساسی وزارت معارف و کمیسیون این است که در طی سه سال آینده پروسه استخدام را شفاف می‌سازد" نشر نماید.	بطور کامل تطبیق شده است
۹	سفارش ۲۲: رهبری وزارت معارف باید توجه و همکاری کابینه دولت را غرض دریافت منابع و حمایت‌های لازم برای آوردن اصلاحات در وزارت معارف، جلب نماید.	بطور کامل تطبیق شده است.

۱۰	سفارش ۲۷: وزارت معارف باید "مقررہ طرز سلوک کارمندان وزارت معارف جهت تضمین عدالت، شفافیت، حق تعلیم، حسابدہی و اعتماد" را تعدیل و بازنگری کند. (این کار در وزارت صحت عامہ انجام شدہ است).	بطور کامل تطبیق شدہ است.
۱۱	سفارش ۲۹: الف) مسئولیت تطبیق تمام قرارداد ہا/پروژہ ہای ساختمانی در روستا ہا، باید بہ وزارت احیا و انکشاف دہات واگذار گردد	بطور کامل تطبیق شدہ است.
۱۲	سفارش ۲۹: ب) مسئولیت تطبیق تمام قرارداد ہا/پروژہ ہای ساختمانی در شہرہا، باید بہ وزارت شہر سازی و اراضی واگذار گردد.	بطور کامل تطبیق شدہ است.
۱۳	سفارش ۴۰: رهنمودہای جمع آوری معلومات بہ شمول تمام ابعاد روند جمع آوری معلومات بازنگری شود.	بطور کامل تطبیق شدہ است.
۱۴	سفارش ۴۰: و) سیستم مدیریت معلومات معارف باید طی مدت ۶ ماہ در ویب سایت وزارت معارف نشر گردد/ قابل دسترس باشد.	بطور کامل تطبیق شدہ است.
۱۵	سفارش ۴۴: الف) کمیٹہ نظارت از کیفیت معارف در ظرف سہ ماہ ایجاد گردد.	بطور کامل تطبیق شدہ است.
۱۶	سفارش ۵۹: امتحان استخدام معلمان باید تغییر دادہ شود و از سوال ہای چہارجوابہ و سوال ہای تشریحی نیز استفادہ شوند.	بطور کامل تطبیق شدہ است.

۲. سفارشات کہ حداقل تا ۵۰ فیصد تطبیق شدہ اند:

از مجموع ۱۱۳ سفارش، تا کنون ۱۶ سفارش کمیٹہ نظارت و ارزیابی، تا ۵۰ درصد تطبیق شدہ است کہ جزئیات ہر یکی از آن سفارشات در زیر تشریح گردیدہ است:

- **سفارش شماره ۱: الف) کمیٹہ نظارت و ارزیابی سفارش نمودہ است کہ نہادہای مدنی محلی در نظارت فعال بر استخدام معلمان در ولایت ہای شان مشارکت دادہ شوند تا از تأمین شفافیت و اعتماد سازی اطمینان بہ عمل آید.** همان گونه کہ در بالا گفتہ شد، اکثر بخش ہای این پروسہ اکنون دیجیتلی شدہ اند. کمیسیون اصلاحات اداری ہمچنین گفتہ است کہ "جامعہ مدنی در جایی کہ فرصت نظارت بر پروسہ را داشتہ باشد، می تواند پروسہ را تحت نظارت قرار دہد". برای نمونہ، نہادہای جامعہ مدنی پروسہ توزیع فورمہ برای متقاضیان و ہمچنان پروسہ گزینش (شارت لیست) کہ تنها در کابل انجام شدہ بود را نظارت نمودند. مراحل بعدی پروسہ استخدام نیز دیجیتلی شدند و از این رو هیچ فرصتی برای نہادہای جامعہ مدنی (و دیگر ارگان ہای نظارتی ولایتی) وجود ندارد تا در نظارت بر این مراحل مشارکت نمایند. آزمون/امتحان توسط ریاست کانکور وزارت تحصیلات عالی و مطابق طرز العمل سختگیرانہ شان مدیریت می شود. ریاست کانکور وزارت تحصیلات عالی گفتہ است کہ دلیل دخیل نساختن نہادہای جامعہ مدنی، رسانہ ها و طرف ہای ذیدخل دیگر در روند نظارت بر استخدام معلمان این است کہ این طرف ہای ذیدخل در پروسہ مداخلہ خواہند کرد. بہ گفتہ ریاست کانکور، نہادہای جامعہ مدنی و رسانہ ها مسلکی عمل نمی کنند- برای مثال، مسوولین رسانہ ها عکس می گیرند تا از

کاندیدان خاص در طی پروسه استخدام حمایت کنند. هرچند که ممکن است نهادهای جامعه مدنی، رسانه‌ها و دیگر طرف‌های ذیدخل جانبدارانه عمل کنند و در روند استخدام مداخله نمایند، این موضوع یک امر مسلم نیست و کمیته نظارت و ارزیابی نیز این مسأله را به عنوان یک دلیل معتبر برای حذف این طرف‌های ذیدخل از پروسه مد نظر قرار نمی‌دهد. کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، مسوولیت دارد تا شیوه‌های دیگری را برای دخیل ساختن نهادهای مدنی در این پروسه جستجو نماید.

- کمیته کانکور وزارت تحصیلات عالی متشکل از استادان دانشگاه و مسوولین ریاست امنیت است که به هیچ یک از مقامات دیگر اجازه ورود به محل امتحانات را نمی‌دهد. اعضای کمیته کانکور همچنین موظف به طرح سوالات آزمون می‌باشند. آنها در این پروسه در قرنطینه نگاه داشته می‌شوند و تمام وسایل ارتباطی (برای مثال، موبایل، تبلت و لپ‌تاپ) از آنها گرفته می‌شود. آنها در روزهای طرح سوال در وزارت معارف نگه داشته می‌شوند و اجازه ندارند از ساختمان وزارت خارج شوند. دروازه اتاق‌های کار آنها قفل می‌شود. ریاست کانکور گفته است که تمام زمینه‌های آسیب‌پذیری در این پروسه از طریق تدابیر پیشگیرانه و بر مبنای تجارب قبلی کاهش یافته و احتمال بروز فساد در پروسه کانکور صفر است. یکی از اعضای شورای ولایتی در ربع نخست نظارت برای کمیته نظارت و ارزیابی یادآوری کرده بود: "... هرکسی به شمول خودم تلاش نمود تا در پروسه استخدام مداخله و یا اعمال نفوذ نماید. ما موفق نشدیم. این بدان معناست که پروسه استخدام معلمانی که توسط کمیسیون اصلاحات اداری به شکل آزمون کانکور به پیش برده می‌شود، اصلاح و بهبود یافته است. تمام راه‌های فساد مسدود شده است".

- در جریان دوره نظارتی سوم، کمیته نظارت و ارزیابی معارف ولایت های بلخ، سمنگان و جوزجان را مورد بررسی قرار داده که در آنها، جامعه مدنی از پروسه کانکور استخدام معلمان توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، نظارت کرده است.

- **سفارش شماره ۲: الف: لایحه وظایف شوراهای مکاتب بر مبنای سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی بازنگری شده است.** (لایحه وظایف بازنگری شده و ژورنال جلسات شوراهای مکاتب در کمیته نظارت و ارزیابی موجود می‌باشد). اما لایحه وظایف بازنگری شده هنوز در سطح ولایات در بین شوراهای مکاتب توزیع نشده است. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان بازدید از ولایات هرات، پنجشیر و پروان در طی دومین ربع نظارت دریافت کرده است که ریاست شوراهای مکاتب در ولایات مذکور در جریان بازنگری لایحه وظایف قرار نگرفته‌اند. مدیران مکاتب که شوراهای مکتب را ریاست می‌کنند و کمیته نظارت و ارزیابی با آنها مصاحبه نموده است نه از بازنگری لایحه وظایف آگاه شده‌اند و نه آن را دریافت نموده‌اند. کمیته نظارت و ارزیابی روند نظارت خویش را ادامه خواهد داد تا اطمینان حاصل کند که لایحه وظایف بازنگری شده به تمام شوراهای فرستاده شده و مورد استفاده قرار می‌گیرد.

- در طی ربع نخست نظارت، کمیته نظارت و ارزیابی با اعضای شورای مکاتب در ولایت‌های ننگرهار، لغمان و کابل مصاحبه نموده بود و مشارکت آنها را مؤثر یافته، زیرا این شوراهای در تهیه زمین، کتاب، پول و دیگر موارد با مکاتب همکاری نمودند. برای نمونه، شوراهای مکاتب شهر کابل در سال ۱۳۹۶ در حدود ۶۱۱۱۱۹۶ میلیون افغانی را به مکاتب شهر کابل کمک کردند. برخی از این شوراهای در بازسازی مکاتب، ساختن حویلی، تشناب و مجهزسازی مکاتب سهم گرفتند. این شوراهای در هرات، پنجشیر و پروان نیز به احداث، بازسازی و تجهیز

مکاتب کمک نموده‌اند. در ارزگان، اما ریاست معارف این ولایت می‌گوید که شوراها فعال نبوده، بیشتر به نام ایجاد شده است. به گفته این ریاست، شوراها در این ولایت بجای آنکه راه حل باشد، خود گاه‌گاهی در برابر نظارت این ریاست مشکل خلق می‌کند.

- کمیته نظارت و ارزیابی در طی دومین ربع نظارتی با اعضای شوراهای مکاتب در هرات، پنجشیر و پروان مصاحبه کرد و دریافت که برخی از شوراها در مکاتب عملکرد فعالی دارند. برای مثال، آنها برای مکاتب چوکی، تخته‌های سولر، میز و مساعدت تخنیکي فراهم نموده‌اند. برخی از شوراها واقعاً جلسات ماهوار تشکیل می‌دهند و برخی دیگر فقط فقط به صورت نمادین هستند و یا فعالیت‌های دیگری انجام می‌دهند. برخی از شوراهای مکاتب از لایحه وظایف‌شان اطلاع دارند در حالی که برخی دیگر اطلاع ندارند. کمیته نظارت و ارزیابی در طی این ربع نظارتی دریافت است که برداشت‌های متفاوتی از نقش شوراهای مکاتب در سطح ولایات وجود دارد. برای مثال، مدیران بعضی از مکاتب به کمیته نظارت و ارزیابی گفته‌اند که اجازه نظارت بر مکتب را به شوراها نمی‌دهند. مدیر سه مکتب در هرات گفته‌اند که از شوراها فقط توقع دارند که مشکلات مکتب را حل کنند و مردم محل را تشویق نمایند تا اطفال‌شان را به مکتب بفرستند. آنها گفته‌اند که به شوراهای مکاتب اجازه نمی‌دهند که از امور مکتب نظارت کنند. با این حال، مدیران دیگر از نقش نظارتی این شوراها صحبت کرده‌اند. برداشت‌های متفاوت نشان می‌دهد که هنوز هم لازم است تا شوراها و مدیران مکاتب در مورد نقش و لایحه وظایف شوراهای مکاتب آموزش داده شوند.

- در ریاست معارف پنجشیر، شوراهای مکاتب می‌گفتند که تنها نزدیک به نیمی از شوراهای مکاتب در این ولایت فعال می‌باشند و به شکل منظم تشکیل جلسه می‌دهند. در گذشته پروژه EQUIP ورکشاپ‌ها و برنامه‌های آموزشی را برای شوراهای مکاتب برگزار نموده است. اما از آنجا که این پروژه پایان یافته است، در حال حاضر هیچ آموزشی به آنها داده نمی‌شود. در پنجشیر نزدیک به ۱۵۴ شورای مکاتب وجود دارد.

در جریان گزارش سوم، وزارت معارف به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش ارایه کرده است که لایحه وظایف شوراهای مکاتب به نسبت عدم موجودیت پرسونل به سطح ولسوالی/آمریت‌ها، این وزارت نتوانسته لایحه وظایف را به مکاتب توزیع و تشریح نمایند. براساس گزارش وزارت معارف، لایحه مذکور در سال ۲۰۱۹ برای تطبیق برنامه اقرا (EQRA) مجدداً مورد بازنگری قرار خواهد گفت. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره نظارتی سوم، از معارف ولایت های بلخ، سمنگان و جوزجان بازدید نمود. در این ولایات، شوراهای مکاتب مانند ولایاتی که از آنها در جریان گزارش اول و دوم بازدید صورت گرفته بود، وضعیت مشابهی داشتند. شوراها در جریان لایحه وظایف جدید قرار نداشتند. در مورد نقش و صلاحیت های شوراها، هنوز هم دیدگاه های مختلفی مطرح است. شوراها فقط در مورد اعمار، ترمیم، کمک مالی و تجهیز مکاتب نقش مثبت داشته است.

- **سفارش شماره ۲: ج)** بر بنیاد سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، جلسات شوراهای مکاتب و شرح این جلسات باید مستند شوند. ریاست شوراهای مکاتب وزارت معارف *ژورنال‌های جلسات* شورا را به زبان‌های دری و پشتو تهیه نموده است. در دومین ربع نظارت، وزارت معارف گزارش داده است که آنها بودجه‌یی ندارند تا بتوانند ژورنال جلسات سال ۱۳۹۷ را از طریق "بودجه عادی" چاپ کنند و ژورنال‌ها بعد از تخصیص و دریافت بودجه چاپ و در بین مکاتب توزیع خواهند شد. در حال حاضر به شوراهای مکاتب هدایت داده شده تا شرح جلسات را در کتابچه یادداشت نموده و این اسناد را نگهداری کنند. ریاست شوراهای مکاتب وزارت معارف گزارش داده

است که چاپ ژورنال‌ها برای شوراهای مکاتب در سال ۱۳۹۷ بودجه‌یی در نظر گرفته شده است که به محض دریافت بودجه ژورنال‌ها چاپ و برای مکاتب توزیع خواهند شد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را در جریان گزارش سوم همراهی وزارت معارف پی‌گیری نمود. معلوماتی را که وزارت معارف در این مورد در اختیار کمیته نظارت و ارزیابی قرار داده است نشان می‌دهد که تا کنون بیشتر از آنچه در سطور بالا اشاره گردید، در مورد چاپ و توزیع ژورنال‌های جلسات شوراهای معارف، پیشرفتی صورت نگرفته است.

- **سفارش شماره ۳: ب)** در ارتباط با سفارش کمیته نظارت و ارزیابی مبنی بر "احداث مکاتب با استفاده از ابعاد مرتبط طراحی مکاتب به شکل بومی و ضمن رعایت معیارهای وزارت معارف و اصول جهانی طراحی"، ریاست خدمات زیربنای وزارت معارف (ISD) در طی ربع اول گزارش داد که آنها در حال استفاده از "طرح معیاری" می‌باشند که مورد تأیید بانک جهانی قرار گرفته و پیرامون آن با وزارت احیاء و انکشاف دهات و وزارت شهرسازی گفتگو صورت گرفته است. کمیته نظارت و ارزیابی در دومین ربع نظارتی با وزارت احیاء و انکشاف دهات مصاحبه کرد و آنها نیز گزارش دادند که یک "طرح یکپارچه" را برای احداث مکاتب در ساحات روستایی آماده کرده‌اند. این طرح برای مرور و نظرخواهی با یک طرف سوم شریک ساخته شده است. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان گزارش سوم، در این مورد کدام معلومات جدید دریافت نکرده است. "طرح‌های معیاری" ریاست خدمات زیربنای وزارت معارف در جریان گزارش دوم با کمیته نظارت و ارزیابی شریک ساخته شده بود. از آنجاییکه، طرح، دیزاین و ساخت‌وساز مکاتب به وزارت معارف، و عمدتاً به وزارت احیاء و انکشاف دهات و همچنین وزارت شهرسازی ارتباط می‌گیرد، این موضوع باید همراهی سه نهاد مذکور پی‌گیری و نظارت شوند. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان گزارش بعدی، پیشرفت هر سه نهاد را در زمینه، گزارش خواهد داد.

- چنانکه قبلاً گفته شد، بر اساس فرمان ریاست جمهوری مسوولیت احداث مکاتب در ساحات روستایی از وزارت معارف به وزارت احیاء و انکشاف دهات منتقل شده است. وزارت احیاء و انکشاف دهات در ربع دوم به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که آنها باید در همکاری با وزارت معارف در طی دو سال آینده (۱۳۹۸-۱۳۹۷.۵۱ ش) ۶۰۰۰ باب مکتب را احداث نمایند. هزینه این پروژه‌ها توسط بانک جهانی و از طریق پروژه EQRA تمویل خواهد شد. در وزارت احیاء و انکشاف دهات، این برنامه از طریق برنامه ملی میثاق شهروندی (CCNPP) تطبیق خواهد شد. وزارت معارف موظف بود تا نقاط احداث مکاتب را شناسایی نماید. اما به گزارش وزارت انکشاف دهات این روند هنوز تکمیل نشده است- وزارت معارف تا کنون تنها ۲۷۰۰ نقطه را برای احداث مکاتب شناسایی نموده است (که به ۱۷۵ میلیون دالر بودجه نیاز دارد). شوراهای انکشافی محل از طریق برنامه میثاق شهروندی در تطبیق این پروژه‌ها نقشی کلیدی ایفا می‌کنند. در حال حاضر، برآورد می‌شود که نزدیک به ۳۶۰۰۰ شورای انکشافی محل در سرتاسر کشور وجود دارد.

- **سفارش شماره ۵:** سفارش دیگر کمیته نظارت و ارزیابی بر روی گسترش میزان استفاده از روش‌های الکترونیکی برای امتحان کاندیدان تعیینات عمومی (علاوه بر استخدام معلمان) تمرکز دارد. همان‌گونه که در بالا گفته شد، کمیسیون اصلاحات اداری اقداماتی را برای استخدام الکترونیکی در سطح کل خدمات ملکی افغانستان به شمول وزارت معارف انجام داده است. کمیسیون اصلاحات اداری در این راستا یک سیستم نرم-افزاری را تهیه نموده است که در آن یک حساب کاربری به هر وزارت اختصاص داده شده است تا بتواند پست-

ها را در آن اعلان نمایند. وزارت معارف گزارش داده است که یک حساب کاربری توسط کمیسیون اصلاحات اداری به آنها اختصاص داده شده تا میزان پیشرفت روند استخدام را بررسی کنند. به گفته کمیسیون اصلاحات اداری، یک شرکت افغانی همراه با یک شرکت هندی مشترکاً این سیستم نرم‌افزاری را آماده نموده‌اند. در این سیستم، کمیسیون اصلاحات اداری گرداننده خواهد بود و سایر وزارت‌ها تنها حساب کاربری خواهند داشت. در این پروسه وزارت‌ها پست‌های خالی و فهرست اولیه کاندیدان را اعلان خواهند کرد. وزارت‌ها همچنین پروسه گزینش کاندیدان را انجام خواهند داد. همچنین اخذ آزمون و مصاحبه نیز توسط مدیر سیستم انجام خواهد شد. به کاندیدان نیز حساب‌های کاربری داده خواهد شد تا اسناد و درخواست‌نامه‌های خود را در سیستم بارگذاری نمایند. کمیسیون اصلاحات اداری تنها کار نظارت بر پروسه را انجام خواهد داد. هر نوع شکایتی که ارائه می‌شود پس از اعلان نتایج (از طریق محکمه اداری) تحت رسیدگی قرار خواهد گرفت. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان گزارش سوم، به رغم تماس‌های مکرر، موفق نشد تا همراهی شخص ارتباطی کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی که سفارش به آنها تعلق می‌گیرد، مصاحبه انجام دهد و معلومات جدید در زمینه دریافت کند. کمیته نظارت و ارزیابی امیدوار است که بتواند در ربع بعدی در این مورد توضیحات مفصل ارائه کند.

- **سفارش شماره ۹:** در میان وزارت معارف و وزارت تحصیلات عالی گفتگوهای درباره تأسیس یک «گروه کاری هماهنگی» در میان ریاست نصاب درسی وزارت معارف، مراکز تربیه معلم و وزارت تحصیلات عالی صورت گرفته است تا نصاب درسی مکتب و نصاب درسی برنامه‌های تربیه معلم برای مقاطع ابتدایی و ثانوی به شکل بهتر هماهنگ شوند. بر اساس این گفتگوها یک تفاهم‌نامه برای هماهنگ‌سازی نصاب مکاتب، مراکز تربیه معلم و دانشگاه‌ها تهیه و امضاء شده است.^{۱۷} نصاب درسی مراکز تربیه معلم هماهنگ با نصاب درسی تعلیمات عمومی پنداشته شد. پس از امضای تفاهم‌نامه نامبرده و تطبیق سیستم کزیدیت، مشکل تنزیل درجه یک ساله فارغان مراکز تربیه معلم برطرف شد. فارغان مراکز تربیه معلم اکنون می‌توانند با پشت سر گذراندن امتحان ورودی خاص به سال سوم دانشگاه تعلیم و تربیه راه یابند. بازنگری و اصلاح نصاب درسی تعلیمات عمومی مکتب در جریان می‌باشد و پس از تکمیل پروسه، نصاب درسی مراکز تربیه معلم نیز بازنگری و متعاقباً هماهنگ خواهد شد. هماهنگی بین دو وزارت نامبرده از زمان تأسیس کمیته انسجام بهبود یافته است. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان گزارش سوم، معلومات جدیدی در زمینه دریافت نکرده است.
- **سفارش شماره ۱۰:** یافته‌های ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف نشان می‌دهد که نصاب تعلیمی کنونی بسیار حجیم و اوقات تدریسی بسیار کوتاه است که هر دو مورد از آسیب‌پذیری‌هایی به شمار می‌آیند که منجر به فساد می‌گردند. کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش نمود که حجم نصاب تعلیمی را بر مبنای یافته‌های ارزیابی سیستماتیک کاهش دهد. وزارت معارف اکنون چارچوب نصاب تعلیمی را

۱۷. وزارت معارف می‌افزاید که گروه کاری تدوین نصاب درسی در سال ۱۳۹۶ تحت نظر کمیته انسجام کیفیت (ذیل کمیته دائمی NESP) تأسیس شده است. این گروه کاری متشکل از ریاست‌های مربوطه وزارت معارف (نصاب درسی، تربیه معلم، نظارت اکادمیک، تعلیمات عمومی)، وزارت تحصیلات عالی، همکاران انکشافی (یونسکو، یونیسف) و جامعه مدنی می‌باشد. کمیته نظارت و ارزیابی کماکان توصیه می‌کند که نمایندگان مراکز تربیه معلم نیز باید مشارکت رسمی در گروه کاری داشته باشند، زیرا آنها مستقیماً در روند آموزش معلمان دخیل هستند.

بازنگری نموده است و به این ارتباط تصمیم گرفته شد تا تعداد کتب درسی هر صنف به شرح زیر کاهش داده شود:

۱. کتب درسی صنوف ۱ تا ۳ از ۶ کتاب به ۳ کتاب
۲. کتب درسی صنوف ۴ تا ۶ از ۱۴ کتاب به ۶ کتاب.
۳. کتب درسی صنوف ۷ تا ۹ از ۱۷ کتاب به ۷ کتاب.
۴. کتب درسی صنوف ۱۰ تا ۱۲ از ۱۵ کتاب به ۱۲ کتاب.

وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده است که برنامه‌های درسی بر اساس شایستگی چارچوب نصاب درسی جدید پیش‌نویس شده است.

در جریان گزارش سوم، اقدامات وزارت معارف در این مورد شامل برگزاری دو ورکشاپ به کمک یونسکو می‌باشد که در این ورکشاپ‌ها نظریات نمایندگان نهاد های مختلف، استادان دانشگاه‌ها، علماء، استادان مکاتب، نمایندگان سکتور خصوصی، اعضای اکادمی علوم در بخش های مختلف تعلیم و تربیه، منجمله مشکلات کتب درسی فعلی و چوکات نصاب تعلیمی گرفته شده است که همه این نظریات در بازنگری مفردات نصاب و تالیف کتب درسی جدید در نظر گرفته می‌شود. براساس گزارش وزارت معارف، در نتیجه این ورکشاپ دو روزه، توافق صورت گرفته است تا تمام موضوعات و نصاب جدید مطابق نیازمندی شاگردان با رعایت اصل موجودیت تسلسل و وسعت منطقی در بین مفردات و با در نظر داشت سن و سویه علمی قبلی شاگردان ترتیب گردد. همچنان به منظور ارتقای ظرفیت علمی و مسلکی معلمان برنامه های طرح گردیده است که هر اداره در آن مسوؤلیتهایی به عهده دارد، از جمله ریاست انکشاف نصاب تعلیمی وظیفه دارد تا کتاب های مناسب رهنمای معلم را برای هر مضمون و هر کتاب درسی به صورت جداگانه تالیف نماید.

- کمبود کتب درسی در مکاتب چالش دیگری بود که در اینجا قابل طرح است. از زمان نشر ارزیابی آسیب‌پذیری- های فساد اداری در سطح وزارت معارف، کمیته نظارت و ارزیابی شاهد هیچ نوع بهبود در این وضعیت نبوده است. متعلمان ولایت‌های کابل، ننگرهار و لغمان (در ربع نخست) و دانش‌آموزان هرات، پروان و پنجشیر (در ربع دوم) هنوز هم با مشکل کمبود کتب درسی دست و پنجه نرم می‌کنند: در ننگرهار، دانش‌آموزان صنف‌های ۷، ۸ و ۹ با کمبود جدی کتب درسی روبه‌رو بوده و گزارش داده‌اند که در طی چهار سال گذشته کتب درسی این صنف‌ها را از وزارت معارف دریافت ننموده‌اند. کمیته نظارت و ارزیابی مشاهده نمود که مکاتب خصوصی در این ساحات کتب درسی کافی در اختیار دارند. ریاست‌های معارف هرات، پنجشیر، ارزگان و پروان به کمیته نظارت و ارزیابی گفته‌اند که کمبود کتب درسی برای آنها یک چالش بزرگ است. به کمیته نظارت و ارزیابی گفته شد که کتب درسی اختصاص یافته به مکاتب وزارت معارف به مکاتب خصوصی فروخته می‌شوند و برخی از دانش‌آموزان گفته‌اند که کتب درسی وزارت معارف را از بازار خریداری نموده‌اند. کمیته نظارت و ارزیابی مشاهده نموده است که کتاب های چاپ وزارت معارف در بازارهای کتاب فروشی در شهرهای بزرگ افغانستان برای فروش پیدا می‌شوند. شایان ذکر است که بر روی پوش کتب درسی نشر شده توسط وزارت معارف این عبارت دیده می‌شود: "...خرید و فروش کتب درسی وزارت معارف ممنوع است". مصاحبه شوندگان همچنان اظهار کردند که کتب درسی باید در پایان سال تعلیمی برای دانش‌آموزان توزیع شوند تا بتوانند تعلیمات‌شان را ادامه دهند و در ایام رخصتی آمادگی بگیرند.

- **سفارش شماره ۱۱:** کمیته نظارت و ارزیابی به اداره تعلیمات تخریکی و مسلکی سفارش کرده است که این اداره یک ارزیابی سازمانی را در مورد مدیریت و ساختار خود انجام دهد. پیش از آن، انفکاک معینیت تعلیمات تخریکی و مسلکی از بدنه وزارت معارف و ایجاد آن به عنوان یک اداره مستقل، نیز از سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی بود که در جریان ربع نخست، پیشرفت خوبی در این قسمت صورت گرفت. در آن زمان، چهار سناریوی احتمالی در مورد معینیت تعلیمات تخریکی و مسلکی به رئیس جمهور پیشکش شده بود. در یکی از سناریوها پیشنهاد شده بود که معینیت تعلیمات تخریکی و مسلکی به یک نهاد مستقل مبدل شود. بر بنیاد این پیشنهاد و همچنین سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، کدر رهبری حکومت وحدت ملی تصمیم گرفت این معینیت به اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی تبدیل شود.

بر بنیاد فرمان ریاست جمهوری شماره ۱۱، کمیسیون اصلاحات اداری موظف گردیده بود که پیش نویس تشکیل جدید تعلیمات تخریکی و مسلکی را ظرف یک ماه آماده نماید. وزارت مالیه برای سال آینده بودجه جدید در نظر بگیرد. اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی، براساس سفارش شماره ۱۱ کمیته نظارت و ارزیابی، در مورد ساختار و مدیریت خود یک مطالعه سازمانی انجام دهد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوعات را همراهی شخص ارتباطی اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی در جریان گزارش سوم، پی گیری کرده است که جزییات آن در اینجا اشاره می شود.

کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، یک تشکیل جدید برای این اداره ساخته است که از سطح رهبری گرفته تا بست های آمریت (بست ۳) را شامل می شود. در تشکیل جدید، دو معینیت شامل معینیت اداری و مالی و همچنان معینیت تدریسی/امور اکادمیک و در حدود ۱۱ ریاست در نظر گرفته شده است. در هر ریاست، آمریت های آن نیز مشخص شده است. بست های کوچک تر از آمریت، به اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی واگذار شده است تا تشکیل آن را آماده کند. اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی، روی جزییات آن کار می کند. کلیات این طرح، توسط اداره امور ریاست جمهوری منظور شده است. طرح کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی همراهی این اداره شریک شده است. این اداره، براساس طرح جدید، استخدام اش را شروع کرده است. چنانچه، اخیراً ۸ رئیس جدید براساس این طرح استخدام شده است.

مطالعه/ارزیابی سازمانی در مورد ساختار و مدیریت اداره تعلیمات تخریکی و مسلکی آغاز شده است. در نتیجه یافته های این مطالعه، تشکیل بار دیگر تجدید نظر خواهد شد. اما تغییرات کلان در تشکیل رونما نخواهد شد. اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی در مورد مطالعه سازمانی، ابتدا خود یک طرزالعمل داخلی ساخته است تا براساس آن کارهای ابتدایی این مطالعه آغاز شود. این کار را ریاست پلان و پالیسی انجام داده است. در نتیجه این طرزالعمل همه ریاست ها در ابتدا خود را ارزیابی می کنند؛ مطالعه سازمانی خودی. در کنار آن، اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی، انجام مطالعه سازمانی را همراهی بانک جهانی در جریان گذاشته است. بانک جهانی، در این خصوص، دو مشاور استخدام کرده است. مشاوران بانک جهانی کار را آغاز کرده است. آنها قرار است که نخستین مسوده ارزیابی سازمانی خویش را در ماه جنوری برای نظر خواهی همراهی اداره تعلیمات تخریکی و مسلکی شریک سازند.

اداره تعلیمات تخریکی و مسلکی می خواهد که ارزیابی سازمانی داخلی با ارزیابی سازمانی که بانک جهانی انجام می دهد، را ترکیب کرده و در نتیجه ی یافته های هر دو، یک تشکیل را به کمیسیون اصلاحات اداری و خدمات ملکی پیشنهاد کند. براساس گفته های شخص ارتباطی اداره مستقل تعلیمات تخریکی و مسلکی، پس از نهایی شدن مطالعه سازمانی، تشکیل نهایی در سال ۱۳۹۸ یا ۱۳۹۹ تطبیق و اجرایی خواهد شد.

- **سفارش شماره ۱۲: د)** وزارت معارف می‌گوید که آنها «سیستم اعتباردهی معلمان» را تدوین کرده است. با این حال، وزارت معارف همچنین بیان کرده است که قبل از تطبیق این سیستم، "لازم است تا الزامات مالی این سیستم شناسایی و دسته‌بندی شوند". وزارت معارف در جریان این ربع نظارتی جزئیاتی در مورد سیستم اعتباردهی معلمان ارائه نموده است. به گفته وزارت معارف، چارچوب اعتباردهی معلمان به عنوان بخشی از برنامه TCAP است که توسط دولت کانادا تمویل می‌شود و در مکاتب سه ولایت کشور مورد آزمایش قرار گرفته است. همچنین، قواعد و مقررات و چارچوب‌های اعتباردهی مراکز تربیه معلم تدوین شده‌اند. سه مرکز تربیه معلم (سید جمال الدین در کابل و مراکز تعلیم تربیه بامیان و ننگرهار) این سیستم را آزمایش کرده‌اند. سیستم‌های تصدیق/اعتباردهی به دلیل نبود منابع مالی در حالت تعلیق قرار دارند اما ریاست تربیه معلم تلاش می‌کند تا حمایت مالی تمویل کنندگان را جذب نموده و این سیستم را در تمام مکاتب اجرایی کند. سیستم تصدیق معلم، رهنمود اعتباردهی و تضمین کیفیت، و رهنمود منابع برای اعتباردهی همه در طی ربع دوم با کمیته نظارت و ارزیابی شریک شده‌اند. در جریان گزارش سوم، وزارت معارف و دپارتمنت‌های مربوطه در این مورد کدام گزارش ارائه نکرده است.
- **سفارش شماره ۱۲: ج:** کمیته نظارت و ارزیابی سفارش نموده است که آموزش دارالمعلمین‌ها به سطح لیسانس ارتقا کند. وزارت معارف در ماه دلو ۱۳۹۶، مطابق به جنوری ۲۰۱۸، یک تفاهم‌نامه را با وزارت تحصیلات عالی به امضاء رسانید تا به معلمان فرصت داده شود که سطح تحصیلات‌شان را تا مقطع لیسانس افزایش دهند. تطبیق این تفاهم‌نامه نیازمند کمک مالی می‌باشد که در بودجه ملی ۱۳۹۷ لحاظ نشده است. وزارت معارف و وزارت تحصیلات عالی در طی ربع دوم گزارش دادند که آنها فهرست معلمانی را که نیاز به ارتقای سطح تحصیلی دارند را تهیه نموده‌اند. وزارت معارف در جریان گزارش سوم به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که موضوع ارتقاء یا ابقاء دارالمعلمین‌ها به شکل فعلی‌اش، تا هنوز نهایی نشده است. وزارت معارف و وزارت تحصیلات عالی در جریان این دوره نظارتی (در جریان گزارش سوم)، این موضوع را در جلسات متعدد مورد بحث قرار داده است. طرح‌هایی ارائه گردیده است. تصمیم‌هایی در این زمینه توسط ریاست جمهوری اتخاذ خواهد گردید. وزارت معارف گفته است که آنها منتظر تصمیم‌هایی ریاست جمهوری در این زمینه می‌باشد. کمیته نظارت و ارزیابی، طبق معمول، این موضوع را با جوانب ذیدخل تعقیب و پی‌گیری خواهد کرد و جزئیات تازه در این زمینه را در جریان ربع‌های بعدی ارائه خواهد کرد.
- **سفارش شماره ۱۲: د:** گسترش تجربه عملی تدریس در صنف‌های درسی به عنوان بخشی از برنامه‌های آمادگی تدریس. وزارت معارف در جریان گزارش سوم، گفته است که سیستم کردیت که یک سیستم آموزشی فعال می‌باشد در تمام مراکز تربیه معلم تطبیق شده و تعداد کردیت‌ها برای تدریس عملی از ۶ به ۱۰ کردیت افزایش یافته است. به گفته وزارت معارف، دوره تدریس عملی در سمستر دوم شروع شده و مواد آموزشی پیش از این تدوین شده است. افزون بر آن، یک تفاهم‌نامه دیگر با وزارت تحصیلات عالی در راستای فراهم سازی زمینه کار عملی برای دانشجویان دارالمعلمین‌ها به امضاء رسیده است. با این حال، وزارت تحصیلات عالی مسوولیت دارد تا رهنمودهایی برای تدریس عملی در مقطع لیسانس تهیه کند. همچنین، با توجه به نامشخص بودن آینده مراکز تربیه معلم و به گونه عمومی رشته تربیه معلم، مشخص نیست که نوآوری‌ها در زمینه

تدریس عملی در واقعیت امر تا چه حد در مراکز تربیه معلم تطبیق می‌شوند - کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را در طی ربع‌های بعدی نظارت و پی‌گیری خواهد نمود.

- **سفارش شماره ۱۳:** کمیته نظارت و ارزیابی، به وزارت معارف سفارش کرده است که یک مطالعه سازمانی در مورد سیستم مدیریت و ساختار معینیت سوادآموزی انجام دهد و نیز طرح و گزینه‌هایی در مورد گسترش نظارت از سوادآموزی را مورد تامل و بررسی قرار دهد.

- وزارت معارف گزارش داده است که "مدیریت تعلیمات بزرگسالان" به منظور تأمین فرصت‌های ادامه تحصیل برای فارغان دوره‌های سوادآموزی و به ویژه زنان تأسیس شده است.

- پست "مدیر خاص نظارت" در ذیل تشکیل معینیت سوادآموزی در حال ایجاد است.

- رهنمود نظارت بر دوره‌های سوادآموزی اکنون تدوین شده و در اختیار تمام ناظران حاضر در ساحه قرار گرفته است.

- روند نظارت مشارکتی توسط ملامامان، شوراهای اشخاص متنفذ جوامع محلی و ناظران انکشافی محلی آغاز گردیده است. چارچوب نظارت مشارکتی، نیز توسط کمیته‌های سوادآموزی قریه، ملامامان، شوراهای افراد متنفذ تهیه شده و مطابق به ساختار گزارش‌دهی معینیت سوادآموزی اجرا می‌شود. طرزالعمل‌های اجرایی به منظور شناسایی ساحات و شاگردان دارای اولویت و همچنین برای آنکه شوراهای انکشافی محل بتوانند از صنف‌های سوادآموزی نظارت به عمل آورند، پیش‌نویس شده‌اند. برنامه مشارکت محلی در سوادآموزی آزمایش شده و بدین منظور یک رهنمود ترتیب داده شده است. رهنمودها و طرزالعمل‌ها با ولایات مربوطه شریک شده‌اند. برنامه مشارکت محلی اکنون به هشت ولسوالی در پنج ولایت کشور (بلخ، بامیان، هرات، کابل و ننگرهار) گسترش یافته است. ۱۲ تن از کارمندان آمریت سوادآموزی میرپچه کوت (رئیس، ناظران و تسهیل‌کننده‌گان) به مدت سه روز در مورد نحوه تطبیق برنامه مشارکت محلی در ولسوالی‌هایشان آموزش داده شده‌اند. همچنین، توافق‌نامه‌یی با سازمان یونسکو به امضاء رسیده که به موجب آن یک نهاد سومی برای انجام کار نظارت از طریق سیستم GPS توظیف گردیده است. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که نخستین بازدیدهای نظارتی خاص با حمایت موسسه یونسکو در چندین ولایت (بدخشان، بلخ، بامیان، دایکندی و خوست) انجام شده است. این سفرها توسط دو مورد نظارتی خاص انجام شده که افزون بر مسوولین معینیت سوادآموزی، نمایندگان دفتر بانوی نخست و کارشناسان یونسکو نیز در آنها حضور داشتند.

- بر بنیاد تشکیل سازمانی فعلی معینیت سوادآموزی، کار نظارت به منظور بهبود کیفیت تدریس و شناسایی مشکلات و خلاهای آموزشی و تدریسی انجام شده است. تا کنون دو دوره از بازدیدهای نظارتی تحت بودجه عادی در ۱۴ ولایت کشور انجام شده است و روند نظارت در پنج ولایت باقی‌مانده از طریق یونسکو تمویل خواهد شد (خارج از بودجه).

- یک برنامه تحت عنوان "سمینارهای تسهیل‌کننده‌گان" - که هر دو ماه یک‌بار برگزار می‌شوند - آغاز شده است که رهنمود اجرایی آن تهیه شده و در بین تمام ولسوالی‌ها توزیع گردیده است. یک سلسله برنامه‌های آموزشی آزمایشی برای کارکنان ولایت و ولسوالی در ولایات هرات، کابل و ننگرهار برگزار شده است. در این برنامه‌ها، نحوه استفاده از پلان سالانه سمینار تسهیل‌کننده‌گان و رهنمودهای تدریس و مشاهده (با حمایت مالی و

تخنیکي پروژه LEAF2/ JICA) آموزش داده شده و سیستم ارزیابی ظرفیت تسهیل‌کنندگان نیز با حمایت برنامه بهبود سوادآموزی در افغانستان توسعه داده خواهد شد.

معینیت سوادآموزی وزارت معارف به ادامه کارهای قبلی، در جریان گزارش سوم، موارد زیر را انجام داده است:

۱. تعقیب و پیگیری نتایج اصلاح ساختار تشکیل که از طریق اداره ترتیب و ذریعه مکتوب به ریاست تشکیل شریک ساخته شده است. ولی تا اکنون تأیید و رد آن معلوم نمی باشد.
۲. تدویر ورکشاپ سه روزه در پنج ولایت (فراه، پنجشیر، لوگر، پروان و کابل) برای (۵۰) تن آمرین، مدیران ولسوالی، مدیران نظارت و اعضای مسلکی نظارت مرکز و پنج ولایت به منظور استفاده از موبایل که دارای سیستم GPS در بخش نظارت است.
۳. تهیه موبایل و لیست توزیع آن برای مدیران زونها، آمر نظارت، آمرین پنج ولایت و مدیران نظارت و مدیران ولسوالی‌ها غرض نظارت از راه دور
۴. نظارت مستقیم از (۱۲) ولایت (دایکندی، ننگرهار، پکتیا، بغلان، کندز، کندهار، سرپل، بدخشان، فراه، بامیان، تخار و هلمند) که تا اکنون به تعداد (۲۸۹۷) باب کورس‌های سوادآموزی ایجاد و توسط اعضای مسلکی ولسوالی‌ها نظارت دوامدار گردیده است که در نظارت اعضای مسلکی معینیت سوادآموزی بطور نمونه از ۱۲۴ باب کورس در ولایات متذکره نظارت صورت گرفته است.

- **سفارش شماره ۱۴:** برای داشتن برنامه‌های سوادآموزی بزرگسالان برای زنان تاکنون سه اقدام مشخص انجام شده است. نخست، توافق‌نامه‌یی با وزارت امور زنان در راستای تشکیل و راه‌اندازی کورس‌های خاص سوادآموزی برای زنان به امضاء رسیده است. در طی دومین ربع نظارت، یک کمیته هماهنگی با وزارت امور زنان تشکیل شده است. طرزالعمل تطبیق و پلان عملیاتی نیز تهیه و با ولایات شریک ساخته شده است و چهار جلسه هماهنگی جهت بررسی بهبودی‌های برنامه برگزار شده است. دوم، معینیت سوادآموزی وزارت معارف تفاهم‌نامه دیگری را با وزارت کار و امور اجتماعی به امضاء رسانیده تا کورس‌های سوادآموزی زنان در ذیل برنامه آن موسوم به "توانمندسازی اقتصادی زنان" برگزار گردد. بدین منظور یک طرح ابتدایی تهیه و به ریاست پلان وزارت معارف فرستاده شده که قرار است بر بنیاد مکتوب ۱۳۵ مورخ ۱۳۹۷/۳/۹ برای دریافت بودجه و پیگیری به وزارت کار و امور اجتماعی تقدیم شود. سوم، توافق‌نامه‌یی با وزارت مالیه به امضاء رسیده است تا موضوع سوادآموزی زنان در برنامه میثاق شهروندی شامل شود. در این راستا یک طرح اولیه تهیه و به ریاست پلان وزارت معارف فرستاده شده و قرار است که طرح اولیه بر بنیاد مکتوب شماره ۲۰۶ مورخ ۱۳۹۷/۲/۲۹ برای دریافت بودجه و پیگیری به وزارت مالیه تقدیم شود. تطبیق مکمل این تفاهم‌نامه‌ها به وقت بشتر ضرورت دارد. معینیت سوادآموزی وزارت معارف طی این دوره، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که آنها به منظور تطبیق تفاهم‌نامه‌ای که با وزارت زنان به امضاء رسانده بود، جلسات متعددی را برگزار کرده است. در کنار آن، از کورس‌های سوادآموزی زنان نظارت مستقیم انجام داده است. گزارش‌های نظارتی کورس‌های سوادآموزی ۴ ولایت کشور را نیز ترتیب و تدوین کرده است. کمیته نظارت و ارزیابی نیز متعاقباً در طی ربع‌های بعدی، کار نظارت بر این فعالیت‌ها را همراه با وزارت معارف، وزارت امور زنان و وزارت کار و امور اجتماعی و دیگر نهادهای ذیربط، ادامه خواهد داد.

- **سفارش شماره ۱۸:** از وزارت معارف خواسته شد تا ضمن رعایت اصول پاسخگویی و شفافیت، سیستمی را برای اجرای "آزمون‌های تعیین سویه" برای عودت کنندگانی که در مکاتب کشورهای دیگر درس خوانده‌اند، ایجاد نماید. کمیته نظارت و ارزیابی رهنمود و طرزالعمل مربوطه را مرور نموده است و تصدیق می‌کند که این سیستم به شکل درستی تدوین شده تا برای تسهیل اخذ امتحان از عودت کنندگان مورد استفاده قرار گیرد. این سند آماده تصدیق مقام وزارت معارف می‌باشد. وزارت معارف گزارش داده است که سیستم مذکور پس از تصدیق رهنمود توسط مقام وزارت تطبیق خواهد شد و آزمون شمولیت نیز متعاقباً برگزار خواهد گردید.

وزارت معارف، طی این دوره نظارتی، گزارش داده است که اخیراً یک کمیته ۲۳ نفری بر اساس حکم مقام عالی ریاست جمهوری تشکیل گردیده است تا علاوه بر مرور سایر اسناد بخش‌های مختلف تعلیمات اسلامی، طرزالعمل تعیین سویه عودت کنندگان را نیز مرور و بررسی نماید. این طرزالعمل پس از دریافت نظر آنها نهایی خواهد شد. پروسه تعیین سویه عودت کنندگان الی نهائی شدن طرزالعمل مذکور، متوقف می‌باشد.

- **سفارش شماره ۲۵:** در ارتباط با مدیریت سیستماتیک شکایات مرتبط به تعیینات و استخدام، سیستم رسمی رسیدگی به شکایات توسط کمیسیون اصلاحات اداری معرفی شده است که در تمام عرصه‌های خدمات ملکی افغانستان، به شمول وزارت معارف قابل تطبیق می‌باشد. وزارت معارف در طی دومین ربع نظارتی گزارش داد که براساس یک مکتوب رسمی از کمیسیون اصلاحات اداری درخواست شد تا مکانیزم رسیدگی به شکایات عمومی را در اختیار وزارت معارف قرار دهد. این مکانیزم انواع مختلف شکایات در سکتور معارف و نه تنها شکایات مرتبط به استخدام معلمان در کمیسیون اصلاحات اداری را تحت رسیدگی قرار خواهد داد.

- وزارت معارف در طی این دوره، گزارش نداده است که چه پیشرفت‌هایی در این زمینه صورت گرفته است. رهبری وزارت معارف، در مصاحبه‌ای که با کمیته نظارت و ارزیابی در جریان گزارش سوم داشت، در زمینه رسیدگی به شکایات مدعی است که از هفت روش مختلف استفاده می‌کند که در زیر به آنها اشاره گردیده است:

- استفاده از صندوق شکایات در معارف؛
- اختصاص پس از چاشت هر روز دوشنبه توسط روسای معارف به منظور شنیدن و رسیدگی به شکایات مردمی؛
- اختصاص یک روز در تلویزیون معارف به منظور رسیدگی به شکایات؛
- گماشتن اشخاص ارتباطی به منظور پاسخ‌دهی به شکایات مردم از طریق رسانه‌های آزاد و اطلاع‌رسانی به مردم؛
- شماره تماس برای تماس و دریافت شکایات مردم. وزارت معارف می‌گوید که در نظر دارد در آینده نزدیک یک مرکز رسیدگی به شکایات را نیز در وزارت معارف ایجاد کند. اداره تنظیم خدمات مخابراتی افغانستان در این زمینه وعده همکاری داده است.

- دریافت شکایات از طریق فیسبوک و رسانه‌های اجتماعی؛
- آسان ساختن دسترسی کارمندان وزارت معارف به رهبری وزارت معارف؛
- در سطح ولایات، ریاست‌های مختلف معارف ولایات و همچنین آمریت‌های مختلف این ریاست‌ها، طوریکه در فوق نیز اشاره گردید، از انواع متفاوت مکانیزم‌های رسیدگی به شکایات اشاره کرده‌اند. برای مثال، در هرات یک ریاست به کمیته نظارت و ارزیابی گفته است که آنها شکایات را از طریق عرایض و تلفون دریافت می‌کنند.

بخش دیگری در همین ریاست به مکانیزم متفاوتی اشاره نموده است که در آن شخصی به عنوان مسوول ارتباطی توظیف شده تا به شکایات رسیدگی نماید. چندین مورد از ریاست‌های معارف ولایات به نصب صندوق‌های شکایات اشاره کرده‌اند. در ولسوالی انجیل ولایت هرات، آمریت معارف ولسوالی به کمیته نظارت و ارزیابی گفته است که آنها دارای سیستم مناسب رسیدگی به شکایات نمی‌باشند. در صفحه فیسبوک آنها گفته شده است که کاربران در صورت داشتن شکایات باید از طریق تلفون با آنها به تماس شوند. معلوماتی که کمیته نظارت و ارزیابی از ولایات جمع‌آوری نموده است به گونه عمومی نشان می‌دهد که اکثر معلمان، دانش‌آموزان و والدین از وجود مکانیزم‌های رسیدگی به شکایات آگاهی ندارند. بر بنیاد گزارش‌ها، برخی از مسوولین معارف در ولایات ریاست تفتیش داخلی را یک مکانیزم مناسب رسیدگی به شکایات می‌پندارند، اما این موضوع با هدف لایحه وظایف این ریاست در تضاد است، چنانکه در این لایحه گفته شده که امور ریاست (عمدتاً) بر شفافیت مالی و شناسایی امور غیرقانونی تمرکز دارد. لازم است تا وزارت معارف مکانیزم‌های رسیدگی به شکایات خویش را به روشنی تعریف نماید و در سطح ولایات در مورد آن اطلاع‌رسانی کند. در حال حاضر، عموماً چنین پنداشته می‌شود که مکانیزم‌های رسیدگی به شکایات در سطح ولایات نمادین هستند - و در واقعیت چنین است - و به درستی عمل نمی‌کنند.

- **سفارش شماره ۴۰ د:** کمیته نظارت و ارزیابی به منظور بهبود هر چه بیشتر قابل اعتماد بودن معلومات سیستم مدیریت معلومات وزارت معارف سفارش نموده است که صد فیصد کسانی که معلومات را جمع‌آوری می‌نمایند باید در هر یک از بخش‌های جمع‌آوری، مستندسازی معلومات و مهارت‌های گزارش‌دهی آموزش داده شوند. در طی دوره نخست نظارت، جمع‌آوری کنندگان معلومات در کابل به گونه کامل در عرصه‌های نامبرده آموزش دیده‌اند. وزارت معارف در طی دومین ربع نظارتی معلومات تازه‌یی در خصوص این پروسه در اختیار کمیته نظارت و ارزیابی گذاشته و گزارش داده است که دور اول آموزش کارمندان ریاست معارف با پوشش همه ابعاد جمع‌آوری معلومات برگزار شده و کارمندان آموزش‌دیده ریاست معارف آموخته‌های‌شان را به کارمندان مدیریت معارف ارائه نموده‌اند. همچنین گزارش شده که کارمندان آموزش‌دیده اکنون فورمه‌های مکاتب را جمع‌آوری نموده‌اند. وزارت معارف ابزارهای جمع‌آوری معلومات برای سال ۱۳۹۸ را بازنگری نموده و تمام جمع‌آوری کنندگان معلومات را دوباره آموزش خواهد داد.
- وزارت معارف طی دوره نظارتی سوم، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که جهت بهبود در جمع‌آوری معلومات و ارتقای ظرفیت کارمندان احصائیه، تمام کارمندان احصائیه معارف ۳۳ ولایت کشور در ولایت‌های مربوطه‌شان، ۶ نوع تحقیق، که شاخص‌های کلیدی جمع‌آوری معلومات در آن ثبت است آموزش دیده تا بتوانند ارقام را در سیستم به طور منظم با استفاده از این روش‌های تحقیق، پاک‌سازی نمایند. متباقی ولایت‌های نورستان و ارزگان که کارمندان مرکزی به آن رفته نتوانسته، کارمندان نورستان به مرکز آمده و آنها نیز در بخش پاکسازی ارقام آموزش گرفته‌اند.
- کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان سومین دوره نظارتی با مسوولین معارف ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان مصاحبه نموده است. براساس مصاحبه‌های مسوولین، فورمه‌های معلوماتی که توسط آمران مکاتب خانه‌پری می‌شوند؛ هنوز حاوی اغلاط فراوان می‌باشد.

۳. سفارشات که حداقل تا ۲۵ فیصد تطبیق شده‌اند

براساس معلوماتی که کمیته نظارت و ارزیابی از نهادهای زیربست در مورد تطبیق سفارشات بدست آورده است، نشان می‌دهد که از ۱۱۳ سفارش این کمیته، صرفاً ۱۵ سفارش آن، تا ۲۵ درصد تطبیق شده است. در دوره نظارتی سوم، در این کتگوری از سفارشات، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای مشاهده می‌شود. چنانچه در دوره نظارتی قبلی، یعنی در دوره نظارتی دوم، صرفاً ۸ سفارش تا ۲۵ درصد پیشرفت داشت. جزئیات ۱۵ سفارش که تا ۲۵ درصد تطبیق شده است، در زیر آورده شده است:

- **سفارش شماره ۱ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که نظارت فعال از پروسه استخدام توسط نهادهای مدنی را در به شکل آزمایشی تطبیق کند. از آنجاییکه پروسه استخدام به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی انتقال یافته است، این سفارش نیز به این اداره ارتباط می‌گیرد. کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی می‌گوید که آنها در جایی که فرصت نظارت توسط جامعه مدنی وجود داشته است، این کار را فراهم کرده است. برای مثال، جامعه مدنی پروسه توزیع فورمه‌های درخواستی را نظارت کرده است. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان دوره سوم نظارتی نیز شاهد بوده است که کمیسیون اصلاحات اداری، در امتحانات بست های ولسوالان کشور، نهادهای مدنی را به منظور نظارت از این پروسه دعوت کرده است.
- **سفارش شماره ۳الف:** این سفارش به احداث مکاتب با استفاده از مواد موجود در محل ارتباط می‌گیرد. در ربع اول وزارت معارف گزارش داده بود که آنها پروژه‌ها را بناء به درخواست هر برنامه (مالک پروژه) طراحی می‌کنند و طرح‌های شان برای استفاده از مواد محلی از جمله سنگ، آهن گادر، خشت پخته و خشت خام تهیه می‌شوند. وزارت معارف به تازگی بر بنیاد فرمان ریاست جمهوری این پروژه‌ها را به وزارت شهرسازی و وزارت احیاء و انکشاف دهات سپرده است. اکنون وزارت شهرسازی و احیاء و انکشاف دهات موظف‌اند تا تعمیرهای مکاتب را در شهرها و دهات احداث نمایند. با این حال، برخی از پروژه‌ها (برای مثال، پروژه‌های تمویل شده توسط هندوستان) هنوز هم تحت مالکیت وزارت معارف قرار داشته و کارهای طراحی و تدارکات آنها توسط ریاست‌های مربوطه وزارت معارف انجام می‌شود.
- **کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره نظارتی سوم، این موضوع را همراهی وزارت احیا و انکشاف دهات و وزارت شهرسازی پی‌گیری کرده است.** وزارت های نامبرده اطمینان دادند که این موضوع میان وزارت معارف، شهرسازی و انکشاف دهات مورد توافق قرار گرفته و در اولویت کاری شان قرار دارد. وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، گزارش داده است که حدود ۴۵ پروژه‌ای که در سال ۱۳۹۷ شامل کود بودجه وی وزارت معارف بود؛ بشمول پروژه های تمویل شده دولت هندوستان طبق تقاضای برنامه ها با درنظر داشت مواد محلی و استندرد های ساختمانی مورد اجراء قرار گرفته است. در سال ۱۳۹۸ وزارت معارف هیچ نوع پروژه ساختمانی جدید را دیزاین و تطبیق نمی‌کند. باید متذکر شد که وزارت معارف در بخش تعمیرات ساختمانی، ترمیم و بهسازی را به عهده دارد. آن عده پروژه های که از طریق بانک جهانی تمویل می‌گردد، دیزاین و ستندرد های ساختمانی آن تحت نظر کمیته دات (قرار دادی بانک جهانی) تهیه و توسط وزارت احیاء و انکشاف دهات و وزارت شهرسازی تطبیق می‌گردد.

- چنانچه به کرات اشاره گردید پروژه های ساختمانی وزارت معارف به وزارت های شهر سازی و انکشاف دهات انتقال یافته است. پروژه های که زیر نظر وزارت محترم معارف می باشد، ریاست انکشاف تعمیرات مسؤل نقشه سازی و برآورد موادی که در ساحه قابل دسترس می باشد، را دارد.
- **سفارش شماره ۳ و:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت اعضای اجتماعات محلی (اعضا و نمایندگان نهاد های جامعه مدنی و شورا های محلی) را در نظارت فعال از روند ساخت و ساز مکاتب سهیم بسازد. ریاست تدارکات وزارت معارف برای این منظور، یک فقره خاص به قراردادهای اضافه می کند تا براساس آن به جوامع محلی و نهادهای جامعه مدنی در قراردادهایی که مربوط به وزارت معارف می باشد؛ اجازه نظارت داده شود. وزارت احیاء و انکشاف دهات گزارش داده است که برنامه میثاق شهروندی، جوامع محلی را در تمام ابعاد پروژه های احداث مکاتب دخیل ساخته است (بر بنیاد معلومات این وزارت، ۳۶۰۰۰ شورای انکشافی محل در سرتاسر کشور وجود دارد). کمیته نظارت و ارزیابی، طی گزارش سوم در جریان سفرهای ولایتی اش دریافت کرده است که شوراهای اداری مکاتب، در مکاتب که پروژه های ساختمانی جریان داشته، پروژه را نظارت کرده است.
- **سفارش شماره ۱۲: الف)** بهبود هماهنگی فارغان مراکز تربیه معلم با شرایط بازار کار محلی: وزارت معارف تفاهم نامه یی را با وزارت تحصیلات عالی برای ترتیب پلان استراتژیک به منظور بالا بردن ظرفیت معلمان امضاء نموده است. وزارت معارف در همکاری با وزارت تحصیلات عالی در زمینه تأسیس «گروه کاری هماهنگی» جهت اجرای این تفاهم نامه به پیشرفت هایی دست یافته است. در طی ربع دوم، گروه کاری هماهنگی یک پلان عمل و نیز فهرست معلمان (کاندیدان) را ترتیب داده که متعاقباً به دانشگاه ها تسلیم شد. مرحله بعدی ارزیابی و ثبت نام کاندیدان در دانشگاه ها می باشد. قرار است بخش قبل از خدمت دارالمعلمین ها با برنامه های تحصیلات عالی مدغم گردد. اما تا فعلاً ادغام آنها نهایی نگردیده و تصمیم نهایی توسط ریاست جمهوری اتخاذ خواهد گردید. همچنین قابل ذکر است که بخش داخل خدمت تربیه معلم را معلمان بر حال مکاتب تعلیمات عمومی تشکیل می دهد. کمیته نظارت و ارزیابی به نظارت از این بخش را ادامه خواهد داد.
- **سفارش شماره ۱۵:** در زمان انجام نخستین ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری در وزارت معارف، ۵۳ فیصد معاشات کارمندان معارف از طریق بانک و روش های الکترونیکی، و ۴۷ فیصد آن به شکل نقد پرداخت می شد. کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که استفاده از روش های الکترونیکی برای پرداخت معاشات را گسترش دهد. میزان استفاده/کاربرد روش های الکترونیکی در جریان سه ماه بعد از نشر گزارش نخستین ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری در وزارت معارف ۶۲ فیصد افزایش یافت. وزارت معارف گزارش داده است که آنها روند پرداخت های الکترونیکی معاشات را در همکاری با وزارت مالیه و وزارت مخابرات و تکنالوژی معلوماتی ادامه خواهند داد. وزارت معارف در طی دومین ربع نظارتی گزارش داد که پروسه ثبت نام تقریباً ۳۲۰۰۰ کارمند در سیستم ایم پی سه در سه ولایت کشور (قندهار، ننگرهار و پروان) تکمیل شده و روند پرداخت از طریق این سیستم به زودی آغاز خواهد شد. سیستم خدمات پولی موبایل به ولایات بدخشان، هرات، کابل، خوست، لغمان، پکتیا و تخار گسترش خواهد یافت و کار بالای تهیه اسناد قراردادهای جریان دارد. - در مرحله اول، حدود ۱۲۰۰۰۰ کارمند ثبت نام و از طریق سیستم موبایل معاش شان پرداخت خواهد شد. معلمان با استفاده از این سیستم می توانند معاشات شان را از دفاتر مخابراتی در نزدیکی منازل-

شان دریافت نمایند و مجبور نیستند مسافه‌های طولانی را تا مراکز ولایت بپیمایند. کمیته نظارت و ارزیابی تطبیق این سیستم در سطح ولایات به خصوص ولایت پروان را تصدیق نموده است. برخی اقدامات اولیه همچون ثبت نام کارمندان پیش از این انجام شده است. با این حال، کمیته نظارت و ارزیابی دریافت کرده است که این پروژه با چالش‌های امنیتی مواجه خواهد شد.

- وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، به کمیته نظارت و ارزیابی، گزارش داده است که آنها برای ۳۸ درصد باقی‌مانده، علاوه بر پرداخت معاشات معلمان از طریق موبایل، پرداخت معاشات معلمان را از طریق تیم‌های سیار بانکی نیز آغاز کرده است. براساس گزارش وزارت معارف، پروسه پرداخت معاشات توسط تیم‌های سیار بانکی در ولایات بامیان و بادغیس آغاز گردیده است که تا کنون برای ۳۴۰۰ کارمند حساب بانکی در عزیزی بانک افتتاح شده است. براساس گزارش وزارت معارف، در حدود ۸۰۰ کارکن الی اخیر برج قوس سال ۱۳۹۷ در ولسوالی‌های شیبور و یکاولنگ ولایت بامیان، معاشات‌شان را از طریق تیم‌های سیار بانکی دریافت خواهند نمود.

هرات یک الگوی موفق در پرداخت الکترونیکی می‌باشد. کمیته نظارت و ارزیابی در دومین ربع نظارتی از هرات بازدید کرد و متوجه شد که ۱۰۰ فیصد معلمان این ولایت معاشات‌شان را به گونه مستقیم از بانک دریافت می‌کنند. پرداخت الکترونیکی تنها محدود به معاشات معلمان نمی‌شود، بلکه تمام معاملات مالی ریاست معارف به شمول پرداخت فیس تصدیق‌نامه‌های صنف ۱۲ از طریق بانک انجام می‌شوند. در پنجشیر و پروان تنها معاشات معلمان در مرکز این ولایات از طریق حسابات بانکی پرداخت می‌گردد. در ارزگان نیز معاشات معلمان در مرکز این ولایت از طریق بانک و در ولسوالی‌ها از طریق معتمدین پرداخت می‌شود. بنابر گزارش ریاست معارف این ولایت، ۳۰۰ تا ۵۰۰ افغانی از معاش معلمان توسط معتمدین کسر می‌شد.

در ریاست معارف شهر کابل، ۱۰۰ فیصد معلمان معاشات‌شان را از طریق حسابات بانکی دریافت می‌کنند. آنها معاشات ۴۲۰۰ کارمند حمایتی/خدماتی، ۲۵۰۰۰ معلم و نیز کارمندان نظارت و ارزیابی؛ و روی هم رفته، معاشات نزدیک به ۳۰۰۷۳ کارمند در شهر کابل را به روش الکترونیکی پرداخت می‌کنند. تنها در مرکز ولایت لغمان معاش معلمان و کارمندان اداری از طریق حساب بانکی پرداخت می‌شود. در ننگرهار، نسبت کوچکی از کارمندان معاش‌شان را از حساب بانکی دریافت می‌کنند. کارمندان ریاست معارف ننگرهار گفته‌اند که هزینه‌های بانک از هزینه معتمدین بیشتر است.

در جریان دوره سوم نظارتی، کمیته نظارت و ارزیابی، موضوع پرداخت معاشات را در ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان مطالعه کرده است. در ولایت بلخ ۴۵ درصد، در ولایت جوزجان ۵۰ درصد و در ولایت سمنگان ۲۵ درصد معاشات از طریق بانک پرداخت می‌شوند.

- **سفارش شماره ۱۶:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده بود تا ابتکارهای رشد مسلکی معلمان را بر بنیاد پلان NESP III تطبیق نماید. عموماً دو نوع آموزش ظرفیت‌سازی برای معلمان وجود دارد: سمینارهای متودیک (روش تدریس) و سمینارهای مبتنی بر مضمون. سمینارهای روش تدریس برای تمام معلمان برگزار می‌شود اما سمینارهای مبتنی بر مضمون تخصصی‌تر بوده و برای معلمان مضامین (سمینار آموزش ریاضی برای مثال برای معلمان مضمون ریاضی برگزار می‌شود) برگزار می‌شوند.

برنامه‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت برای رشد ظرفیت مسلکی معلمان برگزار می‌شوند و تاکنون ۷۲۹۷ معلم در برنامه‌های داخل خدمت آموزش داده شده‌اند (که ۲۵ فیصد آنها خانم می‌باشند). افزون بر آن، ۱۸۲۵۰ معلم در آموزش‌های کوتاه مدت اشتراک نموده‌اند (۳۸ فیصد اناث).

همچنین، تفاهم‌نامه‌یی با وزارت تحصیلات عالی جهت حمایت از دسترسی معلمان داخل خدمت به دانشگاه-های تعلیم و تربیه امضاء شده است تا این عده از معلمان بتوانند تحصیلات عالی‌شان را تکمیل نمایند. ریاست معارف ننگرهار و ریاست معارف شهر کابل به کمیته نظارت و ارزیابی گفته‌اند که آنها هر سال برنامه-های ارتقای ظرفیت برگزار می‌کنند. با توجه به اینکه احتمالاً تغییرات گسترده‌یی در تربیه معلم (چه قبل از خدمت و چه داخل خدمت) رقم خواهد خورد - برای مثال احتمال انتقال آموزش قبل از خدمت از مراکز تربیه معلم (تحت نظر وزارت معارف) به دانشگاه‌ها (تحت نظر وزارت تحصیلات عالی) مطرح می‌باشد. کمیته نظارت و ارزیابی این پویایی/دینامیسم را در نظر داشته و به موازات آن سفارشات جدیدی را مطرح و از تطبیق آنها نظارت خواهد کرد.

وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که برنامه‌های دو ساله قبل از خدمت و داخل خدمت به منظور رشد مسلکی معلمان داخل خدمت و محصلان مراکز تربیه معلم (معلمان قبل از خدمت) برگزار شده است. به دلیل کمبود بودجه، برنامه‌های کوتاه‌مدت ارتقای ظرفیت برای معلمان و مدیران مکاتب (داخل خدمت) در طی سال جاری برگزار نشده است، اما ریاست تربیه معلم امیدوار است بتواند راه حلی برای این مشکل بیابد. ریاست تربیه معلم با حمایت مالی و تخنیکی کمیته سویدن برای افغانستان از ۱۱۰ استاد مراکز تربیه معلم دعوت نمود و آنها را در قالب برنامه آمادگی نه ماهه آموزش داد. ۴۰ استاد از مجموع ۱۱۰ استاد بعد از پشت سر گذراندن امتحان IELTS فرصت شمولیت در برنامه ماستری تربیه معلم (TEMP) را خواهند یافت که در ماه اگست ۲۰۱۸ برگزار و توسط کمیته سویدن برای افغانستان، مدیریت خواهد شد.

افزون بر آن، برنامه پروموت/USAID از آموزش ۱۲۲ استاد حمایت مالی نموده و این تعداد از استادان پس از سپری کردن دوره آموزشی، آموخته‌هایشان را برای ۲۴۰۰ معلم زن جدیدالاستخدام و معلمان قراردادی در سطح ولایات انتقال خواهند داد.

همچنین شایان ذکر است که سازمان یونسکو یک ورکشاپ ارزیابی مستمر/تکوینی سه روزه را برای ۲۵ تن از دانشگاهیان و اعضای مسلکی برگزار نموده است. یونیسف نیز یک ورکشاپ سه روزه را برای ۶۳ تن از معلمان داخل خدمت و کارمندان ریاست تربیه معلم برگزار نموده است.

کمیته نظارت و ارزیابی در طی این ربع نظارتی دیگر ابتکارهای تربیه معلم در سطح ولایات را نیز مورد بررسی قرار داده است. در هرات، برنامه‌یی به نام "برنامه کودکان افغان می‌خوانند"^{۱۸} وجود دارد که در آن ۴۹۳۲ کارمند مسلکی به شمول معلمان، سرمعلمان و اعضای بخش نظارت و ارزیابی ریاست معارف ولایت در زمینه سوادآموزی کودکان آموزش خواهند دید.

- **سفارش شماره ۱۷:** در راستای دیجیتالی کردن روند صدور شهادت‌نامه (صنف ۱۲)، طرزالعمل صدور، فارمت شهادت نامه و طی مراحل آن بازنگری شده است. در طی نخستین ربع نظارتی، نرم‌افزار دیجیتالی سازی شهادت-

نامه و روند صدور آن تدوین و در شهر کابل توسط ریاست معارف شهر کابل به گونه آزمایشی تطبیق شد. وزارت معارف گزارش داده است که این پروسه پس از یافته‌های تطبیق آزمایشی، احتمالاً در سال ۲۰۱۸ به سایر ولایات کشور نیز گسترش خواهد یافت. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که صدور شهادت‌نامه برای فارغان صنف ۱۲ در ریاست معارف شهر کابل ۱۰۰ فیصد دیجیتلی شده است.

- در جریان گزارش سوم، وزارت معارف معلوماتی را که همراهی کمیته نظارت و ارزیابی شریک ساخته، پیشرفت خوبی از دیجیتل سازی شهادت نامه در شهر کابل را نشان می‌دهد. چنانچه، نتایج ۳۰۰۰۰ فارغین صنف دوازدهم معارف شهر کابل در سیستم جدید الکترونیکی ثبت، تأیید و چاپ شده و برای شاگردان از طریق ریاست شهادت نامه ها در شهر کابل توزیع گردیده است. بر علاوه آن ۵۰ فیصد نتایج نمرات فارغین شاگردان سال ۱۳۹۷ ولایات گرم سیر از جمله ولایت های ننگرهار، کندهار و لغمان در سیستم الکترونیکی جدید ثبت، تأیید و چاپ آن صورت گرفته است. از جمله‌ای ۵۰ فیصد شهادت نامه ها، ۳۰ فیصد شهادت نامه‌ها به شاگردان فارغ صنوف دوازدهم در مکاتب مربوطه شان توزیع گردیده است. همچنان شهادت نامه های ولایت کنر و بیرون مرزی نیز در سیستم جدید الکترونیکی ثبت، تأیید و چاپ گردیده که به زودترین فرصت به فارغان در مکاتب مربوطه شان توزیع خواهد گردید.

برای بهبود سیستم نتایج، تغییرات در فارمت داخل سیستم الکترونیکی به وجود آمده است که در این راستا برای کارمندان در ۱۰ ریاست معارف از جمله در شهر کابل، ولایت کابل، هرات، مزار، کندهار، ننگرهار، خوست، تخار، کنر و لغمان ولایت کشور ورکشاپ های آموزشی تدویر یافته است.

- وزارت معارف گزارش داده است که در ولایات دیگر نیز تسهیلاتی فراهم شده اما تاکنون در عمل تطبیق نشده‌اند. کمیته نظارت و ارزیابی در هرات، لغمان، ننگرهار، پنجشیر، پروان، بلخ، سمنگان و جوزجان مشاهده نمود که برای صدور شهادت‌نامه هنوز هم از روش دستی و سنتی استفاده می‌شود. در این ولایات، ابتکارهای جداگانه‌یی اتخاذ شده است اما هیچ نوع اصلاحات در سیستم به وجود نیامده است. برای مثال، مدیر بخش صدور شهادت‌نامه‌ها در ریاست معارف هرات دیتابیس نتایج سه ساله را ایجاد نموده است. مدیر این بخش از یکی از دانشجویان کمپیوتر ساینس خواسته بود تا پایان‌نامه‌اش را در مورد این موضوع تکمیل کند و دانشجوی مورد نظر نیز به عنوان بخشی از پایان‌نامه‌اش این دیتابیس را ایجاد نمود که در حال حاضر مورد استفاده قرار می‌گیرد. بخش صدور شهادت‌نامه تمام نتایج و شهادت‌نامه‌ها را در این دیتابیس ثبت نموده است. کمیته نظارت و ارزیابی پیشرفت در گسترش روند دیجیتلی سازی شهادت‌نامه‌های صنف ۱۲ در سرتاسر کشور را در طی ربع های آتی تحت نظارت قرار خواهد داد.

- **سفارش شماره ۳۶:** همکاران انکشافی باید در صورت نیاز، از وزارت معارف در زمینه سپردن خدمات به بیرون با وزارت همکاری نمایند. به گفته USAID، نتیجه این سفارش در برنامه‌های انکشافی جدید از جمله برنامه EQRA شامل شده است. وزارت معارف در طی دومین ربع نظارتی گزارش داد که کار نظارت بر پروژه های ساختمانی در ذیل برنامه EQRA برای ارائه خدمات موردنیاز به بیرون از وزارت سپرده می شود و کار چاپ و توزیع کتب درسی هم اکنون توسط USAID به یک شرکت خصوصی سپرده شده است و کار تدوین کتب درسی جدید نیز به زودی به مؤلفین بیرون از وزارت سپرده خواهد شد. چند مورد از فعالیت‌های دیگر پس از شروع برنامه EQRA در ذیل این برنامه به شرکت‌های بیرونی سپرده خواهند شد. همچنین، وزارت معارف یک پلان انتقالی

برای چاپ کتب درسی ارائه نموده که توسط EQRA تطبیق شده و از بودجه وزارت معارف تمویل می‌گردد. پروژه ICB برای چاپ ۳۷ میلیون جلد کتاب درسی به دلیل کامل نشدن پروژه ارزیابی به تعلیق درآمده است و NCB بر بنیاد تأییدیه دریافت شده از USAID در جریان می‌باشد. افزون بر آن، پروژه استخدام، تدارکات، ساخت و ساز مکاتب از وزارت معارف به نهادهای دیگر منتقل شده است. همچنین، معینیت تعلیمات تخنیکی و مسلکی نیز از ساختار وزارت معارف جدا و به عنوان اداره مستقل ایجاد گردیده است. بدین ترتیب، مسئولیت ها و وظایف وزارت معارف در مقایسه به زمان نشر گزارش «ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری وزارت معارف» سبک تر و متمرکز بر ارایه آموزش شده است.

- **سفارش شماره ۴۰ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی با توجه به اینکه نگرانی‌هایی در مورد اعتبار، صحت و ثقم و بروز بودن معلومات مکاتب وجود دارد، به وزارت معارف سفارش کرده است که کارمندان سیستم مدیریت معلومات وزارت معارف را دو مرتبه در سال به ۲۰ فیصد مکاتب بفرستد (یک بار در آغاز سالی تعلیمی و یک بار دیگر در پایان سال تعلیمی) تا از درستی معلومات سیستم مدیریت معلومات این وزارت اطمینان به عمل آید. به گفته وزارت معارف، پلان بررسی و سنجش اعتبار ۵ فیصد مکاتب ترتیب گردیده است که بعد از تکمیل جمع‌آوری معلومات برای سال ۲۰۱۸، توسط واحد احصائیه و آمار تطبیق خواهد شد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که هنوز تفاهم‌نامه همکاری با اداره مرکزی احصائیه امضا نشده است. با این حال، یک پیش‌نویس تخنیکی برای سنجش اعتبار معلومات توسط این اداره و با حمایت همه‌جانبه وزارت معارف تهیه شده است. اداره مرکزی احصائیه تلاش می‌کند تا جهت آغاز این پروژه حمایت مالی لازم را از همکاران انکشافی جلب نماید. "پیش‌نویس سروی مکاتب برای سنجش اعتبار معلومات" در اختیار کمیته نظارت و ارزیابی قرار گرفته است.

- وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم گزارش داده است که این وزارت کارمندانی را جهت رفع اشتباهات در فورمه‌ها، در ۳۳ ولایت به شمول شهرکابل، توظیف ساخته تا معلومات جمع‌آوری شده را در ولایات مربوطه، اصلاح، پاک‌سازی و تایید نمایند. روند کار برای تصحیح معلومات جمع‌آوری شده، طوری بوده که فورمه‌های دریافت شده از مکاتب را با ارقام ثبت شده مقایسه نموده و در صورتی موجودیت اشتباه در ارقام، آن را یا از طریق تلفن و یا هم از طریق مشاهده مستقیم اعضای نظارت از مکتب، معلومات را تصحیح کرده است. معلومات مکاتب در پنج ولایت، که شامل ولایت بادغیس، کندهار، پکتیا، بلخ و بامیان می‌شوند، از طریق برنامه CBA اضافه‌تر از ۵ فیصد تأیید و تصدیق گردیده است.

- کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را در طی نخستین ربع نظارتی با ریاست‌های معارف شهر ننگرهار، لغمان و کابل و در طی دومین ربع نظارتی و با ریاست‌های معارف هرات، پروان و پنجشیر در میان گذاشته و گفتگوهایی با آنها انجام داده است. پروژه عادی این است که ریاست‌های معارف یک فورمه هشت صفحه‌یی را از طریق کارمندان نظارت و ارزیابی و آمریت‌های معارف در میان تمام مکاتب در ولایات مربوطه توزیع می‌کنند و از آنها می‌خواهند تا فورمه‌ها را ظرف ۲۰ الی ۲۵ روز به آنها بازگردانند. به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش شده است که فورمه‌ها چندین مرتبه به دلیل اشتباهات و اغلاط رد شده‌اند. رئیس‌ان معارف در ولایات مربوطه اظهار کرده‌اند که فورمه‌ها با اشتباهات فراوان خانه‌پری شده‌اند که این مسأله نیاز به آموزش بیشتر در مورد سیستم مدیریت معلومات را به ویژه در سطح آمریت‌های معارف و مکاتب یادآور می‌شود.

- **کمیته نظارت و ارزیابی از مدیران مکاتب و کارمندان ریاست‌های معارف در مورد تفاوت معلومات مکتب و معلومات سیستم مدیریت معلومات وزارت توضیحات خواسته است.** یکی از مصاحبه‌شوندگان مکتب به کمیته نظارت و ارزیابی گفته است که معلومات مکتب ماهیت پویا دارد و تعداد دانش‌آموزان هر هفته در حال تغییر است. این نکته باید در هنگام جمع‌آوری معلومات از مکاتب، در نظر گرفته شود. همچنین، بنا به گزارش‌های ارائه شده به کمیته، دلیل اینکه شمار دانش‌آموزان افغانستان به گونه غیرواقع بینانه‌ی ۱۲ میلیون نفر گزارش شده است، به پروگرام جهانی غذا ارتباط می‌گیرد. این سازمان بعد از سال ۲۰۰۱، به مدت چند سال برای دانش‌آموزان مکاتب کمک‌های غذایی (به شمول بیسکویت، برنج و روغن) توزیع می‌کرد و از این رو بسیاری از خانواده‌ها اطفال‌شان را به خاطر گرفتن غذا و نه برای تعلیم به مکتب روان می‌کردند و زمانی که این برنامه متوقف شد، تعداد ثبت نام‌شدگان به گونه چشمگیر کاهش یافت.
- **سفارش شماره ۴۱ الف: کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که تشکیلات ریاست تفتیش داخلی را افزایش دهد.** وزارت معارف در ربع اول گزارش داده بود که برای افزایش ۱۰ فیصدی تعداد مفتشان داخلی خود در ظرف دو سال، ساختار ریاست تفتیش داخلی را بازنگری نموده و استخدام ۱۲ مفتش جدید را از دفتر ریاست جمهوری درخواست نموده است. در حال حاضر، بحث و گفتگو در این مورد در میان وزارت معارف، دفتر ریاست جمهوری و کمیسیون اصلاحات اداری جریان دارد. ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که ریاست عمومی منابع بشری بناء به حکم سرپرست وزارت معارف (مکتوب شماره ۸۳۰ مورخ ۱۳۹۷/۴/۱۳) که در آن گفته شده است ۱۰ بست جدید به تشکیل تفتیش داخلی اضافه خواهد شد، دو پست تاکنون به گونه رسمی اعلان شده و استخدام برای هشت بست باقی‌مانده در قالب تشکیل ۱۳۹۷ انجام خواهد شد. کمیته نظارت و ارزیابی، این موضوع را همراهی وزارت معارف تعقیب و پی‌گیری نموده است. معلومات وزارت معارف برای گزارش دوره سوم نشان می‌دهد که در این مورد، پیشرفت بیشتر صورت نگرفته است.
- **سفارش شماره ۴۲ الف: در ارتباط به تأسیس کمیته عالی تفتیش، یک لایحه وظایف تهیه شده است.** وزارت معارف طی دوره سوم نظارتی، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که لایحه وظایف نهایی و توسط سرپرست وزارت معارف منظور شده است. فهرست اعضای کمیته که شامل معینان و روسا می‌باشد، طی پیشنهاد جداگانه به مقام وزارت معارف فرستاده شده است. وزارت معارف در حال برنامه‌ریزی برای آن است تا کمیته عالی تفتیش را در زودترین فرصت فعال نماید. این کمیته تا سومین ربع نظارتی تأسیس و فعال نشده است. کمیته نظارت و ارزیابی، پس از آنکه این کمیته به فعالیت آغاز کند، به عنوان ناظر در جلسات آن اشتراک خواهد کرد.
- **سفارش شماره ۴۶ الف: کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش نموده است که استراتژی مبارزه با فساد خویش را تدوین و نشر نماید.** وزارت معارف متعاقباً پلان عملی مبارزه با فساد/اداری خویش را بر بنیاد یافته‌های ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری کمیته تدوین نمود. وزارت معارف همچنان یک کمیته مبارزه با فساد اداری را جهت حصول اطمینان از تطبیق پلان عملی نامبرده تأسیس نموده است. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که پلان عملی مبارزه علیه فساد اداری در اختیار تمام ریاست‌های وزارت معارف قرار گرفته است. کمیته نظارت و ارزیابی هنگام بازدید از ولایات هرات، پنجشیر و پروان در طی ربع دوم

دریافت که هیچ یک از آنها از استراتژی مبارزه علیه فساد اداری و پلان عمی مبارزه علیه فساد اداری وزارت معارف، آگاهی ندارند. وزارت معارف در جریان این دوره نظارتی به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که آنها استراتژی و پلان مبارزه با فساد را طی سیمیناری به روسای معارف ولایات، تشریح کرده است. کمیته نظارت و ارزیابی در سفرهای ولایتی که در ولایت های بلخ، جوزجان و سمنگان داشته، دریافت که هیچ یکی از مسئولین ولایتی معارف در باره این این دو سند آگاهی ندارند. کمیته نظارت و ارزیابی، روند تطبیق استراتژی و پلان عمل مبارزه با فساد اداری این وزارت را نظارت خواهد کرد و در هر دوره نظارتی، از تطبیق آن گزارش رایا خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۴۸:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت باید تمام اطلاعات که شامل اسناد و گزارش‌های باشند را مطابق به قانون دسترسی به اطلاعات منتشر نماید و مکانیزمی ترتیب دهد تا با استفاده از آن بتواند، در صورت درخواست، اطلاعات موجود را در دسترس مردم قرار دهد. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی گزارش داد که این وزارت روی میکانیزمی کار می کند که براساس آن، در مواردی که درخواست اطلاعات صورت می گیرد، بتواند اطلاعات را در اختیار متقاضی قرار دهد. وزارت معارف، اما در دومین ربع نظارتی در مورد طرح و میکانیزم که از آن سخن گفته بود، گزارش نداده است. ریاست نشرات وزارت معارف به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که آنها اطلاعات مورد نظر را به طور روزانه در اختیار رسانه‌ها و خبرنگاران قرار می دهند. این ریاست همچنین گفته است که اطلاعات را از طریق آدرس های ذیل به اشتراک گذاشته می شوند:

link: <http://moe.gov.af> ○

<https://www.facebook.com/ministry-of-education-afghanistan-۱۷۹۱۳۸۱۴۵۵۵۲۱۱۴> ○

http://twitter.com/education_af ○

- اگرچه این ابتکار وزارت معارف قابل قدر است؛ اما انتظار کمیته نظارت و ارزیابی در مورد تطبیق این سفارش از تشریک معلومات با خبرنگاران فراتر می باشد. انتظار کمیته نظارت و ارزیابی از وزارت معارف این است که این وزارت اطلاعاتی را که قانون دسترسی به اطلاعات، اجازه داده است را در دسترس همگان قرار دهد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را در جریان دوره سوم نظارتی، همراهی وزارت معارف پی گیری کرده است. براساس گزارش وزارت معارف، این وزارت یک کمیته را در این خصوص تحت رهبری مقام وزارت معارف ایجاد کرده است که جلسات آن به شکل منظم دایر می گردد و در نتیجه تصامیم این کمیته اطلاعات مورد ضرورت به نشر سپرده می شود.

- **سفارش شماره ۴۹:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف [ریاست روابط عامه] سفارش نموده است که "قصه های موفقیت" و نوآوری ها در بخش اصلاحات و مبارزه با فساد در سکتور معارف را به شکل علنی نشر نماید و همچنان به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش دهد. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی گزارش داده است که این کار "به طور روزانه" انجام می شود. ریاست نشرات وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که آنها چنین معلوماتی را به طور روزانه منتشر می کنند. این ریاست لینک های زیر را به عنوان شواهد ارائه کرده است (و کمیته نظارت و ارزیابی تصدیق نموده است که در لینک های زیر چند مورد از قصه های موفقیت در دسترس گذاشته شده اند).

<http://moe.gov.af/> ○

- کمیته نظارت و ارزیابی، آدرس های فوق را در جریان دوره نظارتی سوم نظارت و مشاهده کرده است که از طریق بعضی آن، داستان های موفقیت وزارت معارف با مردم شریک ساخته شده است. کمیته نظارت و ارزیابی توقع دارد که وزارت معارف برای جلب اعتماد مردم، داستان های موفقیت معارف را فعالانه تر از وضعیت فعلی از طریق وبسایت خویش، مجله معارف، تلویزیون معارف و دیگر رسانه های جمعی نشر کنند.

- **سفارش شماره ۵۴:** وزارت مالیه باید بودجه وزارت معارف و مصرف آن را هر سال در دسترس عموم قرار دهد. وزارت معارف گزارش داده است که وزارت مالیه سند عمومی بودجه را همه ساله بعد از منظوری از طریق وبسایت ریاست عمومی بودجه وزارت مالیه به نشر می رساند. هر فرد و شهروند کشور می تواند به آن دسترسی داشته باشد. وزارت مالیه به طور ربعوار بعد از جمع آوری گزارش ها از واحد های بودجی کشور، مصرف بودجه را توحید و به کابینه جمهوری اسلامی افغانستان و شورای ملی ارسال می نماید و نیز نسخه آن را در وبسایت وزارت مالیه نشر می کند. کمیته نظارت و ارزیابی می پذیرد که بودجه ملی که بودجه وزارت معارف نیز در آن شامل است، از طریق وبسایت به صورت علنی نشر می شود. اما جزییات بودجه وزارت معارف را به تفکیک ولایات و ولسوالی ها ندارد. کمیته نظارت و ارزیابی انتظار دارد که وزارت معارف، بودجه و مصرف واقعی خود را با جزییات ولایات و ولسوالی ها نشر نماید.

۴. سفارشات که مطالعه یا کار بالای آنها آغاز شده است

در جریان دوره سوم نظارتی، ۳۸ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، در کتگوری «کار بالای آن آغاز گردیده است» قرار گرفته است. وضعیت سفارشات در تناسب با اقدامات که وزارت معارف و دیگر نهادهای ذیربط در جریان هر دوره نظارتی انجام می دهند، تغییر می کند. احتمالاً، در دوره نظارتی بعدی، تعداد این کتگوری از سفارشات نیز کاهش یابد. وضعیت ۳۸ سفارشی که کار و مطالعه در مورد آغاز گردیده، در ذیل اشاره گردیده است:

- **سفارش شماره ۳ج:** وزارت معارف در راستای عقد قرارداد با جوامع محلی برای تأمین نیروی کاری غیرماهر برای احداث مکاتب، انجینرهایی را استخدام نموده است تا از امور ساختمانی نظارت به عمل آورند و کارگران غیرماهر را برای پروژه های احداث مکاتب به کار گمارند. وزارت معارف گزارش داده است که موضوع را همراه با وزارت احیاء و انکشاف دهات و وزارت انکشاف شهری پیگیری خواهد کرد تا عین مندرجات برنامه میثاق شهروندی را تطبیق نمایند. بر بنیاد گزارش ها، تمام پروژه های تحت سرپرستی وزارت شهرسازی، به جز پروژه احداث تعمیرات از پیش ساخته شده که توسط شرکت های ساختمانی انجام می شوند، با استفاده از نیروی کار محلی تطبیق می شوند. همچنین، وزارت احیاء و انکشاف دهات پروژه ها را از طریق قرارداد با شوراهای انکشافی محل تطبیق می کند که خود دارای پالیسی ها و رهنمودهای خاص می باشند. افزون بر این، وزارت معارف گزارش داده است که وزارت شهرسازی و وزارت احیاء و انکشاف دهات هر دو از نیروی کار محلی برای پروژه های ساختمانی استفاده می کنند.

- **سفارش شماره ۳د:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که در مطابقت به قانون تدارکات ملی، پالیسی ها و طرز العمل های ضد فساد را در روند تدارکات، ساخت و ساز مکاتب، تطبیق و عملی

نماید. اگرچه این مسئولیت عمدتاً از وزارت معارف به وزارت های انکشاف دهات و وزارت شهرسازی انتقال یافته است؛ وزارت معارف گزارش داده است که به منظور تنفیذ پالیسی ها و طرزالعمل های تدارکاتی مبارزه با فساد در احداث مکاتب، بخش مفصلی از پلان اصلاحات جدید این وزارت به اصلاحات در تدارکات اختصاص یافته است. کدر رهبری وزارت معارف یک تیم حمایتی را در ریاست تدارکات توظیف نموده تا پروسه را سرعت ببخشد و از وجود شفافیت در همه پروژه ها به شمول پروژه های ساختمانی اطمینان دهد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که ریاست تدارکات آن وزارت به تازگی با توجه به تغییرات عمومی در تشکیل، از طریق برنامه CBR کارمندان جدیدی را استخدام و توظیف نموده است. پیش بینی می شود تیم تدارکات جدید اصلاحات و تغییرات مثبتی را در تمام ابعاد تدارکات وزارت معارف پدید آورد.

- وزارت معارف در هماهنگی با وزارت احیاء و انکشاف دهات و وزارت شهرسازی و اراضی، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که میان وزارت معارف و دو وزارت نامبرده، روی تطبیق پالیسی ها و طرزالعمل های ضد فساد در تطبیق پروژه های ساختمانی تاکید صورت گرفته است. ریاست تدارکات وزارت معارف، طی دوره نظارتی سوم، گزارش داده است که آنها برای رسیدگی به شکایات و جلوگیری از فساد تدارکاتی، یک کمیته خاص ایجاد کرده است. اعلانات تدارکات طبق قانون و طرزالعمل تدارکات به صورت کامل در وب سایت اداره تدارکات ملی، وب سایت وزارت معارف، تلویزیون معارف، افغان اعلانات، به اعلان سپرده می شوند که داوطلبان می توانند به شکل الکترونیکی اسناد داوطلبی را دریافت کنند. کمیته نظارت و ارزیابی، این موضوع را با دو وزارت دیگر در جریان ربع بعدی که اخیراً اشخاص ارتباطی خود را به این کمیته معرفی کرده است، پی گیری و تعقیب خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۴ ب:** درس های آموخته شده از تحلیلی که وزارت معارف در مورد «پالیسی معارف/آموزش محلی» انجام داده است، باید به شکل علنی پخش شود. وزارت معارف گفته است که درس های آموخته شده طی یک ورکشاپ و همچنین طی جلسات گروه کاری آموزش محلی به همکاران انکشافی ارائه شده اند. همچنان، در این مورد یک مطالب/گزارش مختصر تهیه و در دسترس عموم مردم قرار خواهد گرفت. انتظار کمیته نظارت و ارزیابی فراتر از ارایه آن برای شرکای انکشافی بوده، تاکید دارد که درس های آموخته شده باید در قالب یک گزارش ولو مختصر، علنی نشر شود.

ریاست نشرات وزارت معارف، در دومین ربع نظارتی معلومات متفاوتی را با کمیته نظارت و ارزیابی شریک ساخت. براساس گزارش این ریاست، آنها درس های آموخته شده از بازنگری پالیسی آموزش محلی را از طریق اعلامیه های مطبوعاتی، مصاحبه ها، وب سایت و از طریق صفحات رسانه های اجتماعی در اختیار عموم گذاشته است. آنها ادعا کرده است که تجارب و درس های آموخته شده از طریق رسانه ها در اختیار عموم قرار گرفته است. کمیته نظارت و ارزیابی، اما شواهدی را بدست نیاورده است که بتواند این ادعای وزارت معارف را ثابت بسازد. وزارت معارف همچنین گزارش داده است که پالیسی بازنگری شده آموزش محلی و رهنمود های اجرایی آن توسط تعلیمات عمومی تایید و منظور نشده است. نسخه انگلیسی این پالیسی، اکنون از طریق وبسایت وزارت معارف در دسترس عموم قرار گرفته است. نسخه های دری و پشتو آن، هنوز ترجمه نشده اند. وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، همچنان ادعای دوره قبلی را تکرار و گزارش داده است که ریاست ارتباطات و آگاهی عامه تجارب بدست آمده را از طریق رسانه ها پخش و نشر کرده است.

- **سفارش شماره ۱۲ ب:** وزارت معارف در راستای ایجاد هماهنگی بین پلان‌های استراتژیک وزارت معارف و تحصیلات عالی برای تطبیق سفارشات مندرج «چارچوب لیاقت / ظرفیت معلمان / افغانستان (TCAP)» به پیشرفت‌هایی در زمینه برقراری هماهنگی عملی در بین دو وزارت نامبرده، دست یافته است. وزارت معارف بیان کرده است که آنها برای هماهنگ ساختن پلان‌های استراتژیک تفاهم‌نامه‌یی را با وزارت تحصیلات عالی امضاء کرده‌اند. *کمیته نظارت و ارزیابی، طی دوره نظارتی سوم، در مورد تطبیق این تفاهم‌نامه از وزارت های نامبرده، جزئیات بیشتر از این دریافت نکرده است.*

- **سفارش شماره ۱۲ و:** کمیته نظارت و ارزیابی، به وزارت معارف سفارش کرده است که به منظور جلوگیری از غیرحاضری معلمان از ابزارهای تکنالوژیک استفاده کند. وزارت معارف به منظور استفاده از ابتکارات تکنالوژی معلوماتی برای مقابله با مشکل "کارگریزی/غیرحاضری" معلمان و کارمندان مکاتب، بحث‌ها و گفتگوهای اولیه-یی را انجام داده است. در این راستا، یک پروژه با استفاده از تکنالوژی به شکل آزمایشی در یکی از ولایات کشور تطبیق خواهد شد. سپس بر مبنای یافته‌های تطبیق پروژه آزمایشی، در مورد تطبیق این سیستم در سرتاسر کشور تصمیم گرفته خواهد شد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی، گزارش داد که به دلیل کمبود بوده انکشافی هیچ پیشرفتی در این زمینه صورت نگرفته است. وزارت معارف همچنان در جستجوی یک نرم-افزار موبایل است که بتواند غیرحاضری و کارگریزی کارمندان مکاتب را ردیابی و پی‌گیری نماید. در این خصوص، یک برنامه آموزشی یک روزه، در ۱۹ ثور ۱۳۹۷ در کابل، برای ۲۱ تن از کارمندان ولسوالی‌های پنج ولایت کشور (فراه، کابل، لوگر، پنجشیر و پروان) برگزار شد. یکی از موضوعات این برنامه نظارت از طریق موبایل بود. علاوه بر آن وزارت معارف برنامه‌ریزی کرده است تا سیستم مدیریت و معلومات منابع بشری خویش را بروزرسانی کند تا بتواند موارد کارگریزی کارمندان را به گونه آسان‌تر ثبت نماید. چنانکه در بالا اشاره شد، کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی فعلاً در حال تهیه یک سیستم مدیریت و معلومات منابع بشری "همه جانبه" را در سطح کل دولت می‌باشد که متعاقباً توسط تمام وزارت‌ها به شمول وزارت معارف مورد استفاده قرار خواهد گرفت. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره نظارتی سوم، معلومات که پیشرفت بیشتر در این مورد نشان دهد را دریافت نکرده است.

معینیت سوادآموزی وزارت معارف، قبلاً گزارش داده بود که قراردادی را با یک نهاد سومی بنام FASTRACK با حمایت مالی و تخنیکی یونسکو امضاء کرده است که در آن کورس‌های سوادآموزی با استفاده از GPS نظارت خواهند شد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را در جریان دوره نظارتی سوم با معینیت سوادآموزی تعقیب کرده است. براساس معلومات معینیت سوادآموزی، نظارت از طریق یک نهاد سومی آنهم با استفاده از GPS به لحاظ اقتصادی بسیار سنگین است و از این جهت، یونسکو به تداوم آن موافقت نکرده است.

- **سفارش شماره ۲۱ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که یک کمیته عالی نظارت را برای نظارت از اصلاحات در سکتور معارف، تأسیس کند. وزارت معارف متعاقباً یک کمیته تخنیکی اصلاحات را تأسیس کرده است؛ *پلان ملی / اصلاحات معارف* را تهیه کرده و نیز رهنمودهایی را برای احیای تشکیل وزارت معارف ترتیب داده است. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده است که کمیته عالی نظارت تأسیس شده و اعضای این کمیته به شکل منظم تشکیل جلسه می‌دهند. کمیته نظارت و ارزیابی چندین مرتبه از وزارت معارف خواسته است تا اعضای کمیته نظارت و ارزیابی را به عنوان ناظر به این

جلسات دعوت نماید. تاکنون اما دعوت به عمل نیامده است. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان دوره نظارتی سوم نیز در جلسات این کمیته که وزارت مدعی است که آن را ایجاد کرده، اشتراک نکرده است. وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، صرفاً گزارش داده است که این کمیته متشکل از نمایندگان جامعه مدنی و سایر جوانب ذیدخل می باشد. یکی از وظایف این کمیته، نظارت از تطبیق سفارشات و ترتیب گزارشات به کمیته نظارت و ارزیابی می باشد.

- **سفارش شماره ۲۱ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی همچنان سفارش کرده است که رهبری وزارت معارف، همکاران انکشافی، نهادهای جامعه مدنی و دیگر دست‌اندرکاران ذیربط در «کمیته عالی نظارت از اصلاحات»، که وزارت معارف مدعی است که آن را ایجاد کرده، به عنوان عضو در نظر گرفته شوند. وزارت معارف نیز متعاقباً گزارش داده که از طریق کمیته دائمی برنامه NESP و سایر گروه‌های کاری وزارت، با همکاران انکشافی و نهادهای جامعه مدنی مشورت‌هایی صورت گرفته است. کمیته نظارت و ارزیابی تاکنون لایحه وظایف کمیته عالی نظارت را دریافت نکرده است تا تشخیص دهد که آیا این سفارش تطبیق شده است یا خیر. وزارت معارف در جریان گزارش سوم، معلومات که پیشرفت بیشتر در این عرصه را نشان دهد را همراهی کمیته نظارت و ارزیابی شریک نساخته است.

- **سفارش شماره ۲۱ ج:** کمیته عالی نظارت بر اصلاحات، اصلاحات در سرتاسر وزارت معارف را نظارت هماهنگی و پی‌گیری خواهد کرد. در سفارش شماره ۲۱ الف، اشاره گردید که وزارت معارف تا کنون یک کمیته تخنیکی اصلاحات را تأسیس کرده است؛ پلان ملی اصلاحات معارف را تهیه کرده و نیز رهنمودهایی را برای احیای تشکیل وزارت معارف ترتیب داده است. کمیته نظارت و ارزیابی، لایحه وظایف این کمیته را مطالعه نکرده است تا تشخیص دهد که الزامات این سفارش برآورده شده است یا خیر. وزارت معارف در جریان گزارش سوم، معلومات که پیشرفت بیشتر در این عرصه را نشان دهد را همراهی کمیته نظارت و ارزیابی شریک نساخته است.

- **سفارش شماره ۲۳ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که "شبکه‌های اصلاحات" را در هر ولایت جهت هماهنگی، نظارت و اعمال فشار برای ایجاد اصلاحات در سطح سکتور معارف را تأسیس نماید. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده است که شبکه‌های اصلاحات در هر یک از ریاست‌های معارف ولایات تأسیس شده است. این شبکه‌ها به گونه ماهوار و هفته‌وار تشکیل جلسه می‌دهند. کمیته نظارت و ارزیابی در دومین ربع نظارتی از ریاست‌های معارف هرات، پنجشیر و پروان بازدید نمود. اما هیچ یک از این ریاست‌ها از تأسیس شبکه‌های اصلاحات آگاهی نداشتند. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان دوره سوم، معارف ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان را مورد مطالعه قرارداده است که هیچ یکی از ریاست‌های مذکور در جریان ایجاد چنین شبکه و کمیته قرار نداشته است. وزارت معارف در جریان دوره سوم نظارتی، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که جلسات به منظور اصلاحات، در سطح امریت‌های معارف ولسوالی و ریاست‌های معارف ولایات به شکل منظم دایر گردیده است، در حالیکه کمیته نظارت و ارزیابی چنین ادعای بزرگی را ثابت نتوانسته است. در جریان سفرهای ولایتی، صرف ریاست معارف جوزجان گفته که آنها یک کمیته خاص برای آوردن اصلاحات در ریاست معارف این ولایت ایجاد کرده که جلسات آن برگزار می‌شود.

- **سفارش شماره ۲۳ ب:** شبکه‌های اصلاحات ولایتی باید متشکل از رؤسای معارف، آمران معارف و همکاران انکشافی باشند. معلومات شریک شده برای کمیته نظارت و ارزیابی در دومین ربع نظارتی نشان می‌دهد که وزارت معارف شبکه‌های پیشنهادی را تأسیس نموده است. با این حال، چنانکه پیشتر گفته شد، یافته‌های کمیته نظارت و ارزیابی در جریان بازدید از ریاست‌های معارف هرات، پنجشیر و پروان نشان می‌دهد که هیچ یک از آنها از تأسیس چنین شبکه‌هایی آگاهی ندارند. کمیته نظارت و ارزیابی شواهد لازم را در خصوص این ادعای وزارت معارف که جلسات هماهنگی ماهوار برگزار می‌شوند و شرح آن ثبت می‌شوند، تا کنون جمع‌آوری نکرده است. به تعبیر دیگر، وزارت معارف در جریان دوره سوم نظارتی، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که جلسات به منظور اصلاحات، در سطح امریت‌های معارف ولسوالی و ریاست‌های معارف ولایات به شکل منظم دایر گردیده است، در حالیکه کمیته نظارت و ارزیابی چنین ادعایی را در سفرهای ولایتی خویش در جریان دوره نظارتی سوم، ثابت نتوانسته است.
- **سفارش شماره ۲۴ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به دفتر امور پارلمانی وزارت معارف سفارش نموده است که هر نوع تماس و تعامل میان وکلای پارلمان و وزارت را مستند نماید. دفتر امور پارلمانی گزارش داده که کاپی-های درخواست‌نامه‌هایی که وکلای پارلمان به وزارت معارف ارائه نموده‌اند را جمع‌آوری و ثبت کرده است. برای مثال، دفتر امور پارلمانی گزارش داده است که آنها در ماه جولای (سرطان)، ۹۱۰ درخواست‌نامه ارائه شده از سوی وکلای پارلمان را ثبت کرده‌اند. این درخواست‌نامه‌ها در زمینه‌های ذیل ارائه شده‌اند: احداث مکاتب، انتقال/تبدیلی معلمان و سایر کارمندان از یک مکتب به مکتب دیگر، توزیع کتب درسی، چوکی، میز و تجهیزات دیگر در بین مکاتب، ثبت نام متعلمان در مکاتب و غیره. دفتر امور پارلمانی معتقد است که این نوع مداخلات/درخواستی‌ها با قانون مطابقت دارند. کمیته نظارت و ارزیابی بدین باور است که مداخله وکلای پارلمان در امر استخدام، جابجایی و یا تبدیلی معلمان توجیه قانونی نداشته و یک مداخله خلاف قانون است. تبدیلی معلمان چرا براساس ضرورت و پلان وزارت معارف نباشد؟ کمیته نظارت و ارزیابی در جریان سفرهای ولایتی (بلخ، جوزجان، سمنگان) که داشته، دریافته است که ریاست‌های معارف ولایات با مداخلات وکلای پارلمان در امور مربوطه شان مواجه می‌باشند؛ چیزی که وزارت معارف در مرکز آن را یک امر قانونی می‌دانند. این دوگانگی در برداشت از تعامل با وکلای پارلمان سبب مداخلات و چالش‌های زیاد در سطح معارف ولایات گردیده است. این نوع مداخلات مشکل ساز است و کمیته نظارت و ارزیابی در ربع‌های بعدی به پیگیری بیشتر این قضیه خواهد پرداخت.
- **سفارش شماره ۲۴ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به دفتر امور پارلمانی وزارت معارف سفارش نموده است هر نوع تلاشی را که وکلای پارلمان برای دخالت غیرقانونی [در امور وزارت معارف] انجام می‌دهند، ثبت و مستند نماید. چنانکه در سفارش شماره ۲۴ الف گفته شد، دفتر امور پارلمانی معتقد است که محتوای درخواست‌نامه-های وکلای پارلمان با قانون مطابقت دارند. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان سفرهای ولایتی که داشته، دریافته است که ریاست‌های معارف ولایات با مداخلات وکلای پارلمان در امور مربوطه شان مواجه می‌باشند؛ چیزی که وزارت معارف در مرکز آن را یک امر قانونی می‌دانند. این دوگانگی در برداشت از تعامل با وکلای پارلمان، سبب مداخلات و چالش‌های زیاد در سطح معارف ولایات گردیده است.

سفارش شماره ۲۶: کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که از موجودیت سیستم شفافیت و حسابدهی (مجازات و مکافات) و عملی شدن آن در مورد کارمندان معارف اطمینان به عمل آورد. هرچند به لحاظ تخنیک از قبل یک سیستم مجازات و مکافات بر مبنای قانون معارف و قانون خدمات ملکی در وزارت وجود داشته است، اما مساله تطبیق آن می باشد. وزارت معارف در طی سومین دوره نظارتی، گزارش داده است که از آغاز سال ۱۳۹۷ الی اخیر ماه عقرب به تعداد ۳۵۹۶ تن از مامورین وزارت معارف با در نظر داشت قانون کارکنان خدمات ملکی و طرز العمل مکافات، مورد تقدیر قرار گرفته است. همچنان، سیستم مجازات و تنبیه مامورین این وزارت با در نظر داشت قانون کارکنان خدمات ملکی که در بر گیرنده ۵ اصل (توصیه، اخطار، کثر معاش، تبدیلی و انفکاک) می باشد، نیز تطبیق می شود که از آغاز سال ۱۳۹۷ الی اکنون به ۱۵۹ تن مامورین مرکز و ولایات را شامل می گردد که در سوانح شان درج گردیده است.

سفارش شماره ۲۸ ب: تشکیل بازنگری شده ریاست تدارکات وزارت معارف دارای یک بخش جداگانه زیر نام "ریاست تسهیل قراردادهای" می باشد که با نظارت بر اسناد روند قراردادهای را تسهیل می کند. سایر ریاست های وزارت معارف که مالک پروژه ها می باشند و از تخصص تخنیک مربوطه برخوردار هستند، و مسوولیت نظارت بر پیشرفت در اجرای تمام قراردادهای اعطاء شده را به عهده دارند. وزارت معارف در تطبیق پروژه های تحت تمویل بانک جهانی از رهنمودهای بانک جهانی استفاده می کند؛ با این حال، این وزارت در ارتباط به سایر پروژه های تمویلی به شمول پروژه هایی که از بودجه اختیاری تمویل شده اند، از قواعد و طرز العمل های دولت افغانستان استفاده و پیروی می کند. این سفارش بایست همراهی وزارت شهرسازی و وزارت احیاء و انکشاف دهات تعقیب و پی گیری گردد؛ زیرا مسوولیت احداث مکاتب به آنها انتقال یافته است.

- سفارش شماره ۳۱ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که ریاست های معارف ولایات باید بودجه های ولایتی و مصارف واقعی شان را هر سال در دسترس عموم قرار دهد. به تعبیر دیگر، بودجه و مصارف شان را به مردم گزارش دهد. ریاست های معارف در سطح ولایات دارای چهار کود بودجه - ای می باشند: کود شماره ۲۱ مخصوص معاشات، کود ۲۲ مخصوص کرایه خانه یا تعمیر و خدمات، کود ۲۴ مخصوص هزینه های امور مربوطه و کود ۲۵ مخصوص دیگر هزینه های مربوطه می باشد. از این رو، مکاتب نیازمندی های شان را بر بنیاد این چهار کود از آمريت معارف مطالبه می کنند و متعاقباً از نحوه مصرف آن گزارش می دهند.

وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده بود که پروسه ترتیب بودجه برای کل دولت متمرکز می باشد. از این رو، وزارت معارف در مشوره با وزارت مالیه بالای ایجاد یک مکانیزمی کار می کند تا بودجه مورد نیاز هر ولایت را بنا به نیازمندی ها و پلان های آنها تعیین کند و سپس هر ولایت، آنها را در دسترس عموم مردم بگذارد. بر بنیاد برنامه ریزی ها در سال ۱۳۹۸ پلان و بودجه ریاست های معارف باید در دسترس عموم مردم قرار داده شود.

- وزارت معارف در جریان سومین دوره نظارتی، به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که هدف این سفارش از چند روش برآورده می شود. نخست، وزارت مالیه سند عمومی بودجه را همه ساله بعد از منظوری از طریق وب سایت ریاست عمومی بودجه وزارت مالیه به نشر می رساند. شهروندان کشور به آسانی می توانند به آن دسترسی داشته باشند. دوم، وزارت معارف بعد از ارزیابی و تحلیل مصارف بودجوی، مصمم بر

آن شده است که تا ختم سال مالی ۱۳۹۷ بودجه، مصرف، شاخص مصرف، بودجه باقی مانده و دلایل عدم مصرف آن را به تفکیک هر ولایت، برنامه و کود های بودجی آن، بطور عموم از طریق وبسایت وزارت معارف و در سطح ادارات محلی (ولایات) از طریق رسانه های محلی، رسانه های اجتماعی، جامعه مدنی و شورای ولایتی نشر و بدسترس عموم شهروندان قرار دهد. از نظر کمیته نظارت و ارزیابی، این ابتکار قابل ستایش است، در صورتیکه در حد پلان روی کاغذ باقی نماند. تا کنون این کار در سطح ولایات (بلخ، سمنگان و جوزجان) جنبه عملی بخود نگرفته است.

در هرات سالهاست که نهادهای جامعه مدنی برای بودجه ولایتی معارف دادخواهی می کنند. در جریان بازدید کمیته نظارت و ارزیابی از ولایت هرات، نهادهای جامعه مدنی پروژه "مشارکت شهروندان برای تأمین شفافیت و حسابداری در بودجه بندی سکتورهای معارف و صحت و ولایت هرات" را آغاز کردند. یکی از مولفه های این پروژه دادخواهی و کار بالای بودجه بندی ولایتی در سکتورهای معارف و صحت می باشد.

- **سفارش شماره ۳۲ الف:** چنانکه پیشتر گفته شد، چند مورد از سفارشات کمیته نظارت و ارزیابی به همکاران انکشافی ارتباط می گیرند. کمیته نظارت و ارزیابی سفارش نموده است که همکاران انکشافی برنامه های تمویلی شان را در حمایت از اصل شایسته سالاری معلمان عیار بسازند. در طی نخستین ربع نظارت، این مسأله در طی جلسه گروه انسجام با همکاران انکشافی در میان گذاشته شد (هر چند باید خاطر نشان کرد که USAID و کانادا شرکت کنندگان اصلی این جلسه بودند و همکاران انکشافی دیگر در آن حضور نداشتند). این کار را در سطوح پالیسی سازی و ایجاد ظرفیت انجام می دهد، زیرا آنها از قبل این تدابیر را در برنامه EQRA (که جایگزین برنامه EQUIP شده و توسط بانک جهانی نظارت خواهد شد) شامل نموده اند. وزارت معارف در مورد این سفارش خاص گزارش داده است که پالیسی جدید التصویب "آموزش محلی" به مسأله انتصاب معلمان بر بنیاد شایسته سالاری رسیدگی می کند. وزارت معارف در جریان دومین ربع نظارتی گزارش داد که این مسأله برای یک بار دیگر همراه با همکاران انکشافی و همکاران اجرایی و در طول جلسات گروه کاری انسجام به بحث گذاشته شده است. همکاران انکشافی و وزارت معارف چارچوب هزینه بندی برای آموزش محلی را پیش نویس کردند تا سپس این چارچوب را نهایی سازند. گروه کاری آموزش محلی یک گروه کاری دیگر را توظیف نمود تا چارچوب هزینه بندی برای تطبیق پالیسی آموزش محلی را توسعه دهد. استخدام معلمان و میزان معاشات موارد عمده ای هستند که توسط این گروه کاری مورد بررسی قرار می گیرند.

- وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، گزارش داده است که وزارت معارف و همکاران انکشافی پیرامون موضوع چارچوب هزینه بندی برای آموزش محلی، طرحی را انکشاف داده و طی جلسه بعدی گروه تعلیمات محلی این چارچوب از طریق وزارت معارف پیشکش و در هماهنگی با همکاران انکشافی نهایی و تصویب می گردد.

- **سفارش شماره ۳۲ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی همچنین به همکاران انکشافی سفارش نموده است که برنامه های تمویلی مربوط به انتصاب معلمان بر بنیاد شایستگی را انسجام بخشند. USAID از قبل از طریق گروه های کاری و مکانیزم های دیگر بر روی هماهنگ سازی برنامه هایش تمرکز داشته است. همچنین، بانک جهانی برنامه هایش را از طریق برنامه EQRA هماهنگ نموده است. وزارت معارف در طی دومین ربع نظارتی گزارش داده است همکاران انکشافی توافق نموده اند که قابلیت ها و میزان معاشات در تمام پروژه بر مبنای بسته تهیه شده

هزینه‌ها، هماهنگ شود. در جریان دوره نظارتی سوم، وزارت معارف گزارش داده است که بعد از نهایی سازی و تصویب چارچوب هزینه‌ها برای آموزش محلی، وزارت معارف و همکاران انکشافی در استخدام معلمین از بسته تهیه شده، استفاده و از اجزای خویش پیرامون آن گزارش ارائه نمایند.

- **سفارش شماره ۳۳:** کمیته نظارت و ارزیابی به همکاران انکشافی سفارش کرده است که دامنه فعالیت‌های ارتقای ظرفیت را گسترش دهند. به نقل از وزارت معارف، نیاز به افزایش ظرفیت در پلان استراتژیک ملی سوم معارف (NESP III) برجسته شده است. در طی جلسات کمیته هدایت‌کننده پلان NESP III، از همکاران انکشافی درخواست شده تا از ارتقای ظرفیت حمایت نمایند. تمویل کنندگان دامنه پلان‌های انکشافی‌شان را گسترش بخشیدند. با توجه به معلومات تازه‌پی که وزارت معارف در دومین ربع نظارتی ارائه نموده، یک تفاهم‌نامه بین SIDA و یونسکو برای بهبود ظرفیت وزارت معارف در بخش‌های پلان‌گذاری و نظارت، سوادآموزی، نصاب تعلیمی و تربیه معلم در سطوح ملی و منطقوی به امضاء رسیده است. دامنه فعالیت‌های ارتقای ظرفیت (CBA) گسترش یافته است و اکنون شامل آموزش کارمندان در بخش‌های پلان‌گذاری، تدارکات، سیستم مدیریت معلومات وزارت معارف، منابع بشری، امور مالی و سیستم‌سازی می‌شود. فهرست اشتراک‌کنندگان (که در برنامه‌های آموزشی جاپان و هندوستان اشتراک می‌کنند) در طی این ربع با کمیته نظارت و ارزیابی شریک ساخته شده است. به همین ترتیب، وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، گزارش داده است که در رابطه به گسترش ارتقای ظرفیت کارمندان، وزارت معارف به همکاری موسسه GIZ یک نیازسنجی ظرفیتی را جهت توسعه فعالیت‌های ارتقای ظرفیت راه اندازی نموده است. نتایج و پلان ارتقای ظرفیت آن بزودی شریک ساخته خواهد شد.

- **سفارش شماره ۳۴:** وزارت معارف برای آنکه بتواند آموخته‌های برنامه "آموزش محلی" را در مکاتب پیاده کند، تلاش نماید تا موارد آموخته‌شده از آموزش محلی (برای مثال، تمرکز بیشتر بالای سهم ساختن جوامع محلی در تعلیم اطفال و حمایت از مکتب، و استخدام و آموزش معلمان زن بیشتر) را در پلان NESP III شامل نماید. وزارت معارف در جریان ربع دوم گزارش داده است که بر بنیاد پلان ملی سالانه (۱۳۹۷) قرار است ۳۰۰۰ معلم زن در مناطق روستایی استخدام شوند که تاکنون این بسته‌ها در سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ اعلان گردیده اما به دلیل نبود بودجه استخدام آن متوقف شده است. وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم گزارش داده است که وزارت معارف بر بنیاد پلان ملی سال (۱۳۹۶) بتعداد ۲۷۶۴ تن معلم زن را در مناطق روستایی استخدام نموده اند، تا زمینه دسترسی آموزش را برای اطفال واجد شرایط بخصوص دختران فراهم نمایند.

- **سفارش شماره ۳۵ الف:** وزارت معارف به منظور معیاری کردن لوايح وظایف دستیاران تخنیکي و برای متمرکز ساختن فعالیت‌های آنها بر موضوع بهبود ظرفیت کارمندان معارف، نمونه اولیه‌ی لایحه وظایف دستیاران تخنیکي را پیش‌نویس کرده و برنامه‌ریزی نموده است که پروسه معیاری کردن این لوايح را تا ماه می ۲۰۱۸ مشترکاً همراه با ریاست‌های مربوطه آغاز نماید. USAID گفته است که این کار از قبل صورت گرفته است. وزارت معارف در جریان ربع نظارتی دوم، گزارش داده بود که از آنجایی که پروژ، EQRA نهایی نشده و دستیاران تخنیکي قرارداد ندارند، این فعالیت به تأخیر انداخته شده است. اکنون که پروژه اقرار شروع شده است، وزارت معارف گزارش داده است که آنها در حال بازنگری و نهایی کردن لوايح وظایف می‌باشند. بعد از نهایی شدن لوايح وظایف بست های EQRA به اعلان گذاشته خواهد شد.

- **سفارش شماره ۳۵ ب:** راه اندازی یک ارزیابی رسمی برای تشخیص اینکه آیا کارمندان وزارت معارف مهارت‌های تکنیکی مورد نیاز را با حمایت دستیاران تکنیکی‌شان کسب نموده‌اند یا خیر. وزارت معارف گزارش داده است که ریاست عمومی منابع بشری این وزارت ابزارهای ارزیابی را بر مبنای لوايح وظايف منظور شده تدوین خواهد کرد و کار ارزیابی باید در ماه جون ۲۰۱۸ توسط ریاست‌های مربوطه انجام شود. کمیته نظارت و ارزیابی هیچ پیشرفتی را در طی این ربع نظارتی مشاهده نکرده است. وزارت معارف باز هم گزارش داده است که گفتگوهای با ریاست‌های مربوطه داشته است. ریاست عمومی منابع بشری بالای تهیه نمونه ابزارها کار می‌کند که سپس با نیازهای هر ریاست انطباق داده خواهند شد.
- **سفارش شماره ۳۷ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به شرکای انکشافی سفارش کرده است که وزارت معارف را در خصوص اصلاحات ساختار سازمانی این وزارت و مبارزه با فساد اداری، تمویل و حمایت نماید. همکاران انکشافی و به ویژه USAID و بانک جهانی، به منظور حمایت از اصلاحات سازمانی و مبارزه با فساد، حمایت‌های لازم را برای پلان اصلاحات وزارت معارف مبذول داشته‌اند. پلان اصلاحات وزارت معارف اصلاحات سازمانی و تدابیر مبارزه علیه فساد اداری را احتوا می‌کند. در مورد تطبیق پلان اصلاحات، یک کمیته مبارزه با فساد به رهبری معین مالی و اداری وزارت معارف ایجاد شده که جلسات آن به گونه منظم برگزار می‌گردد. گزارش کاری این کمیته در جریان ربع نخست و دوم با کمیته نظارت و ارزیابی شریک گردیده و کار روی گزارش سوم آن جریان دارد. دونه‌ها متعهد به حمایت و پشتیبانی از اصلاحات در وزارت معارف می‌باشند. در جریان دوره نظارتی سوم، کمیته نظارت و ارزیابی، معلومات که پیشرفت بیشتر در این عرصه را نشان دهد، ندارد.
- **سفارش شماره ۳۸:** بهبود انتقال تجارب و دانش سازمانی در بین همکاران انکشافی و همچنین در داخل وزارت معارف. کمیته نظارت و ارزیابی به شرکای انکشافی سفارش کرده است تا در خصوص استخدام کارمندان قراردادی برای مدت زمان طولانی‌تر و همچنان انتقال تجارب و دانش سازمانی در سکتور معارف توجه لازم نماید. وزارت معارف گزارش داده بود که آنها در این راستا تلاش می‌کند. همکاران انکشافی، به ویژه کانادا، با یونیسیف همکاری می‌کنند تا یک دیتابیس الکترونیکی را برای بهبود انتقال تجارب و دانش سازمانی میان جوانب زیربط سکتور معارف ایجاد نمایند. این پروژه توسط یونیسیف آغاز شده اما با توجه به حجم کار، یونیسیف و سایر همکاران انکشافی به وقت بیشتری برای تکمیل آن نیاز خواهند داشت. این روند جریان دارد.
- **سفارش شماره ۳۹ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت اعضای اجتماعات محلی (اعضا و نمایندگان نهاد های جامعه مدنی و شورا های محلی) را در نظارت فعال از روند ساخت و ساز مکاتب سهیم بسازد. ریاست تدارکات وزارت معارف برای این منظور، یک فقره خاص به قراردادهای اضافه می‌کند تا براساس آن به جوامع محلی و نهادهای جامعه مدنی در قراردادهایی که مربوط به وزارت معارف می‌باشد؛ اجازه نظارت داده شود. وزارت احیاء و انکشاف دهات گزارش داده است که برنامه میثاق شهروندی، جوامع محلی را در تمام ابعاد پروژه‌های احداث مکاتب دخیل ساخته است (بر بنیاد معلومات این وزارت، ۳۶۰۰ شورای انکشافی محل در سرتاسر کشور وجود دارد). کمیته نظارت و ارزیابی، طی گزارش سوم در جریان سفرهای ولایتی اش دریافت کرده است که شوراهای اداری مکاتب، در مکاتب که پروژه های ساختمانی جریان داشته، پروژه را نظارت کرده است.

- **سفارش شماره ۴۰ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است تا دیتابیس سیستم مدیریت معلومات معارف، دیتابیس سیستم مدیریت معلومات منابع بشری و دیتابیس معاشات را ظرف یک سال در همدیگر ادغام نماید. کار ادغام دیتابیس‌ها شروع شده است. یک کمیته نظارتی و یک کمیته تخنیکی نیز تأسیس شده است و کار تهیه نرم‌افزار ادغام‌کننده دیتابیس‌ها نیز آغاز گردیده است. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که نرم‌افزار ادغام‌کننده دیتابیس‌ها به گونه کامل تهیه شده اما پروسه تصحیح معلومات هنوز تکمیل نشده است. برای آزمایش، معلومات ریاست مالی در سیستم تازه ایجاد شده (HP-MIS) وارده گردیده است که در ربع‌های بعدی نیز مورد آزمایش قرار خواهد گرفت. یک گزارش از طرح آزمایشی با مدیریت وزارت معارف شریک ساخته خواهد شد و سپس در خصوص تطبیق این سیستم در سطح گسترده‌تر جهت ادغام سیستم‌های مدیریت معلومات وزارت معارف تصمیم گرفته خواهد شد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را طی سومین دوره نظارتی پی‌گیری کرده است. براساس گزارش وزارت معارف، ادغام سازی این سه دیتابیس هنوز جریان دارد. در نتیجه جلسات که در این زمینه دایر گردیده، فیصله شده است که در قدم نخست، باید نام مکاتب در دیتابیس تصحیح گردد و در گام دوم، پاک‌سازی آمار و ارقام صورت گیرد و در نهایت دیتابیس‌ها با هم یکجا شوند. یک گروه کاری متشکل از ریاست‌های ذیربط تشکیل شده است.
- **سفارش شماره ۴۰ ب:** پروژه ارتقای ظرفیت تخنیکی یا USAID CBA در حال تأمین مساعدت تخنیکی برای ارزیابی معلومات وزارت معارف و سیستم‌های کنترل توسط یک نهاد بیرونی (external review) می‌باشد. پروژه CBA یک مرکز آموزشی برای ریاست عمومی منابع بشری وزارت معارف تأسیس نموده که این مرکز دوره‌های آموزشی مختلفی را برای ارتقای ظرفیت کارمندان برگزار نموده است. معلومات سیستم پرداخت معاشات، معلومات مدیریت منابع بشری، کنترل داخلی، مالی و سیستم مدیریت معلومات وزارت و دیگر سیستم‌های کنترل با حمایت تخنیکی پروژه CBA ارزیابی می‌شوند. وزارت معارف گزارش داده است که اقداماتی برای بهبود سیستم‌های کنترل و افزایش ظرفیت کارمندان روی دست گرفته شده است. وزارت معارف، اما تاکنون شواهد لازم برای تأیید این ادعا را در اختیار کمیته نظارت و ارزیابی قرار نداده است.
- **سفارش شماره ۴۱ ب:** تقویت نحوه گزارش‌دهی داخلی ریاست‌های معارف به ریاست تفتیش داخلی. وزارت معارف در این خصوص گزارش داده است که پروسه تدوین قوانین ریاست تفتیش داخلی، لایحه وظایف کمیته تفتیش و رهنمود تفتیش داخلی در جریان است، و از این رو، گزارش‌ها به زودی توسط پروژه CBA تکمیل و برای تأیید به سرپرست وزارت معارف تقدیم خواهد شد. وزارت معارف معتقد است که این اسناد هر گاه تصدیق شوند به بهبود گزارش‌دهی داخلی در ریاست‌های معارف کمک خواهند کرد. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی گزارش داد که ریاست تفتیش داخلی (IAD) در نظر دارد تا پیش‌نویس ML را با ریاست‌های تحت تفتیش برای گرفتن نظرات آنها به اشتراک بگذارد و سپس گزارش مربوطه به کمیته تفتیش داخلی و متعاقباً برای بررسی و تأیید به مقامات وزارت معارف تقدیم خواهد شد. گزارش نهایی با ریاست‌های مربوطه وزارت معارف به اشتراک گذاشته خواهد شد.
- **سفارش شماره ۴۱ ج:** تقویت روابط میان ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف و وزارت مالیه. وزارت معارف گزارش داده است که با تأیید اسناد نامبرده، روابط میان ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف و وزارت مالیه تقویت خواهد شد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را در طی ربع‌های بعدی پی‌گیری خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۴۱د:** کمیته نظارت و ارزیابی، به منظور تامین شفافیت در وزارت معارف خواسته است که این وزارت، گزارش‌های عادی ریاست تفتیش داخلی را ۱۰۰ درصد سر از ۱۱ جوزای ۱۳۹۷ منتشر نماید (گزارش قضایای ریاست تفتیش داخلی یا دوسیه‌هایی که توسط این ریاست به لوی سارنوالی راجع شده‌اند، شامل این مجموعه نمی‌شود). وزارت معارف متعاقباً گزارش داده که بر اساس پلان منظور شده، در طول ربع اول سال مالی ۱۳۹۷ (جنوری ۲۰۱۸ تا پایان مارچ ۲۰۱۸) به تعداد ۹ پروسه تفتیش در مرکز و ۱۳ پروسه تفتیش در سطح ولایات انجام شده است و متعاقباً کمیته نظارت و ارزیابی به تعداد ۵ گزارش تفتیش از مرکز و ۲ گزارش تفتیش از ولایات دریافت نموده است ولی متباقی گزارش‌ها هنوز تکمیل نشده‌اند. این گزارش‌ها تا ماه جون ۲۰۱۸ به نشر خواهند رسید.

وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داد که در ربع دوم سال مالی ۱۳۹۷ (اول حمل ۱۳۹۷ تا پایان نهم سرطان ۱۳۹۷) ۱۶ پروسه تفتیش در مرکز و هشت پروسه تفتیش در ولایات انجام شده است؛ و اجرای چهار پروسه تفتیش در سطح مرکز به اداره لوی سارنوالی سپرده شده است، در حالی که ریاست‌های تفتیش ولایات تاکنون گزارش‌های‌شان را ارسال نکرده‌اند. افزون بر این، ۱۸ پروسه تفتیش در سطح مرکز و ولایات در مورد دوسیه‌های فوق‌العاده (دوسیه‌های خاص) تطبیق شده و گزارش‌های مربوطه را ریاست‌های تفتیش ولایات تهیه نموده و وزارت معارف در سطح مرکز دریافت کرده است. جزئیات این تفتیش‌ها و گزارش‌ها با کمیته نظارت و ارزیابی شریک ساخته شده است.

به همین ترتیب، وزارت معارف گزارش داده است که طی ربع سوم سال مالی ۱۳۹۷ طبق پلان منظور شده به تعداد (۹) پروسه تفتیش در مرکز و به تعداد (۴) پروسه تفتیش در ولایات انجام شده است. افزون بر آن، به تعداد (۲۱) پروسه تفتیش در مرکز و به تعداد (۱۲) پروسه تفتیش در ولایات از بابت قضایای خاص و فوق‌العاده انجام شده است. دست آورد های مالی ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف، از جهت انجام پروسه های تفتیش پلانی، جمعاً به مبلغ (۲۳۴۴۱۴۱) افغانی می‌رسد که از جمله وجوه متذکره مبلغ (۱۰۷۵۷۱۳) افغانی آن به حساب واردات دولت انتقال یافته و مبلغ (۱۲۶۸۴۲۸) افغانی آن تحت دوران می‌باشد. همچنان، به تعداد (۳۶) نفر جزای تادیبی، به تعداد (۲۳) نفر توصیه، (۸) نفر اخطار، (۴) نفر کسر معاش و (۱) نفر تبدیل‌گرفته است.

- **سفارش شماره ۴۱ه:** کمیته نظارت و ارزیابی، به همکاران انکشافی سفارش کرده است تا همکاری/کمک تخنیکي را ظرف یک سال بر بنیاد نتایج ارزیابی ضرورت در اختیار ریاست تفتیش داخلی قرار دهند. بر بنیاد معلومات جدیدی که از سوی وزارت معارف در ربع نخست ارائه شده، ارزیابی کاستی‌ها از قبل توسط این وزارت انجام شده است. در نتیجه، همکاری‌های تخنیکي مورد نیاز این ریاست در قالب "فعالیت‌های ارتقای ظرفیت" (CBA) فراهم شده است. کمیته تخنیکي در ربع دوم سال مالی ۱۳۹۷ توانست پیش‌نویس رهنمودها برای تدوین قوانین تفتیش، لایحه وظایف کمیته تفتیش، قواعد اخلاقی و قواعد رفتاری را (در چهار فصل) با حمایت پروژه CBA طراحی نماید. این اسناد هر گاه نهایی شدند برای تأیید به سرپرست وزارت تقدیم خواهند شد.

- **سفارش شماره ۴۰:** وزارت معارف برای آن‌که میتادیتای مربوط به وضعیت تمام بست‌های تدریسی را با جزئیات از طریق دیتابیس و ظرف شش ماه تشریک نماید، در همکاری با کمیسیون اصلاحات اداری مکانیزمی

را طراحی می‌کند تا با استفاده از آن بتواند چنین معلوماتی را در دسترس عموم مردم قرار دهد. کمیسیون اصلاحات اداری برنامه‌ریزی نموده تا یک سیستم یکپارچه مدیریت و معلومات منابع بشری را برای تمام وزارت‌ها به شمول وزارت معارف ایجاد نماید. وزارت معارف گفته است که هر گاه سیستم مدیریت و معلومات منابع بشری ایجاد شود، ریاست‌های مخابرات تکنالوژی معلوماتی و ریاست عمومی منابع بشری مشترکاً تدابیر اصلاحی را در این زمینه روی دست خواهند گرفت. ریاست نشریات وزارت معارف به کمیته نظارت و ارزیابی گفته است که آنها میتادیتا را پس از آن که از ریاست مربوطه دریافت کردند، منتشر خواهند کرد.

سفارش شماره ۴۷: وزارت معارف باید در مورد تطبیق استراتژی مبارزه با فساد اداری به کمیته نظارت و ارزیابی به طور ربع‌وار گزارش دهد. در مورد مکانیزم‌های مناسب گزارش‌دهی نیز گفتگوهایی انجام شده است. وزارت معارف پلان عملی مبارزه علیه فساد اداری خویش را مطابق به استراتژی ملی مبارزه علیه فساد اداری و یافته‌های ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری در وزارت معارف تدوین نموده است. وزارت معارف در طرح و تدوین این پلان به نتایج تحلیل سکتور معارف و پلان NESP III توجه داشته است. پلان عملی مبارزه علیه فساد اداری وزارت معارف با اهداف استراتژی ملی مبارزه علیه فساد اداری که شامل موارد زیر می‌شود، هماهنگ می‌باشد:

- افزایش سطح آگاهی دانش‌آموزان و والدین پیرامون مبارزه علیه فساد اداری؛
- پیروی از اصل شفافیت و شایسته‌سالاری در استخدام معلمان و کارمندان وزارت؛
- تطبیق اصل حساب‌دهی با حصول اطمینان از اینکه مظنونین به چنگال قانون سپرده می‌شوند؛
- استفاده مؤثر از منابع مالی و اطمینان از پاسخگویی در بخش‌های مالی و لوجستیکی.

در جریان دوره‌های اول و دوم گزارش‌دهی، وزارت معارف دو گزارش در مورد پیشرفت در تطبیق این پلان را به دارالانشای شورای عالی مبارزه علیه فساد اداری و حاکمیت قانون ارائه نموده است. همچنین، یک کمیته مبارزه با فساد به رهبری معین مالی و اداری وزارت معارف نیز در این وزارت ایجاد شده که جلسات آن به گونه منظم برگزار می‌گردد. گزارش کاری این کمیته، در جریان ربع نخست و دوم، با کمیته نظارت و ارزیابی شریک گردیده است. وزارت معارف گزارش داده است که آنها طی دو ربع گذشته، فعالیت‌های زیر را به شکل کامل تطبیق نموده‌اند:

- تدوین رهنمود عمومی برای اصلاح تشکیلات سازمانی وزارت معارف.
 - دستور به تدوین پلان عملی جهت تطبیق تعدیلات پیشنهادی برای ثبت درخواست‌های متقاضیان کار در سیستم الکترونیکی و نشر فهرست کاندیدهای شارت لیست شده.
 - مرور و بهبود پروسه تبادل اطلاعات مالی میان وزارت در سطح مرکز و ریاست‌های معارف در ولایات.
 - معرفی مکانیزم جدید نظارت از صنف‌های درسی، مکاتب و ریاست‌های مربوطه معارف.
 - استفاده از تحقیقات و گزارش‌ها در تصمیم‌گیری‌ها و تدوین پالیسی‌ها.
 - مرور و بازتعریف وظایف اولیه وزارت معارف و کارکردهای حمایتی آن بر بنیاد معیارهای قانونی.
- وزارت معارف در جریان دوره سوم نظارتی، در مورد تطبیق پلان مبارزه با فساد و همچنان پلان اصلاحات خویش به کمیته نظارت و ارزیابی، گزارش نداده است.

- **سفارش شماره ۵۰الف:** توزیع استراتژی/پلان عمل مبارزه با فساد اداری برای تمام ۳۴ ریاست ولایتی معارف. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی گزارش داده بود که آنها استراتژی مبارزه علیه فساد اداری را در سطح ولایات توزیع خواهد کرد. این کار، اما تا دوره سوم نظارتی نیز تطبیق نشده است. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره نظارتی سوم، از معارف ولایت های بلخ، سمنگان و جوزجان بازدید نمود که آنها هنوز در مورد چنین چیزی آگاهی ندارند. وزارت معارف گزارش داده است که پلان عمل مبارزه با فساد وزارت معارف به روسای معارف ولایات تشریح شده است. کمیته نظارت و ارزیابی، اسناد و شواهدی که بتواند این ادعا را ثابت بسازد در اختیار ندارد.
- **سفارش شماره ۵۰ب:** وزارت معارف براساس سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، باید استراتژی/پلان مبارزه علیه فساد اداری خویش را در تمام ۳۶۷ آمریت معارف توزیع کند. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی گزارش داده بود که آنها استراتژی/پلان نامبرده را در سطح ولسوالی ها (آمریت های معارف) توزیع خواهد کرد. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان دوره نظارتی سوم، از ولایت های بلخ، سمنگان و جوزجان دیدار کرده است که هیچ یکی از آنها در جریان این موضوع قرار نداشته است. یعنی، هنوز این سند به سطح ولایات توزیع نشده است.
- **سفارش شماره ۵۱:** تامین ارتباطات رسمی با اداره لوی سارنوالی. وزارت معارف به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که ریاست تفتیش داخلی مطابق ماده ۱۳۴ قانون اساسی، تمام دوسیه هایی را که دارای موارد جنایی می باشند، به اداره لوی سارنوالی ارجاع می دهد و از طریق مکاتبات رسمی با این اداره در تماس است. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده است که در جریان ربع اول سال مالی ۱۳۹۷ به تعداد ۲۹ دوسیه مطابق ماده ۱۳۴ قانون اساسی به اداره لوی سارنوالی فرستاده شده است. این دوسیه ها شامل سوءاستفاده از صلاحیت می شود. افزون بر آن، به منظور حصول اطمینان از اتخاذ تدابیر بموقع در مورد دوسیه های ارجاع شده، دو شخص ارتباطی /رابط برای پیشبرد ارتباطات بین اداره لوی سارنوالی و ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف معرفی شده است. در جریان دوره سوم نظارتی، آنگونه که در سفارشات قبلی اشاره گردید، ریاست تفتیش داخلی، بعضی قضایا را به اداره سارنوالی فرستاده است.
- **سفارش شماره ۵۳:** کمبود کتب درسی در مکاتب یکی از نگرانی های بزرگی است که باعث افت کیفیت معارف در کشور شده است. کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است تا برای حل این مشکل، در خلال شش ماه بعد از نشر «گزارش ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری وزارت معارف»، گزینه های مختلف از جمله «گزینه های مبتنی بر بازار خصوصی» را مورد تامل و بررسی قرار دهد. در این راستا، وزارت معارف یک طرزالعمل را پیش نویس نموده است که در حال حاضر توسط شورای اکادمیک وزارت معارف طی مراحل می شود. وزارت معارف در جریان دوره سوم نظارتی، گزارش داده است که لایحه جواز حق نشر کتاب درسی به متشخصین خصوصی را به تاریخ ۲۰ جولای ۲۰۱۸ به ریاست شورای علمی ارسال کرده است که پس از بحث در مورد، این لایحه به مقرر تغییر کرده است. ریاست شورای علمی وزارت معارف، چنانچه ایجاب می کند، مقرر مذکور را به وزارت عدلیه فرستاده است. این مقرر هنوز نهایی نشده است و وزارت معارف گفته است که پس از نهایی شدن آن را از طریق وب سایت نشر خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۵۵:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت ضمن تأکید بر مبارزه با فساد در درون وزارت، گفتمان های مبارزه با فساد را برای ۳۴ ریاست معارف، رسانه ها و دست-اندرکاران سکتور معارف برگزار کند. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی ضمن ارائه معلومات جدید به کمیته نظارت و ارزیابی، خاطر نشان کرد که موضوع برگزاری گفتمان های مبارزه با فساد برای ریاست های ولایتی معارف، در پلان اصلاحات این وزارت گنجانیده شده است. مشاهدات و یافته های کمیته نظارت و ارزیابی طی سفرهای ولایتی نشان می دهد که این وزارت هنوز به برگزاری گفتمان های مبارزه با فساد در سطح ولایات، موفق نشده است.
- **سفارش شماره ۶۰:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که ارزیابی اجرائات معلمان باید به شکل سالانه انجام شود. وزارت معارف در ربع اول گزارش داده بود که سالانه به تعداد ۲۹۴۹۹ معلم ارزیابی می شوند و به ریاست های ولایتی معارف نیز هدایت داده شده است تا پایان امسال، اجرائات همه معلمان را ارزیابی کنند. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان سومین گزارش نظارتی، معلومات که پیشرفت ریاست منابع بشری وزارت معارف در این عرصه را برجسته سازد، دریافت نکرده است. ماهیت این سفارش ایجاب می کند که این موضوع در جریان هر ربع نظارت گردد. کمیته نظارت و ارزیابی این موضوع را نظارت و در سطح ولایات نیز مطالعه خواهد کرد و در جریان گزارش های بعدی، خوانندگان را در روشنایی قرار خواهد داد.

۵. سفارشات که در ارتباط با آنها هیچ اقدامی صورت نگرفته است

- پس از سه دوره نظارتی که یک مدت زمان طولانی را در بر می گیرد، وزارت معارف هنوز هم در مورد ۶ سفارش کمیته نظارت و ارزیابی، هیچ گونه اقدامی را انجام نداده است. وضعیت این سفارشات در ذیل توضیح داده می شود:
- **سفارش شماره ۱۰:** مکانیزم شکایات کمیسیون اصلاحات اداری برای سکتور معارف، باید نمایندگان جامعه محلی (برای مثال، نهادهای جامعه مدنی، شوراها) را در امر نظارت از پروسه استخدام، مشارکت دهد. کمیسیون اصلاحات اداری معتقد است که نهادهای جامعه مدنی به جای حل مشکلات در این زمینه مشکل-تراشی می کنند. کمیسیون اصلاحات اداری به رغم آنکه چنین تصویری دارد می کوشد تا نمایندگان نهادهای جامعه مدنی را در پروسه رسیدگی به شکایات مشارکت دهد. کمیته نظارت و ارزیابی معتقد است که دخیل ساختن نمایندگان جامعه مدنی در این پروسه به تأمین شفافیت و تحکیم مشروعیت حکومت نزد شهروندان افغان کمک خواهد کرد.
- ریاست های معارف که در روند ترتیب گزارش ارزیابی آسیب پذیری های فساد اداری با آنها مصاحبه شده است، از مداخله غیرقانونی وکلای پارلمان شکایت داشتند. مداخله وکلای پارلمان شامل موارد متفاوت بوده که شامل؛ تبدیل کردن معلمان از یک مکتب به مکتب دیگر، درخواست تبدیل شیفت های کاری برخی از معلمان (برای مثال، از شیفت صبح به شیفت بعد از ظهر) و دخالت در امور دانش آموزان. ریاست های معارف از تصمیم رهبری وزارت معارف مبنی بر انتقال روند استخدام معلمان از وزارت معارف به کمیسیون اصلاحات اداری استقبال کردند؛ با این امید که این پروسه از دخالت وکلای پارلمان مصون بماند. کمیته نظارت و ارزیابی، در

این خصوص معلومات که پیشرفت و اقدامات کمیسیون اصلاحات اداری و یا وزارت معارف را نشان دهد، دریافت نکرده است.

- **سفارش شماره ۲۴ج:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف [دفتر امور پارلمانی] سفارش کرده است که اسناد مربوط به هر نوع دخالت غیرقانونی وکلای پارلمان را جمع‌آوری کند و سپس آنها را به طور ماهوار به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش دهد. وزارت معارف در جریان گزارش سوم، هیچ نوع معلومات تازه‌یی در مورد دخالت غیرقانونی وکلای پارلمان به کمیته نظارت و ارزیابی ارائه ننموده است. وزارت معارف، به کمیته گزارش داده است که در صورت مداخله غیرقانونی آن را گزارش خواهد داد. این در حالی است که ریاست های ولایتی معارف همواره از مداخله غیرقانونی وکلای پارلمان و زورمندان محلی در امور شان به عنوان چالش یاد می کنند.

- **سفارش شماره ۵۲:** کمیته نظارت و ارزیابی، به وزارت معارف سفارش کرده است که سیستم مجازات مکافات (مجازات‌ها، اقدامات تأدیبی، گزینه‌های تعقیب عدلی و دیگر مکانیزم‌های تأدیبی) را در خلال شش ماه پس از نشر «گزارش ارزیابی آسیب‌پذیری‌های فساد اداری وزارت معارف» را تکمیل کند. وزارت معارف در نخستین ربع نظارتی، گزارش داده بود که به زودی بازنگری در این عرصه را آغاز خواهد کرد. وزارت معارف در جریان ربع دوم و سوم به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که این کار به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی سپرده شده است. کمیته نظارت و ارزیابی، در این خصوص از کمیسیون اصلاحات اداری، معلومات دریافت نکرده است.

سفارش شماره ۵۶: ریاست شوراهای مکاتب برای آنکه ظرفیت شوراهای مدیریت مکتب در زمینه دریافت شکایات و رسیدگی در مورد شکایات والدین و دانش‌آموزان را تقویت نماید، برنامه‌ریزی کرده است تا این موضوع را در مواد آموزشی و ظرفیت‌سازی شورای مکاتب بگنجانند. در جریان دوره نظارتی سوم، ریاست تحرک اجتماعی و شوراهای وزارت معارف گزارش داده است که آنها با همکاری مالی دفتر محترم یونیسیف در سال ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ با راه اندازی ورکشاپ‌های آموزشی در ۲۰ ولایت افغانستان، موضوع شکایات به سطح مکتب را نیز شامل اجندای ورکشاپ‌ها ساخته بودند. براساس گزارش آنها، این ورکشاپ‌ها برای (۵۰۰۰) عضو شوراهای مکاتب تدویر یافته است. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان ربع اول و دوم نظارتی، در این مورد چنین معلوماتی را دریافت نکرده بود و از این جهت، چنین ادعاها را در نبود اسناد و شواهد تایید نمی تواند.

وزارت معارف همچنین گفته است که آنها همراه با وزارت احیاء و انکشاف دهات (از طریق برنامه میثاق شهروندی) تلاش نموده‌اند تا طرزالعمل‌های شکایات را جهت رسیدگی به شکایات در بخش عرضه خدمات معارف در سطح جوامع محلی بهبود ببخشند. *کمیته نظارت و ارزیابی در طی ربع‌های بعدی با وزارت احیاء و انکشاف دهات و NCCP مشورت خواهد کرد تا جزئیات و شواهد بیشتری در این زمینه جمع‌آوری نماید.*

- **سفارش شماره ۵۷:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که شوراهای مکاتب را در امر نظارت از کورس‌های سوادآموزی نیز سهیم سازند. وزارت معارف، گزارش داده است که ریاست شوراهای مکاتب برای تقویت ظرفیت شوراهای مکاتب در زمینه نظارت از کورس‌های سوادآموزی بزرگسالان، این وظیفه را در لایحه وظایف بازنگری شده شورای مکاتب شامل خواهد کرد. وزارت معارف، در جریان دوره سوم

نظارتی گزارش داده است که بحث در مورد سهم ساختن شوراهای مکاتب در امر نظارت از کورس‌های سوادآموزی هنوز هم جریان دارد.

- **سفارش شماره ۵۸:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت اتحادیه دانش‌آموزان مکاتب را در امر نظارت از معارف، سهم سازند. وزارت معارف گزارش داده است که این موضوع را بررسی خواهد کرد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده بود که این سفارش دارای پیامدهای حقوقی می‌باشد. وزارت معارف هنوز هم تلاش می‌کند تا در ارتباط به این موضوع در خارج و داخل از وزارت مشورت نماید. وزارت معارف در جریان دوره نظارتی سوم، گزارش داده است که این موضوع هنوز هم نهایی نشده است.

۶. سفارشات به حالت تعلیق درآمده است

براساس معلوماتی که کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره سوم نظارتی از وزارت معارف و همچنان دیگر نهادهای زیربند بدست آورده است، نشان می‌دهد که از مجموع ۱۱۳ سفارش، ۲۲ سفارش این کمیته در حالت تعلیق قرار دارد. وضعیت تعلیق بدین معناست که این سفارشات وابسته و مشروط به تطبیق سفارشات دیگر و یا مشروط به یک سلسله اقدامات و مراحل دیگر هستند که پیش از آنها، باید اجرا شوند. به تعبیر دیگر، تا زمانی که یک سلسله اقدامات قبلی صورت نگیرد، این سفارشات نمی‌توانند تطبیق شوند. متن ۲۲ سفارش به تعلیق درآمده در زیر آورده شده است:

- **سفارش شماره ۱ج:** تطبیق آزمایشی سفارش شماره ۱ب، باید براساس معیارهای توافق شده استخدام در بین کمیسیون اصلاحات اداری و نهادهای چتری جامعه مدنی (برای مثال، رعایت توازن جنسیتی و غیره) انجام شود.
- **سفارش شماره ۱د:** درس‌های آموخته شده از مشارکت جامعه مدنی در امر نظارت از پروسه استخدام، باید مستندسازی شده و با دست‌اندرکاران سکتور معارف شریک ساخته شوند.
- **سفارش شماره ۲ب:** کمیته نظارت و ارزیابی سفارش کرده است که براساس لایحه وظایف شورای اداری مکاتب، میان مکاتب و جوامع محلی، جلسات و دیالوگ برگزار گردد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده بود که به دلیل کمبود بودجه، این وزارت برای این منظور، کارمند اجتماعی استخدام کرده نتوانسته است. وزارت معارف می‌گوید که کارمندان اجتماعی با حمایت تمویل کنندگان به منظور تطبیق این سفارش، استخدام شوند. در جریان دوره سوم نظارتی، همچنان وزارت معارف گزارش داده است که لایحه وظایف بازنگری شده، اما به دلیل کمبود بودجه، لایحه وظایف توزیع نگردیده است.
- **سفارش شماره ۲۰الف:** وزارت معارف و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، باید به گونه مشترک معیارهایی را برای سنجش میزان موفقیت این دو نهاد در استخدام معلمان شایسته را وضع نمایند. به گفته وزارت معارف، در طی ربع نخست، مکانیزمی برای سنجش میزان موفقیت در این زمینه ایجاد شده است و نتایج پس از تکمیل پروسه استخدام به نشر خواهد رسید. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده که روند استخدام هنوز تکمیل نشده است. کمیسیون اصلاحات اداری گزارش داده که آنها به زودی گزارش‌شان

پیرامون استخدام دسته جمعی معلمان را به رهبری دولت ارسال خواهند کرد. این سفارش بعد از تکمیل شدن روند استخدام توسط کمیسیون اصلاحات اداری، بررسی خواهد شد.

- وزارت معارف در جریان دوره سوم نظارتی، گزارش داده است که پروسه استخدام هنوز جریان دارد. کمیسیون اصلاحات اداری نیز نتایج نهایی را همراهی وزارت معارف شریک نساخته است. وزارت معارف تا کنون در این مورد، سه مکتوب تعقیبی را به کمیسیون اصلاحات اداری فرستاده است، اما تا کنون موفق به دریافت نتایج نشده است. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان دوره سوم نظارتی، از کمیسیون اصلاحات اداری در این زمینه کدام گزارش و معلومات جدید دریافت نکرده است.

- **سفارش شماره ۲۰ ب:** میزان موفقیت در پروسه استخدام معلمان براساس اصل شایسته سالاری، به منظور اعتماد سازی باید به گونه دوامدار در سکتور معارف با دست‌اندرکاران سکتور معارف به اشتراک گذاشته شود. از آنجا که پروسه استخدام هنوز تکمیل نشده است، این سفارش به حالت تعلیق قرار دارد. در جریان دوره نظارتی سوم، وزارت معارف و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، معلومات که پیشرفت بیشتر در این عرصه را نشان دهد، را شریک نساخته است.

- **سفارش شماره ۲۷ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت باید تمام کارمندان را در مورد لایحه بازنگری شده طرز سلوک کارمندان آگاه بسازد. وزارت معارف گفته است که "این کار را انجام خواهد داد". ریاست منابع بشری وزارت معارف، مکتوب رسمی را به کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی فرستاده است تا این کمیسیون نسخه بازنگری شده لایحه را همراهی این اداره شریک سازند. کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی، تا کنون لایحه مذکور را در اختیار وزارت معارف قرار نداده است.

سفارش شماره ۲۷ ج: «لایحه تعدیل شده طرزسلوک کارمندان خدمات ملکی» باید به شکل عمومی در تمامی تأسیسات وزارت معارف به شمول مکاتب، نصب شود. لایحه مذکور هنوز توسط کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی با وزارت معارف شریک نگردیده است. وزارت معارف گزارش داده است که هرگاه این لایحه در اختیار وزارت معارف قرار گیرد، آنها به شکل علنی نشر و در تأسیسات معارف نصب خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۲۸ الف:** قراردادهای تمویل شده به شمول قراردادهای ساختمانی، باید به گونه دوامدار توسط همکاران انکشافی و وزارت معارف در مطابقت به رهنمودهای معیاری بانک جهانی (موسوم به "بهترین روش-های بانک جهانی برای تدارکات قراردادهای") نظارت شوند. وزارت معارف می‌پذیرد که پیش از این، آنها مسوولیت داشته‌اند تا از پروژه‌ها نظارت نمایند. آنها همچنین پذیرفته‌اند که در گذشته به دلیل کمبود انجینیر، چالش‌هایی در قسمت نظارت درست از پروژه‌ها داشته است. اکنون مسوولیت تطبیق پروژه‌های ساختمانی از وزارت معارف به وزارت احیاء و انکشاف دهات و همچنان وزارت شهرسازی داده شده است که مسوولیت نظارت نیز به عهده آنها می‌باشد. پروژه EQRA که در جریان دوره نظارتی سوم آغاز گردید که توسط یک نهاد و مرجع سومی نظارت خواهد شد. کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره نظارتی بعدی که پروژه اقرا در مرحله تطبیق قرار می‌گیرد، موضوع نظارت را همراهی وزارت احیاء و انکشاف دهات، وزارت شهرسازی و مسولین پروژه اقرار تعقیب و پی‌گیری خواهد کرد.

پروژه EQRA پروژه حمایت از معارف، توسط بانک جهانی تمویل می‌شود. هزینه مجموعی این پروژه ۲۹۸ میلیون دلار آمریکایی است. هدف این پروژه عبارت است از: "افزایش دسترسی عادلانه به تعلیمات ابتدایی و ثانوی، به ویژه برای دختران، در ولایات کمتر توجه شده، و بهبود شرایط یادگیری در افغانستان." پروژه EQRA دارای چهار مولفه است که در ادامه به آنها اشاره می‌شود:

- افزایش دسترسی عادلانه به تعلیمات اساسی، به ویژه برای دختران، در ولایات کمتر توجه شده منتخب

- بهبود شرایط یادگیری و آموزش

- بهبود شفافیت و ظرفیت پلان‌گذاری سکتور معارف

- مساعدت تخنیکی و ظرفیت‌سازی^{۱۹}

- **سفارش شماره ۳۰ الف:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که به منظور جلب اعتماد جوامع محلی نسبت به معارف، ریاست‌ها و آمریت‌های معارف هر ماه جلسات و دیالوگ‌هایی را با جوامع محلی مربوطه‌شان برگزار کنند. همچنان، سفارش شده است که ترکیب اشتراک کنندگان این جلسات باید تنوع موجود (برای مثال، از نگاه جنسیت، گروه‌های سنی مختلف، قومیت‌های مختلف و غیره) را بازتاب دهد. وزارت معارف گزارش داده است که هیچ بودجه‌یی برای برگزاری جلسات و گفتگوها در سطح ریاست‌ها و آمریت‌های معارف وجود ندارد. کمیته نظارت و ارزیابی، در جریان دوره نظارتی سوم، طی سفر ولایتی که به ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان داشت، دریافت که بعضی شوراهای اداری مکاتب که فعال اند، جلساتی را با نمایندگان مردم محل جهت رسیدگی به مشکلات مکتب برگزار می‌کنند. کمیته نظارت و ارزیابی به این باور است که این موضوع بیش از آنکه به بودجه ضرورت داشته باشد به انگیزه، رهبری و هماهنگی ضرورت دارد. روسای معارف، آمران معارف و همچنان آمران مکاتب می‌توانند بدون هزینه و بودجه، ماه یک بار یک نشست نیمه روزه را برای اعتماد سازی، با مردم محل و نمایندگان مردم محل برگزار نمایند. پیشرفت‌های شان را گزارش داده و مشکلات شان را با آنها در میان بگذارد. کمیته نظارت و ارزیابی، این موضوع را در طی ربع‌های بعدی پی‌گیری خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۳۰ ب:** اشتراک کنندگان جلسات باید از بین اعضای مختلف جوامع محلی (برای مثال، مردان و زنان، گروه‌های سنی مختلف، قشرهای مختلف اجتماعی و غیره) انتخاب شوند. تطبیق این امر تا زمانی که سفارش شماره ۳۰ الف تکمیل نشده است، به حالت تعلیق قرار دارد. کمیته نظارت و ارزیابی، این موضوع را در طی ربع‌های نظارتی آتی پی‌گیری خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۳۱ ب:** ریاست‌های ولایتی معارف، باید پلان بودجه و مصارف واقعی معارف ولسوالی‌ها را در هر سال را به صورت علنی پخش و در دسترس عموم قرار دهند. وزارت معارف گزارش داده است که این وزارت در همکاری با وزارت مالیه در تلاش برای تأسیس مکانیزمی است که با استفاده از آن بتواند بودجه تصویب شده برای ولایات را به طور شفاف میان ولسوالی‌ها تقسیم و تفکیک نماید و سپس آن را در دسترس

^{۱۹} World Bank's Website: <http://documents.worldbank.org/curated/en/۵۲۴۴۹۱۵۳۱۷۳۴۱۲۵۲۶۲/Project-Information-Documents-Integrated-Safeguards-Data-Sheet-EQRA-P۱۵۹۳۷۸>

همگان قرار دهد. ترتیب بودجه در وزارت معارف اکنون متمرکز بوده که این مسأله امکان تفکیک بودجه در سطح ولسوالی را سلب می کند.

- وزارت معارف در جریان دوره سوم نظارتی به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که ریاست های ولایتی معارف، پس از شروع سال مالی بعد از منظوری بودجه و تقسیمات آن به سطح ولایت مطابق رهنمود ارسالی از مرکز، مکلف اند تا با در نظر داشت نیازمندی های ولسوالی های مربوطه، بودجه دریافت شده را به سطح ولسوالی ها تقسیم بندی، و در دسترس عموم قرار دهد. وزارت معارف گزارش داده است که آنها در نظر دارد تا در سال مالی ۱۳۹۸ تقسیمات بودجه به سطح ولسوالی و انجام مصارف مطابق به بودجه شان را در اولویت های کاری رؤسای معارف ولایات قرار دهد و نتیجه آنرا از طریق وبسایت وزارت معارف و در سطح ادارات محلی (ولایات) از طریق رسانه های محلی، رسانه های اجتماعی، جامعه مدنی و شورای ولایتی نشر و بدسترس عموم شهروندان قرار داده شود. فعلاً، وزارت مالیه میکانیزم ندارد که براساس آن بودجه به سطح ولسوالی های ترتیب شود. وزارت معارف گزارش داده است که آنها اما مصارف معارف ولسوالی ها را می تواند در دسترس عموم قرار دهد.

- **سفارش شماره ۳۱ ج:** کمیته نظارت و ارزیابی، به وزارت معارف سفارش کرده است که ریاست های ولایتی معارف باید هر ساله، پلان های مصارف مکتب و هزینه های واقعی هر مکتب را در محوطه هر مکتب به اشتراک بگذارند (یا خلاصه آن را بر روی دیوار مکتب نصب نمایند). وزارت معارف گزارش داده است که این وزارت پلان دارد که برنامه کمک های مکاتب را در ۱۷ ولایت کشور، تحت برنامه EQRA آغاز نماید. این پروسه به وزارت معارف کمک می کند تا در آینده همین میکانیزم را در مورد دیگر انواع بودجه، از جمله O&M، عملی نماید. کمیته نظارت و ارزیابی، انتظار دارد که تغییر و تجدید نظر در سطح پالیسی صورت گیرد تا براساس آن، این امکان فراهم شود که پلان های مصارف همه مکاتب و هزینه های واقعی آنها در اختیار عموم گذاشته شود؛ نه صرفاً از طریق پروژه های کوتاه مدت در چند مکتب.

- وزارت معارف در دوره نظارتی سوم، گزارش داده است که تا کنون هیچ میکانیزمی از طرف وزارت مالیه برای ترتیب و تقسیم بودجه به سطح مکاتب، ایجاد نشده است. اما قرار است در پروژه تحت عنوان EQRA برای سال مالی ۱۳۹۸ در ۱۷ ولایت کشور برای هر مکتب حساب بانکی جداگانه ایجاد گردد و از طریق آن، بودجه اختصاص یافته توسط شورای مکاتب مربوطه به مصرف برسد.

- وزارت معارف رهنمود «پروژه مکتب» SchoolGrant را در هماهنگی با وزارت محترم مالیه، بانک جهانی و بخش های مختلف مربوطه وزارت معارف ترتیب و نهایی ساخته است که بعد از آغاز پروژه EQRA، حسابات بانکی به سطح مکاتب افتتاح و پروسه عملی آن آغاز خواهد شد. تطبیق این برنامه تجربه خوبی در سال های بعدی برای وزارت معارف جهت ترتیب و تقسیم بودجه به سطح مکاتب در سایر ولایات کشور خواهد بود. و وزارت معارف قادر به ارائه ارقام واقعی بودجه، مصارف و شاخص های آن به سطح مکاتب برای عموم خواهد بود.

- **سفارش شماره ۳۵ ج:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که مسوولیت های اجرایی اداره از دستیاران تخریکی به کارمندان دایمی وزارت معارف انتقال کند. وزارت معارف گزارش داده است که در پروژه اقرا این مسوولیت به کارمندان دایمی وزارت معارف انتقال داده خواهد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده است که پس از تکمیل ارزیابی رسمی، یک پلان و جدول زمانی واضح برای انتقال

مسئولیت‌های عملیاتی دستیاران تخنیک و تبدیل کردن آنها به کارمندان تمام‌وقت وزارت معارف تهیه خواهد شد. ریاست منابع بشری وزارت معارف گزارش داده است که بر اساس گزارش نیاز سنجی و پلان ارتقای ظرفیت این ریاست، مسئولیت‌های اجرایی که فعلاً از طرف کارمندان انکشافی قراردادی (TA) صورت می‌گیرد؛ به کارمندان رسمی (دایمی) انتقال می‌گردد. این موضوع به اسناد و شواهد بیشتر ضرورت دارد. کمیته نظارت و ارزیابی در دوره‌های بعدی نظارتی، جزییات بیشتری را در این مورد ارایه خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۳۷ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که برای اصلاح‌گران سکتور معارف در هر ولایت حمایت تخنیکی فراهم کنند. به گفته وزارت معارف، رؤسای معارف از طریق پروژه سی‌بی‌آر استخدام شده و دارای برنامه اصلاحات می‌باشند. برنامه EQRA حمایت‌های تخنیکی را در نظر گرفته است. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده است که بر اساس طرزالعمل سی‌بی‌آر، رؤسای معارف موظف‌اند که هر کدام پلان اصلاحات‌شان را در مطابقت به پلان جامع اصلاحات وزارت معارف ترتیب و در ریاست‌های مربوطه‌شان تطبیق نمایند. پلان جامع اصلاحات وزارت معارف، در اختیار روسای که در دوره نخست از طریق سی‌بی‌آر استخدام شده‌بودند، قرار گرفته است. و مرحله بعدی جمع‌آوری گزارش‌ها در مورد تطبیق این پلان می‌باشد. در دوره نظارتی سوم، وزارت معارف به کمیته نظارت و ارزیابی گزارش داده است که ریاست منابع بشری این وزارت، مکتوب رسمی را به تمام ریاست‌های معارف ولایات ارسال کرده است تا آنها طرح‌های اصلاحات ولایت مربوطه‌شان را به این ریاست ارسال نمایند. کمیته نظارت و ارزیابی، هیچ گونه سند و شواهدی که بتواند این ادعای وزارت را ثابت بسازد، تاکنون دریافت نکرده است.

- **سفارش شماره ۳۹ ب:** پروژه‌های ساختمانی احداث مکاتب، توسط ARTF^{۲۰} باید ۱۰۰ فیصد و به شکل دوامدار نظارت شود. به گفته بانک جهانی، موضوع نظارت توسط یک نهاد و مرجع سومی، در برنامه EQRA در نظر گرفته شده است. برنامه اقرا در جریان دوره سوم نظارت افتتاح گردیده است. کمیته نظارت و ارزیابی، این موضوع را در جریان دوره نظارتی بعدی که تا آن زمان برنامه اقراء، تطبیق‌اش آغاز می‌گردد، پی‌گیری و نظارت خواهد کرد.

- **سفارش شماره ۴۲ ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت، یک کمیته عالی تفتیش را ایجاد کند (سفارش: ۴۲ الف) و اعضای این کمیته عالی تفتیش باید متشکل از اعضای کدر رهبری وزارت معارف، ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف، همکاران انکشافی و دیگر شرکای ذیربط وزارت معارف باشد. براساس گزارش وزارت معارف، این کمیته طبق لایحه وظایفش متشکل از حداقل سه و حداکثر پنج تن از اعضای رهبری وزارت معارف تأسیس می‌شود. ریاست این کمیته، برعهده وزیر معارف می‌باشد. شمولیت همکاران انکشافی و دیگر نهادهای ذیربط براساس لایحه وظایف آن، در نظر گرفته شده است. در جریان دوره سوم نظارتی، وزارت معارف گزارش داده است که نمایندگان وزارت مالیه و اداره عالی بررسی و تفتیش نیز به عنوان ناظر در جلسات کمیته حضور خواهند داشت. با کمیته نظارت و ارزیابی، اسناد و شواهد در مورد اعضا و جلسات این کمیته، شریک ساخته نشده است.

^{۲۰} Afghanistan Reconstructon Trust Fund

- **سفارش شماره ۴۲ ج و ۴۲ د:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که موضوع بررسی تمام گزارشات تفتیش وزارت معارف، گزارش‌های تفتیش اداره عالی تفتیش در مورد وزارت معارف و همچنان گزارش‌های تفتیش بیرونی در باره وزارت معارف باید به عنوان وظیفه این کمیته، در لایحه وظایف این کمیته، گنجانده شوند. از سوی دیگر، نشر گزارش ارزیابی سالانه کیفیت معارف در افغانستان نیز باید در لایحه وظایف کمیته شامل گردد. وزارت معارف در دومین ربع نظارتی گزارش داده که لایحه وظایف کمیته تفتیش داخلی با حمایت پروژه USAID CBA^{۲۱} در هفتم حمل ۱۳۹۷ تهیه شده است. یکی از مسوولیت‌های کمیته عالی تفتیش ارائه گزارش‌های تفتیش مالی می‌باشد. افرون بر آن، کمیته تفتیش مسوولیت دارد تا گزارشات ذیل را ترتیب نماید:

- ارزیابی قطعیه مالی سالانه و گزارشات تفتیش برای اطمینان از اینکه گزارش‌ها با معلومات ارائه شده از سوی کمیته، مطابقت کامل دارند و با اصول و اهداف حسابداری و تفتیش هم‌خوانی می‌کنند.
- ارزیابی گزارشات ربع‌وار مالی و تفتیش برای اطمینان از اینکه معلومات بروز، کامل و درست می‌باشد.

کمیته نظارت و ارزیابی در جریان دوره سوم نظارتی، در این مورد اسناد و شواهدی که بتواند ادعای وزارت معارف را ثابت بسازد دریافت نکرده است.

- **سفارش شماره ۴۳:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که این وزارت، باید پروسه اعتباردهی مکاتب خصوصی را آغاز نماید. وزارت معارف گزارش داده است که این وزارت در نخستین ربع نظارتی، گفتگوهای را در این خصوص آغاز نموده است. به گفته وزارت معارف، طرح اعتباردهی مکاتب خصوصی نیازمند مشورت بسیار با سکتور خصوصی، ارگان‌های دولتی و والدین می‌باشد. از این جهت نهایی ساختن طرح اعتباردهی مکاتب خصوصی، یک امر زمان‌بر می‌باشد. براساس معلومات وزارت معارف در جریان دومین ربع نظارتی، به تعداد ۳۰۳۴ مکتب خصوصی در این وزارت ثبت می‌باشد که جواز فعالیت برای تمام این مکاتب مطابق به قوانین و مقررات دولت افغانستان، صادر شده است.

- وزارت معارف، در جریان دوره سوم نظارتی، گزارش داده است که به منظور معیاری سازی و اعتباردهی مکاتب خصوصی ریاست موسسات تعلیمی خصوصی و بیرون مرزی در هماهنگی ریاست عمومی نظارت تعلیمی وزارت معارف، به تعداد ۲۰۶ باب موسسات تعلیمی خصوصی شهر کابل و دو ولسوالی ولایت کابل را تحت نظارت و بررسی قرار داده اند که از آن جمله ۳۸ باب مکتب خصوصی که تمام اسناد اداری، تدریسی و مالی آن مطابق مقررہ موسسات تعلیمات خصوصی عیار بوده، از جانب کمیسیون سمع شکایات و حل منازعات وزارت معارف مورد تحسین و به تعداد ۳۶ باب مکاتب خصوصی که خلاف مقررہ موسسات تعلیمات خصوصی فعالیت داشته اند مورد تأدیب قرار گرفته اند. قابل تذکر است که به تعداد ۱۳۲ باب مکتب خصوصی در شهر کابل و ولایت کابل از جانب هیئت، رهنمائی لازم صورت گرفته است. ریاست موسسات تعلیمی خصوصی، به دلیل کمبود پرسونل مسلکی نظارتی، نتوانسته است که از تمام موسسات تعلیمی خصوصی در

^{۲۱} United States Agency for International Development

سطح کشور نظارت نماید. کمیته نظارت و ارزیابی، اقدامات فوق وزارت معارف را تحسین می کند. اما اعتباردهی مکاتب خصوصی متفاوت از آن آنچه وزارت معارف گزارش داده است، می باشد.

• **سفارش شماره ۴۴ب:** کمیته نظارت و ارزیابی به وزارت معارف سفارش کرده است که یک کمیته عالی نظارت از کیفیت معارف را ایجاد کند. کمیته عالی نظارت از کیفیت معارف باید متشکل از رهبری وزارت معارف، ریاست نظارت و ارزیابی وزارت معارف، همکاران انکشافی، نمایندگان مکاتب خصوصی و دیگر دست اندرکاران معارف باشد. در جریان دوره سوم نظارتی، وزارت معارف گزارش داده است که کمیته عالی نظارت از کیفیت معارف در اول سال تشکیل و لایحه وظایف آن ترتیب گرفته است. ریاست های سفارش شده به عنوان اعضای کمیته شامل هستند. علاوه بر آن، از کمیته نظارت و ارزیابی به عنوان ناظر دعوت خواهد شد. جلسات کمیته تاحال دایر نگردیده است. کمیته نظارت و ارزیابی تا کنون در جلسات این کمیته اشتراک نکرده و معلومات که نشان دهد این کمیته فعالیت دارد، در اختیار ندارد.

• **سفارش شماره ۴۴ج:** موضوع ارزیابی همه سیستم ها و گزارش های نظارت و ارزیابی، و گزارش های مرتبط به کیفیت معارف که از سوی نهادهای بیرونی ارائه می شوند؛ باید در لایحه وظایف «کمیته عالی نظارت از کیفیت» شامل گردد. در لایحه وظایف کمیته، ارزیابی همه گزارش های تفتیش داخلی وزارت معارف، گزارش های تفتیش خارجی وزارت معارف و گزارش های فرستاده شده از سوی اداره عالی تفتیش و دیگر گزارش های تفتیش دریافت شده از ارگان های بیرونی، باید درج گردد. وزارت معارف گزارش داده که این کمیته تأسیس شده است. وزارت معارف، در طی دومین ربع نظارتی، هیچ نوع معلومات جدیدی در خصوص فعالیت های این کمیته، ارائه نکرده است. کمیته نظارت و ارزیابی تا کنون در جلسات این کمیته اشتراک نکرده و معلومات که نشان دهد این کمیته فعالیت دارد، در اختیار ندارد.

• **سفارش شماره ۴۴ د:** نشر گزارش سالانه ارزیابی کیفیت معارف در افغانستان نیز باید در لایحه «وظایف کمیته عالی نظارت از کیفیت معارف» شامل گردد. تا کنون، این کمیته در مورد نظارت از کیفیت معارف هیچ گونه گزارشی را آماده و نشر نکرده است. کمیته نظارت و ارزیابی نیز تا کنون در هیچ یکی از جلسات این کمیته اشتراک نکرده و معلومات که نشان دهد این کمیته فعالیت دارد، در اختیار ندارد.

وضعیت سفارشات	تعداد
صد درصد	۱۶
حداقل ۵۰ درصد	۱۶
حداقل ۲۵ درصد	۱۵
کار آغاز شده است	۳۸
در تعلیق قرار دارد	۲۲
هیچ اقدامی نشده است	۶

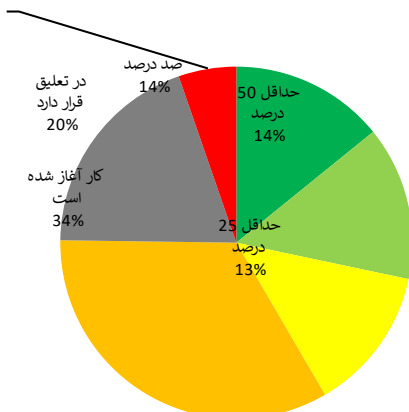
۷. وضعیت عمومی سفارشات

۱۱۳

مجموع سفارشات

هیچ اقدامی
نشده است
5%

وضعیت سفارشات در گزارش سوم

داستان‌های موفقیت و مبارزه علیه فساد اداری در سکتور معارف در دومین ربع نظارت

- استخدام مخفی یکی از عمده‌ترین اشکال فساد در ادارات افغانستان بود. اکنون تمام بست‌ها به شمول بست‌های معلمان قراردادی به اعلان سپرده می‌شود.
- شوراهای معارف در ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان موثر واقع شده است. شوراهای معارف، ضمن آنکه در قسمت ترمیم و بازسازی مکاتب سهم گرفته است، در قسمت بازگشایی مکاتب که از سوی مخالفان دولت مسدود بودند، نیز نقش مهمی را ایفا کرده است. بطور مثال، در ولایت جوزجان ۶۳ باب مکتب که با تهدید امنیتی مواجه بودند با میانجی‌گری و مداخله شوراهای معارف، فعال مانده و یا دوباره فعال شده است.
- نوت: داستان‌های موفقیت وزارت معارف در کابل، در بخش اول گزارش؛ در ذیل عنوان «اصلاحات در معارف» با جزییات ذکر شده است که از تکرار آن در این جا جلوگیری می‌شود.

چالش‌ها و نگرانی‌های موجود در سکتور معارف (در جریان گزارش سوم)

- کمبود ساختمان مکاتب یکی از چالش‌های عمومی معارف افغانستان می‌باشد. ریاست‌های ولایتی معارف بلخ، سمنگان و جوزجان از آن به عنوان چالش عمده یاد کرده است. در ولایت‌های جوزجان و سمنگان، این مشکل بیشتر از ۴۵ درصد گزارش شده است. کمبود ساختمان در ولایت نورستان در مقایسه به همه ولایت‌های یک کشور، یک مشکل حاد بوده، چنانچه بیش از ۷۰ درصد مکاتب ولایت نورستان ساختمان ندارند. ولایت نورستان دارای ۲۳۸ مکتب بوده که از آن جمله، صرف ۵۲ مکتب آن دارای تعمیر و ۱۶۲ باب آن فاقد تعمیر می‌باشد.
- کمبود آب آشامیدنی مشکل دیگری است که معارف ولایت‌های بلخ، سمنگان و جوزجان از آن یاد کرده است. در ولایت بلخ، ۱۱۳ مکتب با کمبود آب آشامیدنی مواجه می‌باشد. معارف ولایت‌های سمنگان و جوزجان به کمیته نظارت و ارزیابی گفته است که بیش از ۵۰ درصد مکاتب آنها با این مشکل رو بر می‌باشند.
- موضوع تشکیل هنوز در معارف افغانستان رفع نشده است. معارف ولایت‌های بلخ، سمنگان، جوزجان و نورستان از کمبود تشکیل به عنوان جدی‌ترین چالش یاد کرده اند. کمبود تشکیل سبب می‌شود تا ریاست‌های ولایتی معارف، معلمان حق الزحمه/قراردادی استخدام نمایند که پروسه آن در مقابل فساد آسیب پذیر می‌باشند. معارف ولایت جوزجان، در سال ۱۳۹۷، ۱۰۴۰ معلم قراردادی استخدام کرده است. ولایت سمنگان، ۵۷۲ معلم قراردادی استخدام کرده است. در ولایت نورستان این مشکل حادث‌تر گزارش شده است.
- ناامنی مشکلی است که همه کشور، بخصوص فعالیت‌های معارف را تضعیف و غیرموثر ساخته است. ریاست‌های معارف ولایت بلخ، سمنگان و جوزجان، ناامنی را یک مشکل جدی در برابر معارف گزارش داده است. در این میان، معارف ولایت سمنگان گفته است که مکاتب این ولایت به محافظ امنیتی ضرورت دارد.
- فرهنگ مردسالارانه در بعضی ولایت‌ها، مشکلاتی را در برابر استخدام معلمان زن ایجاد کرده است. بطور مثال، معارف ولایت جوزجان به کمیته نظارت و ارزیابی گفته است که آنها قادر نیست تا برای بعضی ولسوالی

های این ولایت، معلم زن استخدام نمایند. به تعبیر دیگر، مردم محل به زنان اجازه معلمی نمی‌دهند. از این جهت، کمبود معلم زن یک چالش است.

- مداخله زورمندان محلی و وکلای پارلمان در امور معارف، مشکلی است که کمیته نظارت و ارزیابی پیوسته از آن به عنوان مشکل در گزارش های نظارتی خود، یادآوری کرده است. معارف ولایت های بلخ، سمنگان و جوزجان می‌گویند که زورمندان و وکلای پارلمان در تمام عرصه های معارف مداخله می‌کنند. یکی از جدی‌ترین مثال های آن توسط معارف سمنگان گزارش شده است. براساس گفته های مسولین معارف سمنگان، برای تمام معلمین رسمی این ولایت حسابات بانکی افتتاح گردیده بود که در نتیجه ای مداخله وکلای پارلمان ۳ ولسوالی، هنوز هم از طریق معتمد و به صورت نقد معاشات شان را دریافت می‌کنند. پایین بودن ظرفیت معلمان، پایین بودن کیفیت درسی، کمبود بودجه و امکانات، عدم هماهنگی میان ادارات، عدم نظارت درست و سرتاسری از معارف و آمار و احصایه غیردقیق از مواردی اند که معارف ولایت های بلخ، سمنگان، جوزجان و نورستان گزارش داده است.

تصویر ۱: جریان تدریس در یکی از مکاتب شهر شبرغان، ولایت جوزجان

تصویر ۲: جریان تدریس در یکی از مکاتب شهر مزار شریف، ولایت بلخ

صد در صد	۵۰٪ پیشرفت	۲۵٪ پیشرفت	مطالعه/کار آغاز شده است	تعویق/در آینده	هیچ اقدام نشده است
----------	------------	------------	-------------------------	----------------	--------------------

پیوست الف: سفارشات

وضعیت	سفارشات
	سفارش شماره ۱: الف) سهمیم سازی نهاد های جامعه مدنی و شورا های محلی در امر نظارت فعال از روند استخدام معلمان در ولایات مربوطه شان.
	سفارش شماره ۱: ب) تطبیق نظارت آزمایشی توسط نهادهای جامعه مدنی از روند استخدام در چهار ولایت مختلف کشور برای مدت زمان ۶ ماه.
	سفارش ۱: ج) نظارت آزمایشی باید شامل معیارهایی باشند که کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی و نهادهای چتری جامعه مدنی روی آن به توافق رسیده باشند(به گونه مثال، توازن جنسیتی، و غیره)
	سفارش ۱: د) تجارب و درس های آموخته شده از نظارت آزمایشی باید مستند سازی و با ذینفعان و مراجع ذیدخل سکتور معارف شریک گردند.
	سفارش ۱: و) میکانیزم رسیدگی به شکایات کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی پیرامون سکتور معارف، نمایندگان مردم محل (به گونه مثال: شوراها و جامعه مدنی) را نیز در این روند دخیل سازد.
	سفارش ۲: الف) لایحه وظایف شورای مدیریت مکاتب به صورت معیاری، بازنگری گردد.
	سفارش ۲: ب) جلسات و نشست ها میان مکاتب و اجتماعات محلی طبق لایحه وظایف شوراهای مدیریت مکاتب برگزار گردد.
	سفارش ۲: ج) مباحث جلسات و نشست های شوراهای مدیریت مکاتب باید رسماً یادداشت برداری گردد.
	سفارش ۳: الف) ساخت و ساز مکاتب باید با استفاده از مواد قابل دسترس در بازار محلی، صورت گیرد.
	سفارش ۳: ب) ساخت و ساز مکاتب با در نظر داشت جنبه های طراحی محلی، رعایت معیار های وزارت معارف و اصول طراحی، بین المللی، صورت گیرد.
	سفارش ۳: ج) عقد قرارداد با مردم محل غرض استفاده از نیروی کار عادی در ساخت و ساز مکاتب.

هیچ اقدام نشده است	تعویق/در آینده	مطالعه/کار آغاز شده است	۲۵% پیشرفت	۵۰% پیشرفت	صد در صد
--------------------	----------------	-------------------------	------------	------------	----------

	سفارش ۳: د) مطابق قانون تدارکات ملی، پالیسی ها و طرزالعمل های ضد فساد تدارکات در روند ساخت و ساز مکاتب، تطبیق و عملی گردد.
	سفارش ۳: و) دخیل ساختن اعضای اجتماعات محلی (اعضا و نمایندگان نهاد های جامعه مدنی و شورا های محلی) در نظارت فعال از روند ساخت و ساز مکاتب.
	سفارش ۴: الف) وزارت معارف باید پالیسی تعلیمات محلی (Community Based Education) را مرور و بازنگری نماید.
	سفارش ۴: ب) تجارب بدست آمده از مرور و بازنگری پالیسی تعلیمات محلی باید در اختیار عموم قرار داده شود.
	سفارش ۵: استفاده از روش های استخدام الکترونیک در پروسه استخدام، در مقایسه به وضعیت کنونی، گسترش یابد.
	سفارش ۶: الف) تمام بست های خالی در وبسایت کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی اعلان شود.
	سفارش ۶: ب) فهرست متقاضیان بست ها در وبسایت کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی نشر شود.
	سفارش ۶: ج) فهرست کاندیدان واجد شرایط در وبسایت کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی نشر شود.
	سفارش ۶: د) نتایج استخدام در وبسایت کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی نشر شود.
	سفارش ۷: وزارت معارف، در مشورت با رهبری حکومت وحدت ملی، باید طرح پیشنهادی که حاوی مراحل و اقدامات مشخص برای بازنگری ساختار و و کاهش ساختار وزارت معارف، را تدوین نماید.
	سفارش ۸: جهت حصول اطمینان از حضور زنان در اداره، درصدی مشخص از بست های خالی باید به کاندیدان اناث اختصاص یابد.
	سفارش ۹: ایجاد گروه کاری هماهنگی میان وزارت معارف، دارالمعلمان ها و وزارت تحصیلات عالی جهت تنظیم و تطابق بهتر نصاب درسی مکاتب و نصاب درسی دارالمعلمان ها.
	سفارش ۱۰: کاهش حجم نصاب درسی مکاتب بر اساس یک بازنگری سیستماتیک و نظام مند.

صد در صد	۵۰٪ پیشرفت	۲۵٪ پیشرفت	مطالعه/کار آغاز شده است	تعویق/در آینده	هیچ اقدام نشده است
----------	------------	------------	-------------------------	----------------	--------------------

	سفارش ۱۱: راه اندازی ارزیابی در مورد مدیریت و ساختار اداره تعلیمات تکنیکی و مسلکی وزارت معارف (TVET)
	سفارش ۱۲: الف) جهت تطابق فارغین دارالمعلمان ها با شرایط بازار کار: هماهنگی میان دارالمعلمان ها، دانشگاه ها و بازار کار محلی به هدایت وزارت معارف، تقویت و تأمین گردد (کابل).
	سفارش ۱۲: ب) هماهنگی در پلان های استراتژیک وزارت معارف و وزارت تحصیلات عالی غرض تطبیق سفارشات "چارپوب ظرفیت برای معلمان در افغانستان"
	سفارش ۱۲: ج) ارتقاء دارالمعلمان ها (آموزش معلمان) به سطح لیسانس.
	سفارش ۱۲: د) گسترش درسهای عملی به عنوان برنامه معتبر آمادگی تدریس در دارلمعلمین ها.
	سفارش ۱۲: و) تطبیق سیستم اعتبار دهی/تصدیق دهی معلمان.
	سفارش ۱۲: ه) تطبیق و یا استفاده از روش ها و ابزارهای تکنالوژیک برای رسیدگی به مشکل غیر حاضری معلمان و کارمندان مکاتب.
	سفارش ۱۳: بازنگری مدیریت و ساختار معینیت سواد آموزی بزرگسالان وزارت معارف و شامل ساختن راهکار های مشخص برای افزایش و تقویت نظارت از برنامه های سواد آموزی.
	سفارش ۱۴: تدوین برنامه های سواد آموزی بزرگسالان برای خانم ها در هماهنگی با وزارت امور زنان.
	سفارش ۱۵: گسترش پرداخت معاشات معلمان از طریق بانک و دیگر روش های الکترونیکی.
	سفارش ۱۶: تطبیق و عملی ساختن برنامه های ظرفیت سازی معلمان طوری که در پلان استراتژیک سوم ملی معارف (III NESP) تعریف و تدوین گردیده است.
	سفارش ۱۷: دیجیتال سازی/الکترونیک ساختن پروسه صدور شهادت نامه های صنف دوازدهم.
	سفارش ۱۸: ایجاد و تطبیق یک سیستم معیاری و شفاف، غرض اخذ امتحان تثبیت سویه/سطح تحصیلی آنعده از عودت کنندگان که در مدرسه های خارج از کشور تحصیل نموده اند.
	سفارش ۱۹: رهبری وزارت معارف و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی اعلامیه ای را تحت عنوان "هدف عمده وزارت معارف و کمیسیون این است که در طی سه سال آینده پروسه استخدام را شفاف می سازد" منتشر نمایند.
	سفارش ۲۰: الف) وزارت معارف و کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی بطور مشترک

صد در صد	۵۰٪ پیشرفت	۲۵٪ پیشرفت	مطالعه/کار آغاز شده است	تعویق/در آینده	هیچ اقدام نشده است
----------	------------	------------	-------------------------	----------------	--------------------

	یک سیستم میتریک (metric) قابل تأیید را برای سنجش میزان موفقیت مقرری های معلمان براساس شایسته سالاری، ایجاد و تطبیق نماید.
	سفارش ۲۰: (ب) معلومات سیستم میتریک (metric) در مورد میزان پیشرفت در این زمینه با مراجع ذیدخل و ذینفعان سکتور معارف بطور مداوم باید درمیان گذاشته شود.
	سفارش ۲۱: (الف) وزارت معارف باید یک کمیته عالی نظارت را جهت نظارت از اصلاحات در سکتور معارف، ایجاد نماید.
	سفارش ۲۱: (ب) کمیته متذکره باید متشکل از رهبری وزارت معارف، نهاد های جامعه مدنی و سایر مراجع ذیدخل و ذینفعان باشد.
	سفارش ۲۱: (ج) کمیته عالی نظارت، اصلاحات در تمام وزارت معارف را اعمال، هماهنگ و نظارت کند.
	سفارش ۲۲: وزیر معارف باید توجه و همکاری کابینه غرض دریافت منابع و حمایت های لازم برای تطبیق و ایجاد اصلاحات در سکتور معارف را جلب نماید.
	سفارش ۲۳: (الف) وزارت معارف باید «شبکه های اصلاحات/ریفورم» را در هر ولایت جهت هماهنگ سازی، نظارت و اعمال اصلاحات گسترده در سکتور معارف، ایجاد نماید.
	سفارش ۲۳: (ب) شبکه های اصلاحات ولایتی باید متشکل از ریاست های ولایتی معارف، مدیریت ریاست ولایتی معارف، آمریت ولسوالی معارف و شرکای انکشافی بین المللی (DP) باشند.
	سفارش ۲۴: (الف) وزارت معارف [دفتر امور پارلمانی]، هر گونه تماس و تعامل وکلای پارلمان را با این وزارت را مستند سازی و ثبت رسمی نماید.
	سفارش ۲۴: (ب) وزارت معارف [دفتر امور پارلمانی]، هر گونه تلاش برای مداخله غیر قانونی وکلای پارلمان در امور این وزارت را مستند سازی و ثبت رسمی نماید.
	سفارش ۲۴: (ج) وزارت معارف [دفتر امور پارلمانی]، معلومات در مورد هر گونه تلاش برای مداخله غیر قانونی وکلای پارلمان را جمع آوری و بطور ماهوار با کمیته نظارت و ارزیابی گزارش دهد.
	سفارش ۲۵: ایجاد یک میکانیزم عمومی رسیدگی به شکایات برای سکتور معارف
	سفارش ۲۶: حصول اطمینان از موجودیت یک سیستم شفاف پاسخگویی (مجازات و مکافات) برای کارکنان وزارت معارف.
	سفارش ۲۷: (الف) برای تأمین برابری و تساوی حقوق، شفافیت، حق تحصیل و آموزش، پاسخگویی، اعتماد، وزارت معارف باید مقررہ موجود طرز سلوک کارکنان وزارت معارف را تعدیل و اصلاح نماید. (وزارت صحت قبلاً انجام داده است.)

هیچ اقدام نشده است	تعویق/در آینده	مطالعه/کار آغاز شده است	۲۵٪ پیشرفت	۵۰٪ پیشرفت	صد در صد
--------------------	----------------	-------------------------	------------	------------	----------

	و اصلاح شده، اطلاع دهد.
	سفارش ۲۷: ج) مقرر طرز سلوک تعدیل و اصلاح شده باید در تمام تأسیسات وزارت معارف بشمول مکاتب، نصب و در اختیار عموم قرار داده شود.
	سفارش ۲۸: الف) قرارداد ها/پروژه های تمویل شده از سوی تمویل کنندگان بین المللی، از جمله قرارداد های ساختمانی، بطور منظم از سوی شرکای انکشافی و وزارت معارف با رعایت «دستورالعمل معیاری تدارکات بانک جهانی»، نظارت گردد.
	سفارش ۲۸: ب) قراردادها و پروژه های که از سوی وزارت مالیه تمویل می شوند، از جمله قرارداد های ساختمانی، باید بطور منظم از سوی وزارت مالیه و وزارت معارف با رعایت «دستورالعمل معیاری تدارکات بانک جهانی»، نظارت گردد.
	سفارش ۲۹: الف) مسئولیت تطبیق تمام قرارداد ها/پروژه های ساختمانی در روستا ها، باید به وزارت احیا و انکشاف دهات واگذار گردد.
	سفارش ۲۹: ب) مسئولیت تطبیق تمام قرارداد ها/پروژه های ساختمانی در شهرها، باید به وزارت انکشاف شهری واگذار گردد.
	سفارش ۳۰: الف) ریاست های ولایتی معارف و آمریت های ولسوالی معارف به شکل ماهوار دیالوگ و نشست هایی را با مردم محل باید راه اندازی و سازماندهی نمایند.
	سفارش ۳۰: ب) ترکیب اشتراک کنندگان این نشست ها باید متشکل از اعضای مختلف مردم محل باشند (به گونه مثال، مرد، زن، گروه های مختلف سنی، نمایندگان گروه های مختلف و غیره).
	سفارش ۳۱: الف) ریاست های ولایتی معارف باید معلومات در مورد بودجه و مصارف شان را برای هر سال در اختیار عموم قرار دهند.
	سفارش ۳۱: ب) ریاست های ولایتی معارف باید بودجه ولسوالی ها و مصارف واقعی هر ولسوالی را برای هر سال در اختیار عموم قرار دهد.
	سفارش ۳۱: ج) ریاست های ولایتی معارف باید بودجه هر مکتب و مصارف واقعی هر مکتب را برای هر سال در مکتب، در اختیار عموم قرار دهد.
	سفارش ۳۲: الف) شرکای بین المللی انکشافی باید برنامه های خود را در حمایت از روند استخدام معلمان بر اساس اصل شایسته سالاری تنظیم نمایند.
	سفارش ۳۲: ب) شرکای بین المللی انکشافی باید برنامه های خود را با روند استخدام معلمان بر اساس اصل شایسته سالاری هماهنگ نمایند.

هیچ اقدام نشده است	تعویق/در آینده	مطالعه/کار آغاز شده است	۲۵٪ پیشرفت	۵۰٪ پیشرفت	صد در صد
--------------------	----------------	-------------------------	------------	------------	----------

	سفارش ۳۳: شرکای انکشافی بین اللمی باید فعالیت ها و تلاش های ارتقای ظرفیت را گسترش دهند.
	سفارش ۳۴: تجارب بدست آمده از تعلیمات محلی (Community based education)، در مکاتب وزارت معارف تطبیق گردد.
	سفارش ۳۵: الف) شرکای انکشافی باید لایحه وظایف کارمندان تخنیکی قراردادی را معیاری سازد تا بطور صریح روی ظرفیت سازی و بالا بردن مهارت های کارکنان وزارت معارف به عنوان یک امر مهم، تمرکز نماید.
	سفارش ۳۵: ب) ارزیابی تشخیص ضرورت (Need assessment) جهت این که کارکنان وزارت معارف به آموزش مهارت های تخنیکی از سوی کارمندان تخنیکی قراردادی، نیاز دارند یا خیر باید؟ راه اندازی گردد.
	سفارش ۳۵: ج) واگذاری مسئولیت های عملیاتی از کارمندان قراردادی به کارمندان دایمی وزارت معارف.
	سفارش ۳۶: شرکای بین اللمی انکشافی باید وزارت معارف را تمویل نمایند تا در صورت لزوم بعضی از خدمات را به مراجع و شرکت های بیرونی (outsource) بی سپارند.
	سفارش ۳۷: الف) شرکای بین اللمی انکشافی، وزارت معارف را برای در خصوص اصلاحات ساختار سازمانی وزارت معارف و مبارزه با فساد اداری، تمویل و حمایت نماید.
	سفارش ۳۷: ب) حمایت از اصلاح طلبان سکتور معارف در هر ولایت.
	سفارش ۳۸: بهبود حافظه سازمانی میان شرکای بین اللمی انکشافی و وزارت معارف.
	سفارش ۳۹: الف) معیاری ساختن نظارت فعال نهاد های جامعه مدنی و شورا ها از روند ساخت و ساز مکاتب.
	سفارش ۳۹: ب) صد در صد، پروژه های ساخت و ساز مکاتب باید از سوی صندوق وجهی بازسازی افغانستان (ARTF) بطور منظم نظارت گردد.
	سفارش ۴۰: الف) وزارت معارف باید کارمندان بخش سیستم مدیریت معلومات معارف را به ۲۰ درصد از مکاتب کشور، سالانه دوبار (در آغاز و ختم سال آموزشی) جهت تأیید معلومات درج شده در سیستم مدیریت معلومات معارف، بفرستند.
	سفارش ۴۰: ب) توحید و تلفیق سیستم مدیریت معلومات معارف، سیستم مدیریت معلومات منابع بشری و دبتابیس معاشات وزارت معارف در مدت زمان یک سال.

صد در صد	۵۰٪ پیشرفت	۲۵٪ پیشرفت	مطالعه/کار آغاز شده است	تعویق/در آینده	هیچ اقدام نشده است
----------	------------	------------	-------------------------	----------------	--------------------

	سفارش ۴۰: ج) اصلاح رهنمود های جمع آوری معلومات (داده ها) که تمام ابعاد روند جمع آوری معلومات را شامل گردد.
	سفارش ۴۰: د) تمام کارمندان/مسولین جمع آوری معلومات باید در زمینه های تکنیک های جمع آوری معلومات، مستند سازی و گزارش دهی معلومات آموزش ببینند.
	سفارش ۴۰: و) سیستم مدیریت معلومات معارف باید طی مدت ۶ ماه در ویب سایت وزارت معارف نشر گردد/ قابل دسترس باشد.
	سفارش ۴۰: ه) یک نهاد بیرونی به مثابه مرجع سومی، باید معلومات و سیستم های کنترل وزارت معارف را مرور و بازنگری نماید.
	سفارش ۴۱: الف) در مدت زمان دو سال تعداد مفتشین در وزارت معارف باید ۱۰ درصد افزایش یابد.
	سفارش ۴۱: ب) تحکیم هماهنگی و روند گزارش دهی میان ریاست های وزارت معارف و ریاست تفتیش داخلی این وزارت.
	سفارش ۴۱: ج) تحکیم روابط میان ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف و وزارت مالیه.
	سفارش ۴۱: د) نشر صد درصدی گزارش های معمول ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف، سر از تأریخ اول جنوری سال ۲۰۱۸ میلادی (نوت: این مورد شامل گزارش قضایا و دوسیه هایی که هویت افراد متهم را افشا نماید و گزارش هایی که به اداره سارنوالی راجع می گردد، نمی شوند).
	سفارش ۴۱: و) کمک های تخنیکی به ریاست تفتیش داخلی از سوی شرکای بین اللمی انکشافی در مدت زمان یک سال طبق اولویت های ریاست تفتیش داخلی، ارائه گردد.
	سفارش ۴۲: الف) در ظرف ۳ ماه یک کمیته تفتیش و بررسی ایجاد شود.
	سفارش ۴۲: ب) کمیته متذکره باید متشکل از رهبری وزارت معارف، ریاست تفتیش داخلی وزارت معارف، شرکای بین اللمی انکشافی و سایر ذینفعان باشد.
	سفارش ۴۲: ج) لایحه وظایف کمیته متذکره باید شامل بازنگری تمام گزارش های تفتیش وزارت معارف، گزارش هایی که از سوی اداره عالی تفتیش و سایر گزارش های که از سوی نهاد های بیرونی تهیه و نشر می گردد، شامل باشد
	سفارش ۴۲: د) در لایحه وظایف کمیته متذکره، نشر بررسی گزارش های تفتیش که در آن ضعف ها شناسایی می گردد و کمثیه برای حل آن اقداماتی را انجام میدهد نیز شامل باشد.
	سفارش ۴۳: وزارت معارف یک پروسه معیاری اعتبار دهی/تصدیق دهی برای مکاتب خصوصی را ایجاد و تطبیق نماید.

صد در صد	۵۰٪ پیشرفت	۲۵٪ پیشرفت	مطالعه/کار آغاز شده است	تعویق/در آینده	هیچ اقدام نشده است
----------	------------	------------	-------------------------	----------------	--------------------

	سفارش ۴۴: الف) ایجاد کمیته کیفیت آموزش در طول ۳ ماه.
	سفارش ۴۴: ب) کمیته متذکره باید متشکل از رهبری وزارت معارف، ریاست نظارت و ارزیابی وزارت معارف، شرکای بین المللی انکشافی، نمایندگان سکتور خصوصی معارف و سایر ذینفعان باشد.
	سفارش ۴۴: ج) مرور و بازنگری سیستم های داخلی نظارت و ارزیابی، مرور گزارش های ریاست نظارت و ارزیابی و گزارش های مرتبط به کیفیت که از سوی نهاد های بیرونی تهیه و نشر می گردند، باید شامل لایحه وظایف کمیته متذکره باشد.
	سفارش ۴۴: د) نشر و پخش گزارش ارزیابی سالانه کیفیت سکتور معارف در افغانستان نیز شامل لایحه وظایف کمیته متذکره باشد.
	سفارش ۴۵: وزارت معارف باید طی ۶ ماه، معلومات مفصل در رابطه به وضعیت بست های معلمان را از طریق دیتابیس در اختیار عموم قرار دهد.
	سفارش ۴۶: الف) وزارت معارف باید استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری خویش را تا اول جوزای سال ۱۳۹۷ منتشر نماید.
	سفارش ۴۷: وزارت معارف باید از پیشرفت تطبیق استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری خویش بطور ربع وار گزارش دهد.
	سفارش ۴۸: وزارت معارف باید تمام اسناد و گزارشات را طبق قانون دسترسی به اطلاعات نشر نموده و میکانیزمی را باید ایجاد نماید که دسترسی شهروندان به معلومات را آسان و تسهیل نماید.
	سفارش ۴۹: وزارت معارف (ریاست روابط عامه) باید داستان ها و نوآوری های مثبت در مورد اصلاحات و مبارزه علیه فساد اداری در سکتور معارف را به اطلاع عموم برساند.
	سفارش ۵۰: الف) وزارت معارف باید استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری خویش را با ریاست های معارف در ۳۴ ولایت کشور ارسال و شریک نماید.
	سفارش ۵۰: ب) وزارت معارف باید استراتیژی مبارزه علیه فساد اداری خویش را با تمام آمریت های ولسوالی معارف ارسال و شریک نماید.
	سفارش ۵۱: وزارت معارف باید ارتباطات رسمی اش را با لوی خاړنوالی تأمین نماید.
	سفارش ۵۲: وزارت معارف باید در ظرف ۶ ماه، روند بازنگری تمام تنبیهات، اقدامات انضباطی، گزینه های پیگرد قانونی و سایر میکانیزم های بازدارنده را تکمیل نماید.
	سفارش ۵۳: وزارت معارف باید طی ۶ ماه، گزینه ها و راه حل های مختلف برای حل مشکل تهیه و توزیع کتب درسی به مکاتب را مطالعه نماید.

صد در صد	۵۰٪ پیشرفت	۲۵٪ پیشرفت	مطالعه/کار آغاز شده است	تعویق/در آینده	هیچ اقدام نشده است
----------	------------	------------	-------------------------	----------------	--------------------

	سفارش ۵۴: وزارت مالیه باید معلومات در رابطه به بودجه و مصارف واقعی وزارت معارف را برای هر سال در اختیار عموم قرار دهد.
	سفارش ۵۵: وزارت معارف باید نشست و گفتمان های مبارزه علیه فساد اداری را برای ریاست های معارف ۳۴ ولایت، رسانه ها و ذینفعان سکتور معارف پیرامون اهمیت مبارزه علیه فساد اداری در وزارت معارف، راه اندازی نماید.
	سفارش ۵۶: تفویض اختیار به شورا های مکاتب برای دریافت شکایات از سوی والدین و شاگردان و اقدام جهت رسیدگی به آنها.
	سفارش ۵۷: توانمند سازی شورا های مکاتب جهت راه اندازی نظارت از برنامه های سواد آموزی برای بزرگسالان.
	سفارش ۵۸: ترویج نقش و اهمیت اتحادیه های متعلمین در امر نظارت.
	سفارش ۵۹: امتحان استخدام بست های معلمان باید براساس «سوالات چهار جوابه»/ سوالات چند گزینه، اخذ گردد.
	سفارش ۶۰: ارزیابی اجرای معلمان باید سالانه انجام شود.